

วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
Academic Journal of Graduate School Nakhon Ratchasima Rajabhat University

วารสาร
ราชพฤกษ์
Ratchaphruek Journal
Humanities and Social Sciences

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2557

Vol. 12 No. 2 May - August 2014

ISSN 1905-1344

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการและการวิจัยในรูปของบทความวิชาการหรือบทความวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของอาจารย์/ผู้ทรงคุณวุฒิ
2. เพื่อเปิดโอกาสให้อาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้แสดงผลงานในระดับบัณฑิตศึกษา
3. เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผลงานระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษากับสถาบันการศึกษาอื่นๆ

สำนักงานกองบรรณาธิการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อาคารเฉลิมพระเกียรติ (อาคาร 9)
340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
โทรศัพท์/โทรสาร 044-272827

บรรณาธิการอำนวยการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อติสร เนาวนนท์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร. ประยุทธ์ ไทยธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร. ประสาท สืบคำ
ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกโรจน์

รองศาสตราจารย์ ดร. อินทร์ ศรีคุณ
รองศาสตราจารย์ ดร. นาดยา ปิณฑานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร. สุวีรี ศิวะแพทย์
รองศาสตราจารย์ ดร. วงษา เล้าศิริวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร. วชิระ อินทร์อุดม
รองศาสตราจารย์ ดร. มธุรส จงชัยกิจ
รองศาสตราจารย์ ดร. พวงเพ็ญ อินทรประวัติน
รองศาสตราจารย์ ดร. พุฒพงษ์ สัตยวงศ์พิทย
รองศาสตราจารย์ สิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อธิชัย เนตรถนอมศักดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉติญ กิจระการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พาสณา จุลรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัฐกรณ คิดการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายสุนีย์ เต็มสินสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรุณา เชิดจระพงษ์
ดร. แววลี แววมพิล
ดร. วรณี เจตจำนงษ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฝ่ายการเงินและเผยแพร่

นางธณมร จินตพละ
นางศรีนวล สิงห์มะเรง
นางสาวนิศรา น้อยภูธร
นางสาวศิวาณี กรมโพธิ์
นางสาวชลดา พันภัย
นายสรพงษ์ เปรมวิริยานนท์

กำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน
(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี)
ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม
(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ ของทุกปี)
ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม
(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 30 มิถุนายน ของทุกปี)

ผู้เชี่ยวชาญประเมินบทความก่อนตีพิมพ์ (Peer Review) ภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร. สุวีรี ศิวะแพทย์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร. พวงเพ็ญ อินทรประวัติน
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
รองศาสตราจารย์ ดร. นาดยา ปิณฑานนท์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร. ทงศักดิ์ คุ่มไชนะ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย
รองศาสตราจารย์ ดร. โกศล มีคุณ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา ศรีเรืองฤทธิ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ อัสวจุฬามณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ดร. พีระพัฒน์ ยางกลาง
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ดร. วิไล วัชรพิชัย
ข้าราชการบำนาญ
ดร. เจริญ กิตติสุนทร
นักวิชาการอิสระ

ผู้เชี่ยวชาญประเมินบทความก่อนตีพิมพ์ (Peer Review) ภายใน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัฐกรณ คิดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายสุนีย์ เต็มสินสุข
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรุณา เชิดจระพงษ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บรรจบ บุญจันทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิกุล ภูมิโคกรักษ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ อภิบาลศรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ตั้งประเสริฐ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ดร. สิริมา จงกลกลาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สารบัญ

บทความวิชาการ

บทบาทของนวัตกรรมการศึกษาต่อการเรียนรู้.....1	
วชิรศักดิ์ มัชฌิมภาภิโร	

บทความวิจัย

การศึกษาความต้องการและแนวทางในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนพลศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1-7.....10	
มงคล ทะมั่งกลาง สมเกียรติ ทานอก และ ชยพล ธงภักดี	
การศึกษาดำเนินการเชิงสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ.....22	
พรรณรายณ์ ทรัพย์แสนดี และ อุษา คงทอง	
ยุทธศาสตร์การพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ.....30	
สุธีรัตน์ อริเดช และ พูนชัย ยาวีราช	
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....38	
มนตรี พันธุ์พงศ์วัฒนา และ ศุภลักษณ์ เศษณะพานิช	
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในอนาคต (พ.ศ. 2556 -2565) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคเหนือตอนบน.....45	
ชัย สันกวาน และ พูนชัย ยาวีราช	
รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 3.....54	
มงคล สงวนศักดิ์ และ ประหยัด ภูมิโคกรักษ์	
ผลของโปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.....61	
อรพรรณ การคำ และ ประยุทธ์ ไทยธานี	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น.....70	
ฤดีรัตน์ สารบุตร สิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์ และ วาสนา กิรติจำเริญ	
การศึกษากำหนดหน่วยการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา.....77	
ศิริกัญญา ปะนิทานัง และสมเกียรติ ทานอก	
ผลการใช้บทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมรรถนะเป็นฐาน วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง All about me สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.....85	
ศรัญญา หลวงจำนงค์ และ รัฐกรณ์ คิดการ	
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ ด้วยบทเรียนบนเว็บกับการเรียนปกติ เรื่อง ทักษะศิลปะและงานออกแบบในการโฆษณา มัธยมศึกษาปีที่ 2.....93	
เอกฤทธิ์ แสงรัศมี และ สุทธิพงษ์ หกสุวรรณ	
การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในประเทศกัมพูชา.....102	
ปัญญารีย์ จาย และ เฉลิมศรี จอกทอง	
การพัฒนาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของข้าราชการกองบิน 5 ด้วยการเรียนตามแบบเรียนร่วมกับการติดตามแบบทดสอบ.....110	
สุนทร สายะเสมาวงศ์ และ สุทัศน์ นาคจัน	

Contents

Academic Article

The Role of Educational Innovation in Learning.....	1
<i>Vachirasake Muchimapiro</i>	

Research Article

The Study of Needs and Methods to Develop Capacity for Physical Education Teachers in Basic Education Level under Nakhon Ratchasima Educational Service Area Office 1-7.....	10
<i>Mongkol Tamungklang, Somkiat Tanok and Chayapol Thongphukdee</i>	
The Study of Causal Factors of Students with Learning Disabilities' Academic Achievement in Inclusive Classroom.....	22
<i>Pannarai Subsandee and Usa Kongthong</i>	
Strategies for Quality Culture Development of Public Basic Education Schools.....	30
<i>Sutheerat Aridech and Poonchai Yavirach</i>	
Strategies for Management toward the Excellence for Small-Size Elementary School under the Office of Basic Education Commission.....	38
<i>Montree Panpong wattana and Sukpaluck Sadtapanit</i>	
The Strategies for Administration and Management of Small-Size Education Institutions in Future Scenario (B.E. 2556-2565) in the Upper Northern part of Thailand Under the Office of Basic Education Commission.....	45
<i>Chai Sunkawn and Poonchai Yavirach</i>	
Leadership Characteristic Development Model of Chief Police Station Officers under Provincial Police Region 3.....	54
<i>Mongkhon Sanguansak and Prayad Bhoomkhokrak</i>	
The Effects of Positive Self-talk Training Program on Emotional Intelligence of the First Year Students of Nakhon Ratchasima Rajabhat University.....	61
<i>Orapun Karnkha and Prayut Thaithani</i>	
Learning achievement, Science process skills and scientific mind of matthayomsuksa 5 students by inquiry cycle learning management (7E).....	70
<i>Ruedeerat Sarabut, Sittisak Julsiripong and Wasana Keeratichamroen</i>	
A Study of Science Learning Unit Development of the Teacher under Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization.....	77
<i>Sirikanya Panitanung and Somkiat Tanok</i>	
Results of Using Multimedia Tablet Unit Based on Brain Based Learning in English Subject Entitled "All about Me" for Primary School Level 1 Students.....	85
<i>Saranya Luangjamnong and Rattakorn Kidkarn</i>	
A Comparison of Learning Achievement and Creative Thinking of Student Learned Using the Lessons Learned on the Web and Traditional Instruction Entitled the Visual Arts and Design in Advertising Matthayomsuksa 2 Students.....	93
<i>Ekkarit Saengrasmee and Suthipong Hoksuan</i>	
An Analysis of English Textbooks Used in Lower Secondary Schools in Cambodia.....	102
<i>Panhary Chay and Chalernsri Jogthong</i>	
An Improvement of English Listening Ability of Wing 5 Air Force Officers Receiving Instruction with the Guidebooks Combined with Test-based Tutoring.....	110
<i>Soonthorn Sayasemawong and Sutat Nakjan</i>	

บทบาทของนวัตกรรมการศึกษาต่อการเรียนรู้

The Role of Educational Innovation in Learning

วชิรศักดิ์ มัชฌิมาริโร*
Vachirasake Muchimapiro*

ABSTRACT

An innovation means a new thing or a new method of doing something. Thus, a new education material and a new education method are called “the educational innovation”. The educational innovation comes from creativity and can be divided into two main types. They are the education method and the education media. Instructors use these educational innovations in developing students’ learning process into three levels, which are perception level, comprehension level and transformation level. The objective of this article is to encourage instructors in creating educational innovations continually in order to accomplish the learning goal in developing students to be intelligent, good, and happy citizens.

Keywords: educational innovation, creativity, learning process

บทคัดย่อ

นวัตกรรม หมายถึง สิ่งใหม่ หรือวิธีการใหม่ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้นนวัตกรรมการศึกษาจึงหมายถึงสิ่งใหม่ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน และวิธีการสอนแบบใหม่ๆ นวัตกรรมการศึกษาเป็นสิ่งที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ อาจแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ คือ วิธีสอนและสื่อการสอน นวัตกรรมการศึกษาเป็นสิ่งที่ผู้สอนใช้ในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อเกิดกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 3 ขั้น คือ ขั้นการรับรู้ ขั้นการทำความเข้าใจในสิ่งที่รับรู้มา และขั้นการปรับเปลี่ยน บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้สอนได้คิดค้นสร้างสรรค์ นวัตกรรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่เป้าหมาย คือ การพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นคนเก่ง ดี และมีสุข

คำสำคัญ : นวัตกรรมการศึกษา ความคิดสร้างสรรค์ กระบวนการเรียนรู้

บทนำ

นวัตกรรม เป็นคำที่ทุกคนได้ยินคุ้นหูอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบัน โดยการที่มีผู้นำคำนี้ไปใช้ทำหน้าที่ชื่อต่างๆ เช่น นวัตกรรมอาหารและยา นวัตกรรมทางการแพทย์ นวัตกรรมความงาม นวัตกรรมยานยนต์ นวัตกรรมการศึกษา เป็นต้น สิ่งต่างๆ ที่มีคำว่า นวัตกรรม นำหน้านี้จะช่วยเพิ่มคุณค่าและความน่าสนใจแก่ผู้ได้ยินที่มีต่อสิ่งเหล่านั้นมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะ คำว่านวัตกรรม บ่งบอกให้รู้ได้ถึง ความคิดสร้างสรรค์ ความแปลกใหม่และประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยชื่อดังแห่งหนึ่งของโลก ได้ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัต เพื่อเสริมพลังสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการ และความเป็นเลิศด้านการจัดการศึกษา (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2556 : 37) ทั้งนี้มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้จัดตั้งหน่วยงานหนึ่งชื่อว่า Harvard Initiative for Learning & Teaching ซึ่งเรียกย่อว่า HILT เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกระตุ้นให้เกิดการคิดค้นสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนการสอนภายในมหาวิทยาลัย เพื่อให้การเรียนการสอนมีการพัฒนาอย่างเข้มแข็ง สามารถสนองตอบความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งการพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนการสอนภายในมหาวิทยาลัย เป้าหมายของ HILT ในอีก 10 ปีข้างหน้า คือ การมีเมล็ดพันธุ์นวัตกรรมท้องถิ่นเกิดขึ้นเพื่อกระตุ้นให้คณาจารย์พัฒนาปรับปรุงการสอนของตนเอง รวมทั้งการมุ่งมั่นพัฒนาชุมชนภาคปฏิบัติด้านการเรียนการสอน และการยกระดับคุณภาพงานวิจัยทางด้านการเรียนการสอน อันจะทำให้มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกที่ทรงพลังอำนาจทางการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดไป

สถาบันการศึกษาในประเทศไทย ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยนั้น ต่างมีความตระหนักถึงความสำคัญของนวัตกรรมการเรียนการสอนหรือในบทความนี้จะใช้ชื่อว่า นวัตกรรมการศึกษาเป็นอย่างดี แต่ยังคงมีปัญหาในด้านองค์ความรู้ที่จะเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติอยู่บ้างไม่มากนัก บทความนี้จึง

เป็นการให้แนวคิดและความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้ครูอาจารย์ได้คิดค้นสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่เป้าหมาย คือการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง ดี และมีสุข

ความหมายของนวัตกรรม

คำว่า นวัตกรรม เป็นศัพท์บัญญัติที่ใช้แทนคำยืมภาษาอังกฤษว่า "innovation" ซึ่งมีรากศัพท์จากภาษาละติน "innovare" ความหมายของ innovation ตาม Collins Cobuild Advance Learner's English Dictionary (2006 : 748) หมายถึง a new thing or a new method of doing something แปลความได้ว่า innovation คือ สิ่งใหม่ ๆ หรือวิธีการในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งราชบัณฑิตยสถาน (2556 : 610) ได้บัญญัติศัพท์โดยใช้คำจากภาษาบาลี "นวตา" ประสมกับคำภาษาสันสกฤต "กรม" ขึ้นเป็นคำภาษาไทยว่า "นวัตกรรม" และให้ความหมายว่า น. การกระทำ หรือสิ่งที่ทำใหม่ หรือแปลกจากเดิม ซึ่งอาจจะเป็นความคิด วิธีการ หรืออุปกรณ์ เป็นต้น กล่าวได้ว่า นวัตกรรม หมายถึง สิ่งใหม่หรือความคิดใหม่ที่ต่างจากสิ่งหรือความคิดที่มีอยู่เดิม แต่ในปัจจุบันนี้มีการใช้คำว่า นวัตกรรมอย่างแพร่หลาย ความหมายของนวัตกรรมจึงเปลี่ยนไปเป็นความหมายในทางที่กว้างยิ่งขึ้น มีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญจากหลายสาขาทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของคำว่า นวัตกรรม ไว้ใน 5 มุมมองดังต่อไปนี้ (วุฒิพงษ์ ภัคดิเลลา, 2554 : 7)

1. มุมมองความใหม่ เป็นการให้ความหมายที่มุ่งเน้นไปยังความใหม่ไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์ หรือกระบวนการ ดังนั้นนวัตกรรม จึงหมายถึง การนำเสนอสิ่งใหม่วิธีการใหม่ที่มาจากการรวมตัว การผสมผสาน หรือการสังเคราะห์ความรู้ที่มีอยู่ หรือความรู้ที่เคยมีมาก่อน ทั้งยังเป็นกระบวนการของการนำความคิดที่มีประโยชน์และเปลี่ยนความคิดออกมาสร้างและเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้า บริการ และวิธีการดำเนินงาน

2. มุมมองการปรับปรุง เป็นการเน้นการทำสิ่งที่มีอยู่เดิมให้เป็นสิ่งใหม่ ดังนั้นนวัตกรรม จึงหมายถึง การปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรตลอดจน

หน่วยงานหรือองค์กร นวัตกรรมไม่ใช่การจัดหรือล้มล้างสิ่งเก่าให้หมดสิ้นไปแต่เป็นการปรับปรุงของเก่าให้เหมาะสมโดยมีการทดลอง พัฒนาจนเป็นที่น่าเชื่อถือได้ว่ามีผลดีในการปฏิบัติทำให้ระบบก้าวไปสู่จุดหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. มุมมองการรับรู้ของบุคคล เป็นการเน้นการรับรู้ของบุคคล ดังนั้น นวัตกรรมจึงหมายถึง ความคิด การกระทำ หรือวัตถุใหม่ ซึ่งถูกรับรู้และยอมรับว่าเป็นสิ่งใหม่ด้วยตัวบุคคลแต่ละคนหรือหน่วยงานอื่นๆ รวมถึงสิ่งที่สามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า เช่น วัฒนธรรมแบบแผนพฤติกรรม ความเชื่อ ความศรัทธา ซึ่งเป็นสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในความคิดภายใต้จิตใจมนุษย์

4. มุมมองทางเศรษฐกิจ เน้นผลประโยชน์ คือการสร้างกำไรและช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขันให้กับองค์กร ดังนั้นนวัตกรรมจึงเป็นเครื่องมือที่มีความพิเศษเฉพาะสำหรับการดำเนินกิจการต่างๆ ขององค์กรทั้งทางภาครัฐและเอกชน ธุรกิจ หรือกิจการส่วนตัว เพื่อให้สามารถสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่หรือวิธีการใหม่ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อความมั่นคงในการดำเนินกิจการ กล่าวได้อีกอย่างหนึ่งคือ นวัตกรรม คือ ความสามารถในการสร้างผลกำไรจากการนำกลยุทธ์ด้านความคิดสร้างสรรค์ไปปฏิบัติจริง

5. มุมมองต่อผู้บริโภค เน้นความพึงพอใจของผู้บริโภค ดังนั้นนวัตกรรมจึงเป็นเสมือนอุปทานที่ออกมาจากความคิดสร้างสรรค์และความฉลาดของผู้ประกอบการในการสร้างทางเลือกใหม่ๆ ที่มีความหลากหลายและก้าวหน้าขึ้นให้กับผู้บริโภค และเป็นกิจกรรมที่ถูกคาดหวังว่าจะสามารถทำให้เกิดส่วนเกินของผู้บริโภคสูงสุด นั่นคือ นวัตกรรมได้รวมถึงนัยของความผันแปรให้เกิดความทันสมัยมากกว่า จะเป็นเพียงการสร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาแล้วหยุดนิ่ง

สรุปได้ว่า นวัตกรรม ที่มาจากมุมมองทั้ง 5 ประการนี้ หมายถึง การนำความรู้และความคิดสร้างสรรค์มาสร้างหรือพัฒนาสิ่งใหม่รวมถึงการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น อันจะยังประโยชน์ให้กับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของนวัตกรรมจากมุมมองทั้ง 5 ประการนี้ สอดคล้องกับราล์ฟเคทส์ (2550 : 20-22) ที่กล่าวไว้ว่า นวัตกรรมแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ นวัตกรรมส่วนเพิ่ม (incremental innovation) ซึ่งหมายถึงนวัตกรรมที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีหรือสิ่งเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ หรือปรับเทคโนโลยีสิ่งที่มีอยู่เพื่อจุดหมายอื่น ตัวอย่างเช่น อุปกรณ์ช่วยนำทางที่มีพื้นฐานจากเทคโนโลยีที่ใช้ดาวเทียมค้นหาตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ (Global Positioning Satellite : GPS) ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่นำมาติดตั้งในรถยนต์ เพื่อนำทางไปสู่จุดหมายที่ต้องการถือเป็นนวัตกรรมส่วนเพิ่มจากเทคโนโลยีเดิม นวัตกรรมอีกประเภทหนึ่งคือ นวัตกรรมที่สร้างความเปลี่ยนแปลงจากเดิมโดยสิ้นเชิงหรือเทคโนโลยีแบบล้มกระดาน (disruptive technology) เป็นนวัตกรรมที่ คิดค้นใหม่เป็นสิ่งที่ยังไม่เคยมีมาก่อนในโลก และไม่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีหรือวิธีการเดิมที่มีอยู่ ตัวอย่างเช่น เทคโนโลยีการถ่ายภาพดิจิทัล ที่ใช้กับกล้องทั่วไปและกล้องสำหรับมืออาชีพในปัจจุบัน ถือเป็นนวัตกรรมที่สร้างความเปลี่ยนแปลงโดยสิ้นเชิงจากเทคโนโลยีการใช้ฟิล์มเคลือบสารเคมี

นวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้

การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียนมากที่สุดโดยเฉพาะการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นผู้สอนจำเป็นต้องวิเคราะห์บริบทของการเรียนรู้ อาทิ จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อหาสาระ ลักษณะ และศักยภาพผู้เรียนวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ศักยภาพและความถนัดของตัวผู้เรียนเอง ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่างๆ ก่อนเพื่อนำมาออกแบบการสอนและวางแผนการสอน ดังนั้น ผู้สอนมีความจำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงปรับปรุง รวมทั้งการคิดวิธีการใหม่สิ่งใหม่ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาอันจะเป็นประโยชน์ให้เกิดความพร้อมในการก้าวคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคเทคโนโลยีก้าวหน้าเช่นปัจจุบัน การคิดค้นวิธีการหรือรูปแบบใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนนี้เรียกว่า “นวัตกรรมการศึกษา”

มนสิข สิทธิสมบุญ (ออนไลน์. 2556) ให้ความหมายนวัตกรรมการศึกษาว่า หมายถึง การกระทำใหม่ การสร้างใหม่ หรือการพัฒนาดัดแปลงจากสิ่งใดแล้วทำให้ การศึกษาหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดีขึ้นกว่าเดิม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว มีแรงจูงใจในการเรียนทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงที่สุดกับผู้เรียน ความหมายของนวัตกรรมการศึกษานี้สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมณี (2548 : 418) และสุคนธ์ สินธพานนท์ (2553 : 8) ที่กล่าวว่านวัตกรรมการศึกษา เป็นสิ่งทำขึ้นใหม่ได้แก่ แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อ และเทคนิคต่างๆ นี้เกี่ยวข้องกับการศึกษา และนำมาใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาการศึกษา รวมทั้งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับ สุพล ฉุนแสนดี (ออนไลน์. 2556) ที่ได้อธิบายว่า นวัตกรรมการศึกษา คือ การนำสิ่งใหม่ๆ แนวความคิด วิธี หรือการกระทำใหม่ๆ ซึ่งได้ผ่านการทดลองวิจัย หรืออยู่ระหว่างการทดลอง หรืออาจเป็นสิ่งที่เคยใช้แล้วมาปรับปรุงใหม่มาใช้ในการศึกษา เพื่อปรับปรุงหรือเพิ่มประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า นวัตกรรมการศึกษามีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของผู้เรียนเนื่องจากนวัตกรรมการศึกษาในที่นี้ หมายรวมถึง วิธีการสอน และสิ่งที่ผู้สอนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ นวัตกรรมการศึกษาอาจเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นใหม่ทั้งหมด หรือเป็นการปรับปรุงใหม่จากสิ่งที่มีอยู่เดิม เพื่อยังประโยชน์ให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ได้สูงสุดตามศักยภาพของตนเอง และบรรลุเป้าหมายของการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้

คุณสมบัติของนวัตกรรมการศึกษา

เจานิยามของนวัตกรรมการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้สามารถจำแนกคุณลักษณะของนวัตกรรมการศึกษาออกเป็น 5 ลักษณะดังต่อไปนี้ (สุคนธ์ สินธพานนท์. 2553 8-9)

1. นวัตกรรมการศึกษาที่เป็นสิ่งใหม่ที่ยังไม่ได้เคยทำมาทั้งหมด เช่น วิธีสอนใหม่ สื่อการสอนใหม่

2. นวัตกรรมการศึกษาที่เป็นสิ่งใหม่เพียงบางส่วน คือ ปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมโดยเพิ่มเติมสิ่งใหม่ลงไป เช่น การผลิตชุดการเรียนการสอนที่เพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหา ขั้นตอนหรือกระบวนการใหม่ๆ แทรกลงไปจากที่มีอยู่เดิม เป็นการพัฒนาของเดิมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. นวัตกรรมการศึกษาที่เป็นสิ่งใหม่แต่ยังอยู่ในกระบวนการทดลองประสิทธิภาพ เช่น การบูรณาการการวิจัยเข้าไปในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกรายวิชา

4. นวัตกรรมการศึกษาที่เป็นสิ่งใหม่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้บ้างแต่ยังไม่แพร่หลาย เช่น การสร้างแรงบันดาลใจในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

5. นวัตกรรมการศึกษาเป็นสิ่งที่เคยปฏิบัติมาแล้วครั้งหนึ่งแต่ประสิทธิภาพยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากขาดปัจจัยสนับสนุนบางอย่าง ต่อมาจึงได้นำสิ่งนี้มาปรับปรุงและทดลองใช้ พบว่ามีประสิทธิภาพดี จึงนำไปเผยแพร่ใหม่อีกครั้ง

สรุปได้ว่า นวัตกรรมการศึกษาอาจเป็นสิ่งที่ใหม่ที่ยังไม่เคยมีผู้ใดทำมาก่อน หรือเป็นสิ่งที่เกิดจากการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แล้วด้านวิธีการผลิต การทดลองใช้ ตลอดจนการเผยแพร่ก็ได้

แนวคิดพื้นฐานของนวัตกรรมการศึกษา

แนวคิดด้านการศึกษาที่เป็นปัจจัยสำคัญซึ่งก่อให้เกิดนวัตกรรมการศึกษาที่สำคัญมี 4 ประการดังนี้ (สุพล ฉุนแสนดี. ออนไลน์. 2556)

1. แนวความคิดเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล แนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงความแตกต่างด้านร่างกาย สติปัญญา ความคิดและความรู้สึกของผู้เรียน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพจึงควรจัดให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ ความสามารถ และอัตราการเรียนเร็วช้าของผู้เรียน นวัตกรรมการศึกษาที่เกิดขึ้นตามแนวคิดนี้มีหลายอย่าง อาทิ บทเรียนสำเร็จรูป หรือบทเรียนโปรแกรม เครื่องช่วยสอน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดการสอนรายบุคคล

2. แนวความคิดเรื่องความพร้อม เดิมเชื่อกันว่าผู้จะเริ่มเรียนได้ต้องมีความพร้อมเพื่อเป็นพัฒนาสารตามธรรมชาติ แต่จากการวิจัยด้านจิตวิทยาการเรียนรู้พบว่าความพร้อมในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นได้จากบทเรียนที่เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ดังนั้นวิชานี้ที่เชื่อกันว่ายาก และไม่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนอายุน้อย ก็อาจสามารถนำมาให้ผู้เรียนรู้ได้ นวัตกรรมการศึกษาที่สนองแนวความคิดนี้ คือ ศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอน การจัดโรงเรียนในโรงเรียน และการปรับปรุงการสอนสามชั้น

3. แนวความคิดเรื่องการใช้เวลาเพื่อการศึกษา แต่เดิมจะกำหนดไว้แน่นอนตายตัวเป็นภาคเรียน เป็นปี แต่ปัจจุบันมีแนวคิดในการจัดเป็นหน่วยเวลาสอนให้สัมพันธ์กับลักษณะของแต่ละวิชา ซึ่งจะใช้เวลาเรียนไม่เท่ากัน บางวิชาอาจใช้ช่วงสั้นๆ แต่สอนบ่อยครั้ง การเรียนก็ไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาในการศึกษาตามความสามารถและความจำเป็นของแต่ละบุคคล นวัตกรรมที่สนองแนวความคิดนี้คือ ตารางเรียนแบบยืดหยุ่น มหาวิทยาลัยเปิดแบบเรียนสำเร็จรูปและการเรียนทางไปรษณีย์

4. แนวความคิดที่เป็นผลมาจากการขยายตัวทางวิชาการ และอัตราการเพิ่มของประชากร ซึ่งส่งผลให้เกิดความต้องการทางด้านการศึกษาเพิ่มขึ้น และความจำเป็นที่ต้องศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและการดำรงชีวิตตลอดจนการศึกษาในระบบไม่สามารถจัดให้ได้ อย่างเพียงพอจึงทำให้เกิดนวัตกรรมการศึกษา คือ มหาวิทยาลัยเปิดการเรียนทางวิทยุโทรทัศน์ การเรียนทางไปรษณีย์ แบบเรียนสำเร็จรูป และชุดการเรียน

ประเภทของนวัตกรรมการศึกษา

นวัตกรรมการศึกษาที่มีความหลากหลายรูปแบบเพื่อสามารถนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับผู้เรียนและบริบทของสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ได้ เช่น บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เกม มัลติมีเดีย เป็นต้น นวัตกรรมการศึกษาหลากหลายรูปแบบนี้สามารถจัดกลุ่มและแบ่งประเภทได้แตกต่างกัน ดังนี้

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2550 : 3) แบ่งนวัตกรรมการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. นวัตกรรมประเภทผลิตภัณฑ์ หรือสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมบางประเภทนี้จะเป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งเกิดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ได้รวดเร็วขึ้น เช่น ชุดการเรียนการสอน ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ บทเรียนโปรแกรม เกม หนังสืออ่านเพิ่มเติม สื่อประกอบการเรียนการสอน เป็นต้น

2. นวัตกรรมประเภทวิธีสอน หรือเทคนิคการสอนต่างๆ เป็นการที่ครูผู้สอนนำวิธีการสอนที่มีผู้คิดค้นไว้แล้วมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของตน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ เช่น วิธีสอนแบบบูรณาการ วิธีสอนแบบหวมวก 6 ใบ วิธีสอนแบบสรรพศาสตร์นิยม วิธีสอนแบบศึกษาบทเรียน เป็นต้น

มนสิข สิริธสมบุญ (ออนไลน์. 2556) ได้แบ่งนวัตกรรมการศึกษาเป็น 5 ประเภท คือ

1. นวัตกรรมด้านสื่อการสอน เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หนังสือเล่มเล็ก ชุดสื่อผสม ชุดการเรียนรู้ทางไกล ชุดสอนซ่อมเสริม เกม/บทละคร/บทเพลง ชุดสื่อ วีดีโอ (VDO) ซีดี (CD) วีซีดี (VCD) แบบฝึกหัดทักษะต่างๆ เป็นต้น

2. นวัตกรรมด้านวิธีการจัดแผนการเรียนการสอน เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ (learning center) การสอนแบบบูรณาการ (integrate teaching) การสอนด้วยรูปแบบชิปปา (CIPPA model) การสอนแบบโครงการ (project method) วิธีสอนแบบบทบาทสมมติ (role playing) เป็นต้น

3. นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร เช่น หลักสูตรสาระเพิ่มเติม หลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรการฝึกอบรม หลักสูตรการพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

4. นวัตกรรมด้านการวัดและประเมินผล เช่น การสร้างแบบวัดต่างๆ การสร้างเครื่องมือ การประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

5. นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ เช่น การบริหารเชิงระบบ การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารแบบหลอมรวม การบริหารเชิงบูรณาการ การบริหารเชิงวิจัยและปฏิบัติการ

การบริหารแบบภาคีเครือข่าย การบริหารโดยใช้โรงเรียน
บ้าน วัด ชุมชน และสถานประกอบการเป็นฐาน เป็นต้น

สรุปได้ว่า หากแบ่งนวัตกรรมทางการศึกษาตาม
บริบทของการเรียนรู้นั้น จะแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่
แต่คำนึงถึงปัจจัยสนับสนุนด้านการเรียนรู้ด้วยก็สามารถ
แบ่งได้เป็น 5 ประเภทดังกล่าว

ขั้นตอนพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่เป็นการสร้าง
สิ่งใหม่ขึ้นมา หรือการดัดแปลงจากสิ่งที่มีชีวิตอยู่แล้วนำมา
ใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนนั้น มีขั้นตอนในการพัฒนา
อยู่ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่
จะดำเนินการพัฒนาหรือประดิษฐ์นวัตกรรมที่ต้องการ
ในขั้นนี้สามารถแยกย่อยเป็น

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อ
ได้แนวคิดทฤษฎีที่จะดำเนินการอันจะนำมาสู่การตัดสินใจ
ว่า จะพัฒนานวัตกรรมในรูปแบบใด

1.2 กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ เป็นการ
ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร

1.3 ออกแบบนวัตกรรม เป็นการกำหนดกรอบ
ความคิดและวางโครงร่างของนวัตกรรมได้แก่ ชื่อ
วัตถุประสงค์ ทฤษฎีหลักที่ใช้ในโครงสร้าง ส่วนประกอบ
และการนำไปใช้

2. ขั้นสร้างและทดลองใช้นวัตกรรมแยกเป็น

2.1 สร้างต้นแบบนวัตกรรม เป็นการจัดทำหรือ
พัฒนานวัตกรรมให้สมบูรณ์ตามข้อกำหนดที่ได้ออกแบบไว้
ก่อนแล้ว

2.2 การหาประสิทธิภาพของต้นแบบนวัตกรรม
ก่อนนวัตกรรมการสร้างไปทดลองใช้ ผู้พัฒนานวัตกรรม
ต้องหาประสิทธิภาพของต้นแบบนวัตกรรมเพื่อศึกษาถึง
ปัญหาหรือข้อบกพร่องที่อาจจะเกิดขึ้นของนวัตกรรมต้นแบบ วิธี
การหาประสิทธิภาพ ทำได้โดย

2.2.1 เสนอผู้เชี่ยวชาญให้พิจารณาตรวจ
สอบความถูกต้องของเนื้อหาและการสื่อความหมายโดยนำ

นวัตกรรมต้นแบบพร้อมแบบประเมินคุณภาพให้ผู้
เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพ แล้วนำข้อเสนอแนะต่างๆ มา
ปรับปรุงแก้ไข

2.2.2 นำต้นแบบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไป
ทดลองใช้กับกลุ่มผู้เรียนกลุ่มเล็ก จำนวน 5-10 คนก่อน
โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนของนวัตกรรมต้นแบบทุก
ประการ แล้วมีการติดตามประเมินผลกิจกรรมทั้งหมด เพื่อ
หาประสิทธิภาพของนวัตกรรม เช่น เปรียบเทียบข้อมูลก่อน
ใช้และหลังใช้นวัตกรรม หรือใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นต้น ในขั้นนี้หากพบข้อ
บกพร่องก็จะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต้นแบบอีกครั้งหนึ่ง

2.3 การทดลองใช้นวัตกรรม เป็นการทดลอง
เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยใช้ใช้นวัตกรรม
กับกลุ่มทดลอง (นักเรียนกลุ่มที่ต้องการแก้ปัญหา) ในสภาพ
กลุ่มเรียนจริง และมีการประเมินผลตามขั้นตอน เช่น ทำ
แบบทดสอบก่อนเรียน ฯลฯ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผล
ทางสถิติ เพื่อหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมตัวอย่างเช่น
การกำหนดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนไว้ร้อยละ 70 แสดงว่าหลัง
จากการใช้นวัตกรรมแล้ว ผู้เรียนทุกคนจะต้องผ่านเกณฑ์ที่
กำหนดไว้คือ ร้อยละ 70 จึงจะถือว่านวัตกรรมนั้นมี
ประสิทธิภาพ หรือการใช้เกณฑ์อัตราส่วนระหว่างร้อยละ
ของจำนวนผู้เรียนที่สอบแบบทดสอบอิงเกณฑ์ผ่านเกณฑ์ที่
กำหนดไว้ (P1) ต่อร้อยละของคะแนนเต็มที่กำหนดเกณฑ์
การผ่านไว้ (P2) ตัวอย่าง เช่น $P1:P2 = 75:65$ หมายความว่า
ต้องมีผู้เรียนร้อยละ 75 ของจำนวนผู้เรียนทั้งหมด
ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 65 ของคะแนนเต็ม จึงจะถือว่านวัตกรรม
นั้นมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้สอน ซึ่งเป็นผู้พัฒนานวัตกรรม
ทางการศึกษา จึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการ
วิจัย เพื่อใช้ประเมินผลประสิทธิภาพของนวัตกรรมที่พัฒนา
ขึ้นมาก่อนที่จะนำนวัตกรรมนั้นๆ ไปเผยแพร่ผลการทดลอง
จะทำให้สามารถปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมให้มี
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นหากมีการทดลองใช้นวัตกรรม
หลายครั้งก็ย่อมทำให้เกิดความมั่นใจในประสิทธิภาพของ
นวัตกรรมนั้นยิ่งขึ้นด้วย

3. ชั้นเผยแพร่นวัตกรรม เป็นการนำนวัตกรรมที่ผ่านการทดลองใช้และหาประสิทธิภาพแล้วไปขยายผล หรือไปแนะนำให้ผู้อื่นได้ใช้ต่อไป การเผยแพร่นวัตกรรมสามารถทำได้ดังนี้

3.1 การเผยแพร่แบบไม่เป็นทางการ เป็นการชักจูงให้ครูผู้สอนที่เป็นเพื่อนร่วมงาน หรือครูรู้จักกันได้ใช้นวัตกรรมนั้นๆ โดยตรง

3.2 การเผยแพร่แบบเป็นทางการ เป็นการเผยแพร่โดยใช้อำนาจสนับสนุนจากเบื้องสูง คือ การชักจูงให้ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจระดับสูงเห็นความสำคัญของการใช้นวัตกรรมแล้วสั่งการไปยังผู้เกี่ยวข้องระดับล่างให้ใช้นวัตกรรมนั้นๆ

3.3 การเผยแพร่ผ่านสื่อ ปัจจุบันสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์มีมากมายสามารถนำมาใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่นวัตกรรมได้ เช่น เว็บไซต์เฟซบุ๊กที่ดี เป็นต้น

หากนวัตกรรมการศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีการเผยแพร่ไปยังผู้จำนวนมาก และได้รับการยอมรับถึงขั้นที่นำไปใช้อย่างแพร่หลายในระบบงานปกติ นวัตกรรมนี้จะเปลี่ยนสภาพกลายเป็นแนวปฏิบัติที่ดี (best practice) ก็ถือได้ว่านวัตกรรมการศึกษานั้นประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์

ความคิดสร้างสรรค์กับการพัฒนานวัตกรรม

ความคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับการพัฒนานวัตกรรมอย่างมาก จนถึงกับมีการกล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นแหล่งกำเนิดนวัตกรรม บทความนี้จะกล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ใน 2 ประเด็นใหญ่ คือ

1. ความเชื่อเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์มีงานวิจัยที่ศึกษาอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และได้พบว่าคนเรามีความเข้าใจผิดหลายอย่างเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ดังนี้ (ราล์ฟเคทส์. 2550 : 134-136)

1.1 ความเชื่อที่ว่ายิ่งคุณฉลาดเท่าไร คุณก็จะมีความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้น เป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง เพราะในความเป็นจริง ความฉลาดกับความคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กันในระดับหนึ่ง คือ หากมีระดับ IQ ประมาณ 120 หรือสูงกว่าค่าเฉลี่ยเล็กน้อยความฉลาดและความคิดสร้างสรรค์จะไม่มีความสัมพันธ์กันอีกต่อไป

1.2 ความเชื่อที่ว่าคนหนุ่มสาวมีความคิดสร้างสรรค์มากกว่าคนสูงอายุเป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง เพราะอายุไม่ใช่ตัวบ่งบอกศักยภาพในการสร้างสรรค์ที่ชัดเจน มีงานวิจัยที่พบว่า ความเชี่ยวชาญทางด้านใดด้านหนึ่งจะเกิดได้ต้องมีเวลาเรียนรู้ตั้งแต่ 7-10 ปี ความเชี่ยวชาญจะทำให้มองเห็นรูปแบบหรือความหมายของสิ่งต่างๆ ที่ผู้ไม่มีความเชี่ยวชาญมองไม่เห็น ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์อาจเกิดจากผู้ใหญ่วัยใดก็ได้ แต่บางครั้งผู้เชี่ยวชาญก็ยากที่จะคิดนอกกรอบได้

1.3 ความเชื่อที่ว่าความคิดสร้างสรรค์จะมีอยู่เฉพาะในกลุ่มคนที่กล้าเสี่ยงเท่านั้น เป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง เพราะความคิดสร้างสรรค์สามารถเกิดขึ้นได้กับคนหลายกลุ่ม ไม่จำเป็นว่าคนผู้นั้นต้องชอบความท้าทาย หรือต้องผิดแผกแตกต่างจากผู้อื่นอย่างเห็นได้ชัด

1.4 ความเชื่อที่ว่าความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้จากคนๆ เดียว ในความเป็นจริงนั้น สิ่งประดิษฐ์ที่สำคัญของโลกส่วนใหญ่เกิดมาจากการประสานความร่วมมือกันของกลุ่มคนที่มีทักษะเสริมซึ่งกันและกัน

1.5 ความเชื่อว่าคุณไม่สามารถจัดการความคิดสร้างสรรค์ได้ในความเป็นจริงนั้นเราไม่มีทางรู้ล่วงหน้าว่าใครจะสร้างสรรค์อะไรขึ้นมา หรือมันจะเกิดขึ้นเมื่อไร และอย่างไร แต่ความคิดสร้างสรรค์อาจถูกกระตุ้นให้เกิดจากเงื่อนไขบางประการ เช่น ทรัพยากร หรือรางวัล ได้

2. องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ องค์ประกอบซึ่งก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มี 3 ประการ คือ (Teresa Amabile. 1998 อ้างถึงใน ราล์ฟเคทส์. 2550 : 138)

2.1 ความเชี่ยวชาญ ในที่นี้หมายถึง ความรู้ด้านเทคนิค กระบวนการ และความฉลาด

2.2 ทักษะในการคิดอย่างสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการพัฒนาและแสดงความคิดที่แปลกใหม่เพื่อแก้ปัญหาหรือตอบสนองของความต้องการบางอย่าง ทักษะในการคิดอย่างสร้างสรรค์มักเกิดจากบุคลิกภาพและวิธีการทำงานของแต่ละบุคคล ยิ่งถ้าวิธีการทำงานเป็นแบบที่ไม่ลดละ ความหมายในการหาทางแก้ปัญหาถึงแม้จะต้องเผชิญกับอุปสรรคที่ทำให้ย่อท้อก็ตาม วิธีการทำงานแบบนี้จะยังช่วยให้เกิดทักษะในการคิด อย่างสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นได้

2.3 แรงจูงใจ อาจเกิดจากทั้งภายนอกหรือภายในก็ได้ แรงจูงใจภายนอกจะได้จากปัจจัยภายนอก เช่น เงินรางวัล หรือการเลื่อนตำแหน่ง ส่วนแรงจูงใจภายในเป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากความปรารถนาดีอันแรงกล้า หรือความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคล ซึ่งจะมีผลกระทบต่อความคิดสร้างสรรค์มากกว่า

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่าทุกคนมีศักยภาพเกี่ยวกับการคิดสร้างสรรค์อยู่แล้วแต่อาจจะแตกต่างกันออกไป ซึ่งหากสิ่งที่มากระตุ้นอย่างเหมาะสม ก็จะสามารถเกิดการคิดสร้างสรรค์ที่เป็นรูปธรรมหรือที่เรียกว่า นวัตกรรม ขึ้นมาได้

สรุป

การเรียนรู้ (learning) โดยทั่วไปหมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลอันเป็นผลมาจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือจากการฝึกหัด (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2553 : 185) การเรียนรู้มีขอบเขตที่ครอบคลุมถึงกระบวนการเรียนรู้ (learning process) คือ การดำเนินการอย่างเป็นลำดับขั้นเพื่อช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และการเรียนรู้อย่างครอบคลุมถึงผลของการเรียนรู้ (learning outcome) อาทิ ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ความสามารถในการกระทำ การใช้ทักษะกระบวนการและเจตคติ (ทิตินา แชมณี. 2548 : 1) นอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่า การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรหรือถาวรของบุคคลที่เป็นผลมาจากการบวนการเรียนรู้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2555 : 48)

กระบวนการเรียนรู้ที่จะส่งผลให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ดีนั้นมีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงศักยภาพที่ติดตัวมาของผู้เรียนซึ่งมีความต่างกันไปในแต่ละบุคคล นั่นคือหลักการของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงมีประเด็นสำคัญที่ควรคำนึงถึงอยู่ 3 ประเด็น คือ ศักยภาพของสมอง ความหลากหลายของสติปัญญา และประสบการณ์ตรง กล่าวคือ สมองมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด ผู้สอนจึงควรให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสัมพันธ์ของสมองกับ จิตใจ มือ และสุขภาพ

องค์รวม ด้านความหลากหลายของสติปัญญานั้นต้องยอมรับความจริงที่ว่า มนุษย์มีสติปัญญาแตกต่างกัน ผู้สอนจึงควรจัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย และเหมาะสมกับการพัฒนาด้านสติปัญญาของผู้เรียน ประเด็นสุดท้ายคือ การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรง ดังนั้นผู้เรียนและผู้สอนควรมีบทบาทร่วมกันในการแสวงหาความรู้ โดยผู้สอนมีหน้าที่เตรียมการจัดสิ่งเร้าให้คำปรึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ที่เป็นประโยชน์สัมพันธ์กับชีวิตจริงจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถจัดได้หลากหลายรูปแบบและในระหว่างดำเนินการจัดการเรียนการสอนต้องให้ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าผู้สอน กระบวนการเรียนการสอนต้องเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา และสิ่งที่เรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ได้ด้วยตัวเอง

นวัตกรรมการศึกษา เป็นเสมือนเครื่องมือชนิดหนึ่ง ที่ผู้สอน นำมาใช้ในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ ต้องการให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งอุทัย ดุลยเกษม (2550 : 14-15) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ว่าประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นการรับรู้ (perception level) หมายถึง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ผ่านทางสัมผัสทั้ง 5 คือ หู ตา จมูก ลิ้น กาย หรือการได้ยิน การได้เห็น การได้กลิ่น การได้รู้รสและการได้สัมผัส ขั้นต่อมาคือขั้นการทำความเข้าใจในสิ่งที่รับรู้มา (comprehension level) ขั้นนี้เป็นขั้นที่สำคัญเพราะเป็นขั้นที่ผู้รับรู้ข้อมูลข่าวสารมาเกิดการเรียนรู้ได้และส่งผลมายังขั้นตอนสุดท้าย คือ ขั้นการปรับเปลี่ยน (transformation level) ในขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นที่ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนทั้งด้านเจตคติ ระเบียบคุณค่า ท่าทีและพฤติกรรม ซึ่งการที่ผู้เรียนเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมนั้นเป็นการยืนยันที่ชัดเจนว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้ว

นวัตกรรมศึกษามีหลายรูปแบบดังกล่าวไปแล้วข้างต้น และการนำเอานวัตกรรมศึกษามาใช้จำเป็นต้องมีการวิจัยทั้งก่อนและหลังการใช้ เพราะการวิจัยจะช่วยบ่งบอกถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนวัตกรรมที่มีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อาจกล่าวได้ว่ามหาวิทยาลัย หรือ

สถาบันอุดมศึกษายุคใหม่ ควรพัฒนาตนเองให้มีเอกลักษณ์โดดเด่น ด้านการคิดค้นสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษา เนื่องจากนวัตกรรมการศึกษาจะช่วยให้การจัดการศึกษามุ่งบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และการดำรงชีวิต คือ เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ดังนั้น การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาจึงควรถือเป็นอีกหนึ่งภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาที่จำเป็นต้องรีบเร่งดำเนินการให้เกิดขึ้นเพื่อการก้าวขึ้นสู่การเป็นมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (4-10 ตุลาคม 2556).

“ฮาร์วาร์ดพัฒนาการสอนและการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ.” *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 61(3) : 37.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : แอเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น.

ทิศนา แคมณี. (2548). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิชิต ฤทธิ์เจริญ. (2550). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม*. ม.ป.ท. อัดสำเนา.

มนสิข ลิขิตสมบุญ. (13 สิงหาคม 2556). *การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.nu.ac.th>

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับ*

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

ราล์ฟเคทส์. (2550). *การบริหารจัดการนวัตกรรม*.

พิมพ์ครั้งที่ 2. แปลจาก Managing Creativity and Innovation โดยณัฐยา สันตะการผล. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เนท.

วุฒิพงษ์ ภัคดีเหล่า. (2554). *การศึกษาคุณลักษณะขององค์กรนวัตกรรม : กรณีศึกษาองค์กรที่ได้รับรางวัลด้านนวัตกรรม*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาศาสตร์มนุษยและองค์การ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุนทร สิ้นธพานนท์. (17 กันยายน 2556). *นวัตกรรมการเรียนรู้สู่พัฒนาการศึกษา*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://sites.google.com/site/supoldee/supoldee/nwatkrrm-reiyn-ru>

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2553). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุทัย ดุลยเกษม. (2550). “การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา.” *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม*. 3(1) : 9-16.

Amabile, M. Teresa. (September-October 1998). “How to Kill Creativity.” *Harvard Business Review*. 77-87.

Collins Cobuild Advanced Learner's English Dictionary. (2006). Great Britain : Harper Collins.

การศึกษาความต้องการและแนวทางในการพัฒนาตนเอง ของครูผู้สอนพลศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1-7

The Study of Needs and Methods to Develop Capacity for
Physical Education Teachers in Basic Education Level under
Nakhon Ratchasima Educational Service Area Office 1-7

มงคล ทะมั่งกลาง* ดร.สมเกียรติ ทานอก และ ชยพล ธงภักดี
Mongkol Tamungklang, Somkiat Tanok and Chayapol Thongphukdee*

ABSTRACT

The study was purposed in responding 3 objectives; 1) to explore problems towards self- development in Physical Education teachers in Basic Education Level under Nakhon Ratchasima Educational Service Area Office 1-7 2) to investigate the needs to develop capacity for Physical Education teachers in Basic Education Level under Nakhon Ratchasima Educational Service Area Office 1-7 3) to explore the methods to develop capacity for Physical Education teachers in Basic Education Level under Nakhon Ratchasima Educational Service Area Office 1-7. Researchers had assigned the study into 2 main phases; first was the step of study overall problems and needs of Physical Education teachers. The study on this phase was conducted in a way of survey research in order for researchers to obtain information relating to problems and needs of Physical Education teachers. Sample group studied in the study was 350 Physical Education teachers selected by multi-stage random sampling. Tool employed in the study was the poll and the data obtained from the poll would be analyzed by frequency, percentage, average and standard deviation. In the second phase was the brainstorming workshop which was held on September 25, 2012. The attendee consisted of 16 Physical Education teachers in Advisory Level. Data recorded from the brainstorm process was analyzed by employing the Content Analysis and the results were as follow;

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000

Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand.

*Corresponding author, e-mail: s_kiat_t@hotmail.com

1. The sample group possessed one serious problem towards self-development at the high level and 8 problems at medium level. The most serious problem was conducting the research in education, curriculum development followed by innovation and technology development, respectively.

2. The sample group possessed the needs in developing themselves at a high level in every aspect and the most serious aspect that they wanted to develop was the conducting academic research followed by innovation and technology development, and curriculum development, respectively.

3. Physical Education teachers possessed the needs in self-development by attending workshop at high level, which followed by sightseeing to the successful learning centers and establishing learning network respectively, and From PE Advisory Level's brainstorming, the results towards ways to develop Physical Education teachers were as follows;

3.1 Language and Technology for teachers, PE teachers needed to attend the workshop in providing the English technical terms frequently for Physical Education and they also needed to attend the English Camp which was specially held for Physical Education teachers.

3.2 Curriculum Development, it should be integrated by using instruction via ICT, building a model in learning management plan, designing learning unit and providing workshop which separated attendees into small groups according to their competency.

3.3 Learning Management Aspect, workshop should be arranged in the areas of learning management plan, developing thinking skills and building Physical Education teachers networks.

3.4 Psychology of Teachers, it was recommended that PE teachers should conduct their classes by using Reinforcement techniques, building students' motivation in classroom, and setting goals by starting teaching from basic to advance level. It should also provide understanding towards the way to create motivation.

3.5 Educational Measurement and Evaluation, teachers should be encouraged to conduct the educational measurement and evaluation in qualitative way by building 5 aspects of basic understanding in Physical Education studies.

3.6 Classroom management, classroom should be conducted according to subject matters and school should be encouraged to organize the corresponded annual plan to financial support. Furthermore, the plan should cover every indicator in Educational Quality Assurance.

3.7 Educational research, it should be training that relates to educational research for Physical Education teachers and research workshop about data analysis by using instant software. Moreover, research data collection in Physical Education should be written in encouraging Physical Education teachers to conduct their research according to Routine to Research principle.

3.8 Academic innovation and technology development, workshop for electronics learning media development or e-learning should be provided. Moreover, there should be Physical Education learning media or innovation competition to support teachers' media development.

3.9 Professional Teacher, workshop towards legal issues in sports should be held for PE teachers, and there should also set PE teacher model role for others.

Keywords: Physical Education Teachers' Needs, Physical Education Teachers' Self Development

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอน พลศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1-7 2) เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนพลศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1-7 และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนพลศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1-7 คณะผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนของการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาครูพลศึกษา ในขั้นนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาครูพลศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนพลศึกษา จำนวน 350 คน ดำเนินการสุ่มโดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นที่ 2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนพลศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้การจัดประชุมระดมสมอง โดยดำเนินการจัดประชุมในวันที่ 25 กันยายน 2555 ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางพลศึกษา จำนวน 16 คน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีสภาพปัญหาในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 8 ด้าน ด้านที่ครูผู้สอนพลศึกษามีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการวิจัยทางการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ตามลำดับ

2. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่ครูผู้สอนพลศึกษาที่มีความต้องการพัฒนาตนเองมากที่สุด คือ ด้านการวิจัยทางการศึกษา รองลงมาคือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตร ตามลำดับ และครูผู้สอนพลศึกษาที่มีความต้องการในการพัฒนาตนเอง โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการมากที่สุด รองลงมาคือ การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ตามลำดับ

3. แนวทางในการพัฒนาครูผู้สอนพลศึกษา จากผลการจัดประชุมระดมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ มีดังนี้

3.1 ด้านภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ศัพท์เทคนิคภาษาอังกฤษที่ใช้ในการสอนพลศึกษา และจัดโครงการเข้าค่าย English camp สำหรับครูพลศึกษา เป็นต้น

3.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรมีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยผ่าน ICT และมีโมเดลต้นแบบการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ และการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในลักษณะแยกเป็นกลุ่มย่อย และแยกระดับ เป็นต้น

3.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด มีรูปแบบหรือตัวอย่างการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ครูผู้สอนพลศึกษา เป็นต้น

3.4 ด้านจิตวิทยาสำหรับครู ควรมีการส่งเสริมให้ครูพลศึกษาจัดการเรียนการสอน โดยใช้การเสริมแรง สร้างแรงจูงใจในการเรียน และมีการตั้งเป้าหมาย โดยสอนเริ่มจากง่ายไปหายาก สอนในลักษณะขั้นบันได และสร้างความเข้าใจหลักการใช้การเสริมแรงจูงใจของครูพลศึกษา เป็นต้น

3.5 ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ควรมีการส่งเสริมให้ครูพลศึกษามีการวัดและประเมินผลการศึกษา ในเชิงคุณภาพ โดยสร้างความเข้าใจในเรื่องของการวัดและประเมินผลให้ครอบคลุม 5 ด้านตามหลักพลศึกษา เป็นต้น

3.6 ด้านการบริหารจัดการในชั้นเรียน ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะ สหวิทยาเขต ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และส่งเสริมให้โรงเรียนมีการจัดทำแผนงานประจำให้สอดคล้องกับงบประมาณและครอบคลุม ทุกตัวบ่งชี้ในการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นต้น

3.7 ด้านการวิจัยทางการศึกษา ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา สำหรับครูพลศึกษา อบรมเชิงปฏิบัติการการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป จัดให้มีแหล่งความรู้ที่รวบรวมตัวอย่างผลงาน ทางวิชาการและผลงานวิจัยทางพลศึกษา และส่งเสริมให้ครูพลศึกษาทำวิจัยในลักษณะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (Routine to Research) เป็นต้น

3.8 ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) จัดให้มีโครงการประกวดสื่อและนวัตกรรมทางพลศึกษา เพื่อกระตุ้นให้ครูมีการ พัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา เป็นต้น

3.9 ด้านความเป็นครู ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกีฬาให้กับครูพลศึกษา สร้างครุต้นแบบทางพลศึกษา และไม่เดลบุคคลตัวอย่างเพื่อเป็นกรณีศึกษาให้กับครูพลศึกษา เป็นต้น

คำสำคัญ : ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนพลศึกษา แนวทางในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนพลศึกษา

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครู และการ ปฏิรูปการศึกษา โดยจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา ของชาติ (มาตรา 81) และจากพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความสำคัญยิ่งต่อการ พัฒนาวิชาชีพครูในฐานะที่เป็นวิชาชีพชั้นสูง และการ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในฐานะที่เป็นกลไก สำคัญยิ่งต่อการปฏิรูปการศึกษาของชาติ กล่าวคือ ให้ กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้ระบบกระบวนการผลิตและ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและ มาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณภาพเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ ดังมีบทบัญญัติว่า ครูเป็นบุคลากรวิชาชีพหลักด้านการเรียน การสอนและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ต้องผ่านระบบ การควบคุมเพื่อให้เป็นครูอาชีพ เช่นการมีใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพ มีองค์วิชาชีพ มีมาตรฐานวิชาชีพ และ

จรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพเพื่อให้ เป็นครูอาชีพอย่างแท้จริง โดยมีกลไกที่จะส่งเสริมให้ครู มีการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง มีระบบการบริหารงาน บุคคลของข้าราชการครู และกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน มีค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เกื้อกูลอื่น เพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอและเหมาะสมกับฐานะทางสังคม และวิชาชีพเป็นการเฉพาะ เพื่อชี้ให้เห็นว่าขณะนี้ปัญหา ของคุณภาพการศึกษาส่วนหนึ่งมาจากคนที่มีอาชีพครู และ มีแนวทางที่จะกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหานี้

แผนยุทธศาสตร์สู่ การปฏิบัติของกระทรวง ศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน (พ.ศ. 2547-2553) มีนโยบายที่สำคัญในการ พัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา คือการ ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีคุณภาพและบรรลุ จุดหมายได้เพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ เช่น

นโยบายของรัฐ ปรัชญาการศึกษา หลักสูตรที่ใช้ ผู้บริหาร และประการสำคัญก็คือ ครูที่ทำหน้าที่ด้านการสอนซึ่งจะมีบทบาทและสัมพันธ์กับนักเรียนโดยตรง ดังนั้นถ้าครูผู้สอนด้อยสมรรถภาพก็อาจทำให้การจัดการศึกษาล้มเหลว เพราะคุณภาพของการศึกษาขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพครูโดยการปรับปรุงสมรรถภาพด้านความรู้ในวิชาชีพครู ตามมาตรฐานที่คุรุสภากำหนด จะช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

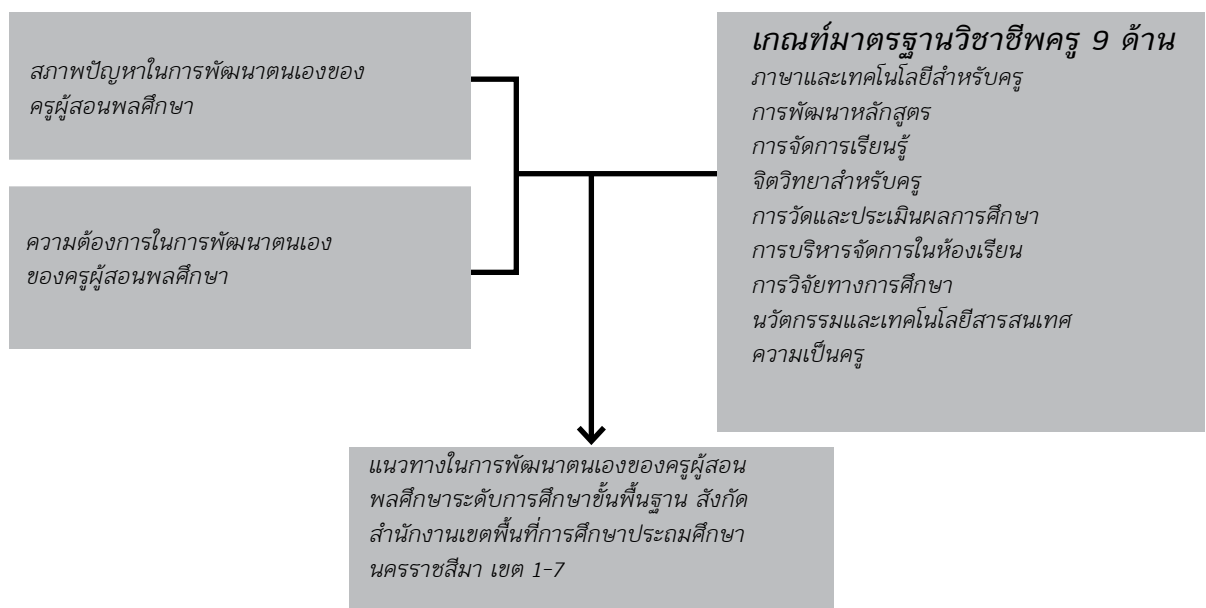
จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูพบว่า มีการศึกษาความต้องการและรูปแบบการพัฒนาครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่เป็นการศึกษาในลักษณะภาพรวม ไม่ได้เจาะลึกในแต่ละสาขาที่สอน จึงยากต่อการนำไปขยายผลในทางปฏิบัติ จึงควรที่จะมีการทำวิจัยเจาะลึกตามสาขาวิชาที่ครูผู้สอนรับผิดชอบ ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรของคณะครุศาสตร์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตและพัฒนาครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรทางด้านพลศึกษา เพื่อให้สามารถดำเนินการพัฒนาครูพลศึกษาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องตามสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่แท้จริง จึงได้จัดทำโครงการวิจัยการศึกษาความต้องการและแนวทางในการพัฒนาครูผู้สอนพลศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1-7 เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนพลศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1-7
- 2) เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนพลศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1-7
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนพลศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1-7

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการและแนวทางในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนพลศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1-7 โดยจะทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา รวมทั้งความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูพลศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 9 ด้านของคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2548) จากนั้นนำข้อมูลมาดังกล่าวมาเป็นกรอบในการศึกษาแนวทางในการพัฒนาครูพลศึกษาต่อไป สำหรับกรอบแนวคิดในการวิจัยมีดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาความต้องการและแนวทางในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนพลศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1-7 ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนของการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาครูพลศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1-7 ในขั้นนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาครูพลศึกษา สำหรับใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาครูพลศึกษา ในขั้นที่ 2 ต่อไป โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูผู้สอนพลศึกษา ในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 จำนวน 1,342 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนพลศึกษา โดยสุ่มโรงเรียน มาจากทั้ง 7 เขตฯ ละ 25 โรงเรียน รวม 175 โรงเรียน สุ่มครูผู้สอนพลศึกษามาโรงเรียนละ 2 คนได้กลุ่มตัวอย่าง 350 คน แต่เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างทุกเขตพื้นที่ ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบบหลายขั้นตอน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสำรวจ ประกอบด้วย 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนพลศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับรูปแบบในการพัฒนาตนเองของครู มีลักษณะแบบจัดลำดับความสำคัญ (Ranking Scale)

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามไปให้ครูผู้สอน สถานศึกษาใน สังกัดตามระบบงานราชการ

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์สภาพและปัญหาในการพัฒนาตนเองของครู โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ 3) วิเคราะห์ความต้องการพัฒนาตนเองของครู โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นที่ 2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนพลศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในขั้นตอนนี้จะใช้ข้อมูลที่ได้ในขั้นที่ 1 มาเป็นกรอบในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเองของครูพลศึกษา โดยใช้การจัดประชุมระดมสมอง โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนนี้เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาครูผู้สอนพลศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางพลศึกษา ศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนพลศึกษา อาจารย์ประจำโปรแกรมพลศึกษา รวมจำนวนประมาณ 30 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ใช้การจัดประชุมระดมสมองเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนพลศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนพลศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

สภาพปัญหาในการพัฒนาตนเอง

1. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีสภาพปัญหาในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 8 ด้าน ด้านที่ครูผู้สอนพลศึกษามีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการวิจัยทางการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ตามลำดับ

2. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีสภาพปัญหาในการพัฒนาตนเองด้านภาษาและเทคโนโลยี

สำหรับครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนพลศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาในการพัฒนาตนเองมากที่สุด ได้แก่ การใช้ภาษาอังกฤษสำหรับครู รองลงมาคือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับครู และการใช้ภาษาต่างประเทศอื่นๆ สำหรับครู ตามลำดับ

3. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีสภาพปัญหาในการพัฒนาตนเองด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนพลศึกษามีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ และระดับปานกลาง จำนวน 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัญหามากที่สุดได้แก่ การออกแบบและการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ รองลงมาคือ การออกแบบและการพัฒนาหลักสูตรแบบแยกรายวิชา และการประเมินผลการใช้หลักสูตร ตามลำดับ

4. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีสภาพปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนพลศึกษามีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัญหามากที่สุดได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบองค์รวม รองลงมาคือ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามลำดับ

5. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีสภาพปัญหาด้านจิตวิทยาสำหรับครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนพลศึกษามีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัญหามากที่สุดได้แก่ การนำจิตวิทยามาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอน รองลงมา คือ จิตวิทยาการศึกษา กับพัฒนาการเรียนรู้อยู่ และการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามลำดับ

6. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีสภาพปัญหาด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูผู้สอนพลศึกษามีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัญหามากที่สุดได้แก่ การสร้างและการใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผล รองลงมา คือ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดผล และหลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผล ตามลำดับ

7. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีสภาพปัญหาด้านการบริหารจัดการในห้องเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนพลศึกษามีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัญหามากที่สุดได้แก่ การประกันคุณภาพทางการศึกษา รองลงมาคือ การจัดทำโครงการทางวิชาการ และการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตามลำดับ

8. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีสภาพปัญหาด้านการวิจัยทางการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัญหามากที่สุดได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป รองลงมาคือ การวิจัยการศึกษา และการวิจัยประเมินโครงการ ตามลำดับ

9. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีสภาพปัญหาด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนพลศึกษามีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ และปานกลาง 7 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัญหามากที่สุดได้แก่ การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รองลงมาคือ การออกแบบ การสร้าง การนำไปใช้ การประเมิน และการปรับปรุงนวัตกรรมและเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามลำดับ

10. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีสภาพปัญหาด้านความเป็นครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูผู้สอนพลศึกษามีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัญหามากที่สุด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา รองลงมาคือ การปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้/เป็นผู้นำทางวิชาการ และความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะหลักในวิชาชีพครู ตามลำดับ

ความต้องการในการพัฒนาตนเอง

1. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่ครูผู้สอนพลศึกษามีความต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ด้านการวิจัยทางการศึกษา รองลงมาคือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตร ตามลำดับ

2. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนพลศึกษา มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการในการพัฒนาตนเองมากที่สุด ได้แก่ การใช้ภาษาอังกฤษสำหรับครู รองลงมา คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับครู และการใช้ภาษาต่างประเทศอื่นๆ สำหรับครู ตามลำดับ

3. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนพลศึกษา มีความต้องการในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการในการพัฒนาตนเองมากที่สุดได้แก่ การออกแบบและการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ รองลงมาก็คือ การประเมินผลการใช้หลักสูตร และความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปี/ตัวชี้วัดช่วงชั้น ตามลำดับ

4. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนพลศึกษา มีความต้องการในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการในการพัฒนาตนเองมากที่สุดได้แก่ การสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด รองลงมาก็คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน และการผลิตและการใช้สื่อตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามลำดับ

5. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีสภาพปัญหาด้านจิตวิทยาสำหรับครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนพลศึกษามีความต้องการในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการในการพัฒนาตนเองมากที่สุดได้แก่ การนำจิตวิทยามาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอน รองลงมา คือ จิตวิทยาการศึกษา กับพัฒนาการเรียนรู้อ และการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามลำดับ

6. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านการวัดผลและประเมินผล การศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนพลศึกษามีความต้องการในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการในการพัฒนาตนเองมากที่สุด ได้แก่ การสร้างและการใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผล รองลงมาคือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้อิงมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระ และหลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผลตามลำดับ

7. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านการบริหารจัดการในห้องเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนพลศึกษา มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก 6 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการในการพัฒนาตนเองมากที่สุด ได้แก่ การจัดทำโครงการทางวิชาการ รองลงมาคือ การประกันคุณภาพทางการศึกษา และการจัดโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาตามลำดับ

8. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านการวิจัยทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการในการพัฒนาตนเองมากที่สุดได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป รองลงมาคือ การวิจัยการศึกษา และการวิจัยประเมินโครงการ ตามลำดับ

9. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี

สารสนเทศทางการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนพลศึกษามีความต้องการในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการในการพัฒนาตนเองมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รองลงมาคือ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาประเภทสื่อชุดการสอนตามลำดับ

10. ครูผู้สอนพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านความเป็นครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูผู้สอนพลศึกษามีความต้องการในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัญหามากที่สุด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา รองลงมาคือ การปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เป็นผู้นำทางวิชาการ และความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะหลักในวิชาชีพครู ตามลำดับ

รูปแบบในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนพลศึกษา ครูผู้สอนพลศึกษามีความต้องการในการพัฒนาตนเอง โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ มากที่สุด รองลงมาคือ การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ตามลำดับ

แนวทางในการพัฒนาครูผู้สอนพลศึกษา จากผลการจัดประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาครูผู้สอนพลศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ ตัวแทนเขตพื้นที่การศึกษา ตัวแทนครูผู้สอนพลศึกษา และอาจารย์ผู้สอนพลศึกษาในมหาวิทยาลัย สรุปผลดังนี้

1. **ด้านภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู** ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ศัพท์เทคนิคภาษาอังกฤษที่ใช้ในการสอนพลศึกษา จัดโครงการเข้าค่าย English camp สำหรับครูพลศึกษา จัดให้มีสื่อวีดิโอสำหรับพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับครูพลศึกษาที่เน้นคำศัพท์เทคนิคทางพลศึกษา จัดทำคู่มือการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับครูพลศึกษา การจัดการเรียนรู้

แบบบูรณาการ โดยใช้กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษเป็นแกนกลาง และมีกระบวนการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมให้ครู พลศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้เกมสภาษาอังกฤษ เน้นการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะ การสนทนาภาษาอังกฤษ มีกระบวนการติดตาม นิเทศ ครูแบบกัลยาณมิตร และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนครูผู้สอนพลศึกษาในกลุ่มอาเซียน

2. **ด้านการพัฒนาหลักสูตร** ควรมีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยผ่าน ICT และมีโมเดลต้นแบบการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในลักษณะแยกเป็นกลุ่มย่อย และแยกระดับ และการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ควรบูรณาการเป็นบางหน่วย ไม่ใช่บูรณาการทุกเรื่อง

3. **ด้านการจัดการเรียนรู้** ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด มีรูปแบบหรือตัวอย่างการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ครูผู้สอนพลศึกษา ส่งเสริมให้ครูพลศึกษาสอนพลศึกษา โดยมุ่งที่กิจกรรมในชั้นเรียนเป็นหลักเน้นความสนุกสนาน และมีความสุขในการเรียน และส่งเสริมให้ครูพลศึกษา มุ่งเน้นการสอนที่เป็นการพัฒนาความจำเป็นพื้นฐาน เช่น การปลูกฝังการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์เพื่อพัฒนาสมอง

4. **ด้านจิตวิทยาสำหรับครู** ควรมีการส่งเสริมให้ครูพลศึกษาจัดการเรียนการสอน โดยใช้การเสริมแรง สร้างแรงจูงใจในการเรียน และมีการตั้งเป้าหมาย โดยสอนเริ่มจากง่ายไปหายาก สอนในลักษณะขั้นบันได สร้างความเข้าใจหลักการใช้การเสริมแรงจูงใจของครูพลศึกษา เช่น ไม่ควรเสริมแรงจูงใจภายนอกมากเกินไป ควรเพิ่มแรงจูงใจภายในให้มากขึ้น ส่งเสริมให้ครูพลศึกษาสอนโดยเน้นให้เด็ก รู้คุณค่าของตัวเอง ส่งเสริมให้ครูพลศึกษามีการควบคุมอารมณ์ในการสอน จัดอบรมจิตวิทยาการเรียนรู้ให้กับครูพลศึกษา โดยควรให้ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาสำหรับครู และสร้างความเข้าใจและความตระหนักของครูพลศึกษา เกี่ยวกับปรัชญาการเรียนการสอนพลศึกษา

5. ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ควรมีการส่งเสริมให้ครูพลศึกษามีการวัดและประเมินผลการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยสร้างความเข้าใจในเรื่องของการวัดและประเมินผลให้ครอบคลุม 5 ด้านตามหลักพลศึกษา ส่งเสริมให้ครูพลศึกษาวัดและประเมินผลโดยพิจารณาจากพัฒนาการด้วย (pretest- posttest) จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ โดยนำ ICT เข้ามาใช้ จัดอบรมการวิเคราะห์ตัวชี้วัด เพื่อส่งเสริมให้ครูพลศึกษาวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะเด็กพิเศษ และจัดให้มีคลังข้อสอบทางพลศึกษา

6. ด้านการบริหารจัดการในชั้นเรียน ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะสหวิทยาเขตตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และส่งเสริมให้โรงเรียนมีการจัดทำแผนงานประจำ ให้สอดคล้องกับงบประมาณและครอบคลุมทุกตัวบ่งชี้ในการประกันคุณภาพการศึกษา

7. ด้านการวิจัยทางการศึกษา ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา สำหรับครูพลศึกษา อบรมเชิงปฏิบัติการการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป จัดให้มีแหล่งความรู้ที่รวบรวมตัวอย่างผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางพลศึกษา และ ส่งเสริมให้ครูพลศึกษาทำวิจัยในลักษณะการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (Routine to Research)

8. ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) จัดให้มีโครงการประกวดสื่อและนวัตกรรมทางพลศึกษา เพื่อกระตุ้นให้ครูมีการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา จัดให้มีศูนย์รวบรวมรูปแบบวิธีการสอนพลศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้ครูพลศึกษาพัฒนาวิธีการสอนใหม่ๆ และจัดให้มีศูนย์รวบรวมนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับพลศึกษา

9. ด้านความเป็นครู ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกีฬาให้กับครูพลศึกษา สร้างครุต้นแบบทางพลศึกษา และโมเดลบุคคลตัวอย่างเพื่อ

เป็นกรณีศึกษาให้กับครูพลศึกษา จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีการพัฒนาจิตวิญญาณของความเป็นครู การพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมสำหรับครูพลศึกษา จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความภาคภูมิใจให้กับครูพลศึกษา จัดให้มีโปรแกรมปฏิทินการอบรมที่เกี่ยวข้องกับพลศึกษา และมีสถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์พัฒนาพลศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

อภิปรายผล

1. ครูผู้สอนพลศึกษามีสภาพปัญหาในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการวิจัยทางการศึกษา ส่วนด้านอื่นอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ด้านการวิจัยทางการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ตามลำดับ จากผลการวิจัยจะเห็นว่าปัญหาด้านการวิจัยทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม การวิจัยในชั้นเรียน หรือการวิจัยประเมินโครงการ ยังเป็นปัญหาที่ครูผู้สอนพลศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับมาก และในปัจจุบันระบบการประกันคุณภาพยังได้กำหนดให้ครูผู้สอนต้องทำรายงานวิจัยในชั้นเรียนเป็นประจำทุกเทอม ซึ่งครูผู้สอนเองก็มองว่าเป็นการเพิ่มภาระของครู เนื่องจากครูมีภาระงานสอนและงานอื่นๆ มากอยู่แล้ว ที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ในการทำผลงานทางวิชาการเพื่อนเลื่อนวิทยฐานะของครูผู้สอนก็ต้องใช้การวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาระดับชาติในปัจจุบัน

2. ครูผู้สอนพลศึกษามีความต้องการในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีความต้องการในการพัฒนาตนเองมากที่สุดคือ ด้านการวิจัยทางการศึกษา รองลงมาคือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา จากผลการวิจัยจะเห็นว่าครูผู้สอนพลศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากในทุกด้าน และด้านที่มากที่สุดคือด้านการวิจัยทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อานุกาญ ธงภักดี (2551) ที่ศึกษารูปแบบและความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7

ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากความจำเป็นของครูผู้สอนไม่ว่าจะสอนในกลุ่มสาระใดก็ตาม เมื่อต้องการเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น ก็ต้องมีการจัดทำรายงานวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งการเลื่อนวิทยฐานะนอกจากจะเป็นขวัญและกำลังใจของครูผู้สอนแล้ว ยังเป็นการเพิ่มความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจของครูผู้สอนอีกด้วย และ

3. รูปแบบที่ครูผู้สอนพลศึกษามีความต้องการในการพัฒนาตนเองมากที่สุด คือ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ จะเห็นว่า การพัฒนาตนเองโดยการจัดประชุมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการก็ยังคงเป็นวิธีการที่ครูผู้สอนต้องการมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นยุคใดสมัยใดก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรรค์ชัย (2539) เกษม หล้ากวันวัน (2539) และ อานภาพ ธงภักดี (2551) ที่ทำการศึกษารูปแบบหรือวิธีการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้คงเนื่องมาจาก การจัดประชุมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการที่ครูผู้สอนได้รับความรู้ ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีกระบวนการนี้เกิดตามผล และสุดท้าย มีกระบวนการนำเสนอผลการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาทั้ง 7 เขต ควรนำผลการวิจัยไปใช้กำหนดแนวทางในการพัฒนาครูผู้สอน โดยจัดลำดับความสำคัญของสาระที่ควรพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอนที่แท้จริง 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดทำแผนหรือโครงการพัฒนาบุคลากร ตลอดจนการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้บุคลากรได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาตนเอง และ 3) หน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา เช่น สถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูผู้สอน ควรนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นเพื่ออบรมครูผู้สอนให้สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาครูผู้สอนพลศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถทำวิจัยทางการศึกษา โดยเฉพาะการ

วิจัยในชั้นเรียน ตลอดจนมีกระบวนการนิเทศติดตาม และมีการจัดนิทรรศการและการนำเสนอผลงานวิจัยด้วย

2) ควรมีการพัฒนาครูผู้สอนพลศึกษาให้มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและการหาคุณภาพของนวัตกรรมทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ครูผู้สอนพลศึกษาได้มีองค์ความรู้ในการทำผลงานทางวิชาการ และ

3) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเครื่องการวัดผลประเมินผลในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพให้ครอบคลุม 5 ด้านตามหลักพลศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จรัส ดั่งสุวรรณ. (2545). **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. กรุงเทพฯ : ธนะการพิมพ์.
- ชาญชัย อาจีนสมจาร. (ม.ป.ป.) **พัฒนาตนเองสู่ความเป็นผู้บริหาร**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ทอง.
- ธวัช เสือทองสีล. (2549). **สภาพและปัญหาการพัฒนาตนเองของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- นารินทร์ ดังสกุล. (2542). **ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรโดยกระบวนการบริหารตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครพนม**. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญเลิศ ราโชติ. (2548). **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. อุบลราชธานี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประวีต เอรารวรรณ์. (2548). **การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ปราณี งามสุต และจำรัส ดวงสุวรรณ. (2545). **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ธารณาพิมพ์.
- พินิจดา วีระชาติ. (2543). **การฝึกอบรมกับการพัฒนาอาชีพ**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ไพศาล ไกรสิทธิ์. (2541). **การศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. ราชบุรี : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- มนูญ ไชยทองศรี. (2544). **ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนูญ ไชยทองศรี. (2544). **ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2540). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรทางการศึกษา**. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. (2544). **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- วิเชียร แก่นไร่. (2542). **การพัฒนาตนเองของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วีระ นวลสำลี. (2544). **ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอผาขาว จังหวัดเลย**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมใจ วิเศษทักษิณ. (2548). **การพัฒนาตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น เขต 5**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สมเดช สีแสง. (2545). **คู่มือปฏิบัติราชการและเตรียมสอบผู้บริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 7. ชัยนาท : ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมายและมาตรฐานวิชาชีพครู.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). **ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง (เล่มที่ 8)**. กรุงเทพฯ : คัมปายอิมเมจจิ้ง.
- สุภา สุขวัญบูลย์. (2548). **การพัฒนาตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูโรงเรียนวัดราชคฤห์ สำนักงานเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Boldt, L.G. (1993). *Zen and the Art Making a Living*. New York : Arkana, The Penguin Group.
- Foutz, Marjorie and Slee. (1983). "A Study of the Relation Between Years of Teaching Experience and a Developmental Progression of Teacher, Concerns," *Dissertation Abstracts International*. 44(3) : 644-A.
- Honhyu, Zhou. (2000). *Human Resource Development*. Doctoral Thesis.
- Janet Cheng lian Chew. (2004). *The Influence of Human Resource Management of Australian Organization. An Empirical Study* Doctoral Thesis.

การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ

The Study of Causal Factors of Students with Learning Disabilities' Academic Achievement in Inclusive Classroom

พรรณรายณ์ ทรัพย์แสนดี^{1,*} และ อุษา คงทอง²
Pannarai Subsandee^{1,*} and AUSA Kongtong²

ABSTRACT

The objective of the study in the casual factors of academic achievement of students with learning disabilities for inclusive classroom is to study the casual factors of academic achievement of students' learning disabilities in inclusive classroom. The sample group was 440 students selected by using LISREL analysis criteria. The instrument was questionnaire that revealed the effect factors of academic achievement of learning disabled students' and the reliability of the questionnaire was .98.

The research result using structural model and exploratory analysis by LISREL program version 9.1 code: 823F-C5B0-8545-B412, found that; the teacher factors has significantly affected to the academic achievement at .05, and affected to the students factors at 0.01. The teacher factors and the environment factors are significantly affected to the curriculum factors at .01. This study found that the teachers' factors were significant, it statistically affected to the academic achievement, the students factor and the curriculum factor.

Keywords: academic achievement, inclusion, learning disabilities

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปทุมธานี 13180
Ph.D. Student in Curriculum and Instruction Program, Valaya Alongkorn Rajabhat University under
the Royal Patronage, Pathumthani 13180, Thailand

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปทุมธานี 13180
Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathumthani 13180, Thailand

*Corresponding author, e-mail: jae3442@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 440 คน โดยใช้เกณฑ์การกำหนดของกลุ่มตัวอย่างตามการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล (LISREL) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม .98 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์โมเดลเชิงโครงสร้าง (Structural Model) ร่วมกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงบุกเบิก (Exploratory Analysis) โดยใช้โปรแกรม LISREL เวอร์ชัน 9.1 รหัส: 823F-C5B0-8545-B412 พบว่า องค์ประกอบด้านครูส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่องค์ประกอบด้านครูส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบด้านนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขณะที่องค์ประกอบด้านครู และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมก็ส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบด้านหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน ข้อค้นพบของการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบด้านครูล้วนส่งผลกระทบต่อ 3 องค์ประกอบหลักในการวิจัย ได้แก่ องค์ประกอบด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน องค์ประกอบด้านนักเรียน และองค์ประกอบด้านหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : บกพร่องทางการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรียนรวม

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังระบุว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ สำหรับในพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 กล่าวถึงการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 5 ว่า คนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

จากความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้เปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่คนทุกกลุ่มให้มีสิทธิเสมอกัน ซึ่งนับว่าเป็นการกระจายอำนาจทางการศึกษาและพัฒนาประเทศอย่างทั่วถึง แต่สภาพความเป็นจริงกลับพบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ยังมีอีกมากที่ไม่สามารถเข้าถึงการได้รับบริการทางการศึกษา ส่วนหนึ่งอาจมาจากผู้ปกครองไม่ทราบถึงความบกพร่องทางด้านการเรียนรู้ของลูกหลาน เพราะเด็กเหล่านี้จะไม่แสดงอาการทางด้านร่างกายให้เห็นอย่างเด่นชัดเหมือนกับเด็กที่มีความบกพร่องประเภทอื่นๆ

นักเรียนที่มีความบกพร่องด้านการเรียนรู้ มักพบขณะที่เด็กเข้ามาเรียนในสถานศึกษาแล้ว และปัญหาที่พบคือปัญหาด้านการอ่าน การเขียน การสะกดคำ คณิตศาสตร์ กลไกการเคลื่อนไหวของร่างกายและสังคม (ผดุง อารยะวิญญู, 2542) ทั้งนี้จึงส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแก่ครูโดยตรง ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เมื่อครูผู้สอนค้นพบปัญหาเหล่านี้จึงได้คิดวิธีการสอนแบบต่างๆ มาจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียน

กลุ่มดังกล่าว ซึ่งก็นับได้ว่ามีส่วนเท่านั้นที่ประสบความสำเร็จ แต่ยังมีอีกกลุ่มใหญ่ที่ไม่สามารถแก้ปัญหานี้ได้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงจึงได้ดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการอบรมรูปแบบการสอนให้แก่ครู โดยใช้หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centred) หรือปัจจุบันที่กำลังเป็นที่นิยมคือ Project Base Learning (PBL) เป็นต้น จนกระทั่งในปีพุทธศักราช 2552 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในโรงเรียนจัดการเรียนร่วม โดยเน้นให้มีการคัดกรอง วินิจฉัย จัดซื้อคู่มือ และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในโรงเรียนดังกล่าวอีกด้วย แต่โครงการนี้ยังขาดความต่อเนื่องและเน้นเรื่องของการพัฒนานวัตกรรม ยังไม่ได้มองถึงองค์ประกอบอื่นๆ ที่จะส่งผลต่อการเรียนการสอนที่จะทำให้เด็กกลุ่มนี้ได้รับการพัฒนาอย่างแท้จริงและยั่งยืน การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ จึงน่าจะเป็นการศึกษาที่สามารถหาคำตอบถึงปัจจัยที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษากำหนดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนทั่วไป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล คือขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 20

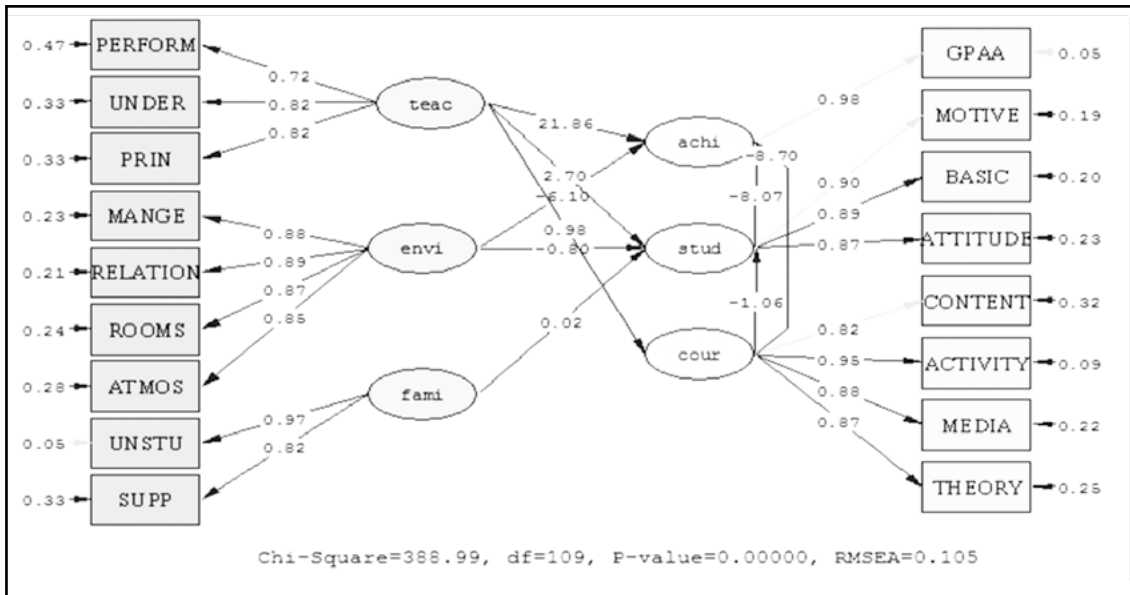
เท่าของพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า สำหรับงานวิจัยนี้มีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 22 ตัวแปร ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จึงควรมีขนาดกลุ่มตัวอย่าง 440 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียดประกอบด้วย องค์ประกอบด้านนักเรียน ด้านครู ด้านหลักสูตร ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านครอบครัว โดยผู้วิจัยสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยมาจากการสังเคราะห์แนวคิดของ Bloom (1976) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบด้วย 1) พฤติกรรมด้านความรู้ 2) ความคิดคุณลักษณะทางด้านจิตพิสัย และ 3) คุณภาพของการสอน ประกอบกับแนวคิดของ Jakobovits (1971) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบที่มีผลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบด้วย 1) ปัจจัยทางการสอน 2) ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน และ 3) ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (Content validity) จากนั้นนำแบบสอบถามความคิดเห็นดังกล่าวไปดำเนินการทดลอง (Try out) และคำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach เท่ากับ .98

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์โมเดลเชิงโครงสร้าง (Structural Model) ร่วมกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงบุกเบิก (Exploratory Analysis) โดยใช้โปรแกรม LISREL

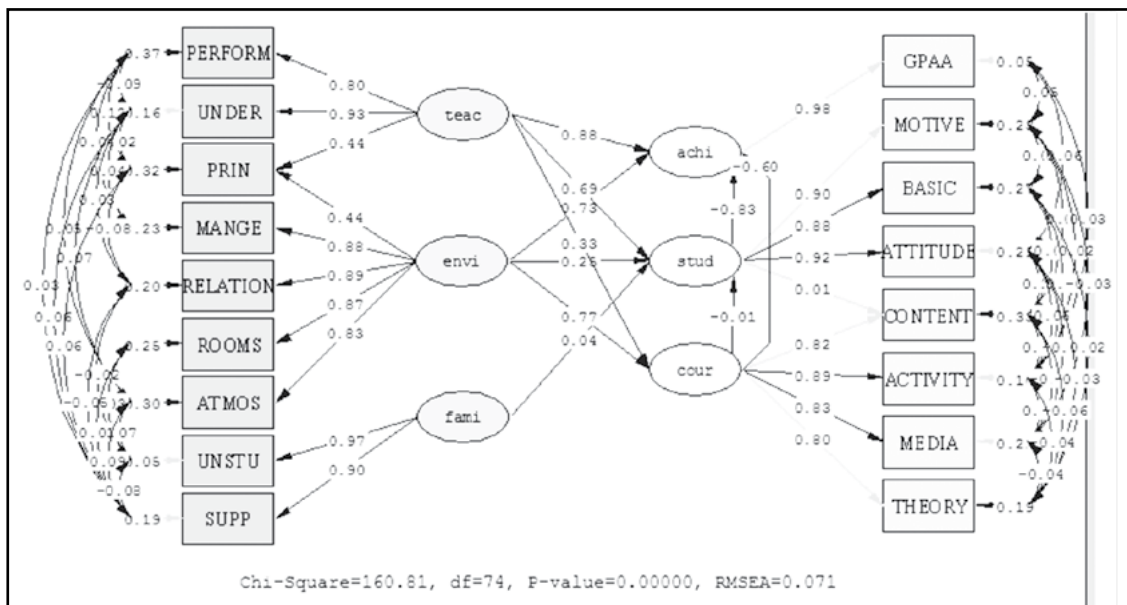
สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .98 และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงบุกเบิกมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 โมเดลการวิจัยก่อนปรับโมเดลการวิจัย

การตรวจสอบค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ก่อนการปรับโมเดลการวิจัย แสดงดังนี้ ค่าดัชนี Chi-square เกณฑ์ >0.05 ค่าสถิติ 0.00 ค่าดัชนี CMIN/DF เกณฑ์ < 3.00 ค่าสถิติ 388.99/109 = 3.57 ค่าดัชนี CFI เกณฑ์ > 0.90 ค่าสถิติ 0.98 ค่าดัชนี GFI เกณฑ์ >0.90 ค่าสถิติ 0.84 ค่าดัชนี AGFI เกณฑ์ >0.80 ค่าสถิติ 0.77 ค่าดัชนี RMSEA เกณฑ์ 0.05-0.08 ค่าสถิติ 0.10 ค่าดัชนี CN เกณฑ์ >= 200 ค่าสถิติ 90.39 ผลการพิจารณาทั้งหมดพบว่าไม่ผ่านเกณฑ์

ภาพที่ 2 โมเดลการวิจัยหลังการปรับโมเดลการวิจัย

การตรวจสอบค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดลการวิจัยแสดงดังนี้ ค่าดัชนี Chi-square เกณฑ์ >0.05 ค่าสถิติ 0.00 ค่าดัชนี CMIN/DF เกณฑ์ < 3.00 ค่าสถิติ $160.81/74 = 2.17$ ค่าดัชนี CFI เกณฑ์ > 0.90 ค่าสถิติ 0.99 ค่าดัชนี GFI เกณฑ์ >0.920 ค่าสถิติ 0.92 ค่าดัชนี AGFI เกณฑ์ >0.80 ค่าสถิติ 0.84 ค่าดัชนี RMSEA เกณฑ์ 0.05-0.08 ค่าสถิติ 0.07 ค่าดัชนี CN เกณฑ์ ≥ 200 ค่าสถิติ 142.02 (Vieira, 2014 : 14)

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติดังแสดงในตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ

ตัวแปรผล	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achi)		
ตัวแปรเหตุ	TE	IE	DE
stud	-0.83	-	-0.83
cour	-0.59	0.01	-0.60
teac	0.11	-0.76	0.88*
envi	0.07	-0.66	0.73
fami	-0.03	-0.03	-
R ²	0.14		

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุขององค์ประกอบด้านนักเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ

ตัวแปรผล	องค์ประกอบด้านนักเรียน (Stud)		
ตัวแปรเหตุ	TE	IE	DE
stud	-	-	-
cour	-0.01	-	-0.0
teac	0.69**	0.00	0.69**
envi	0.24**	-0.01	0.25
fami	0.04	-	0.04
R ²	0.87		

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุขององค์ประกอบด้านหลักสูตรของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ

ตัวแปรผล	องค์ประกอบด้านหลักสูตร (Cour)		
ตัวแปรเหตุ	TE	IE	DE
stud	-	-	-
cour	-	-	-
teac	0.33**	-	0.33**
envi	0.77**	-	0.77**
fami	-	-	-
R ²	0.93		

หมายเหตุ:

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

TE ผลรวมอิทธิพล (Total effect)

IE อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effect)

TE อิทธิพลทางตรง (Direct effect)

achi ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

stud องค์ประกอบด้านนักเรียน

cour องค์ประกอบด้านหลักสูตร

teac องค์ประกอบด้านครู

envi องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม

fam องค์ประกอบด้านครอบครัว

จากตารางที่ 1-3 ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติสามารถเขียนในรูปสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ได้ดังนี้

$$ACHI = [-(0.83*stud) - (0.60*cour) + (0.88*teac) + (0.73*envi)] R^2 = 0.14$$

$$Stud = [-(0.01*cour) + (0.69*teac) + (0.25*envi) + (0.04*fami)] R^2 = 0.87$$

$$Cour = [(0.33*teaci) + (0.77*envi)] R^2 = 0.93$$

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติพบว่า องค์ประกอบด้านครูส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่องค์ประกอบด้านครูส่งผลต่อองค์ประกอบด้านนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และองค์ประกอบด้านครู และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อองค์ประกอบด้านหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้อค้นพบของการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบด้านครูส่งผลต่อ 3 องค์ประกอบหลักในการวิจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน องค์ประกอบด้านนักเรียน และองค์ประกอบด้านหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1) การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวเคราะห์ผลจากแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์พบว่า เมื่อพิจารณาลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางในการศึกษานี้ องค์ประกอบด้านครูมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติสูงสุด (0.88) กล่าวคือ ครูเป็นผู้ที่บูรณาการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน หากครูมีความรู้ความเข้าใจเด็กกลุ่มนี้ก็จะทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลให้นักเรียนสามารถมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีได้ จึงส่งผลทำให้องค์ประกอบดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานดา พงษ์ทิพย์วัฒน์ (2541) และ มณฑนา อินทุสมบัติ (2552) ที่ศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นไปในทางบวก

2) การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อองค์ประกอบด้านนักเรียน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวเคราะห์ผลจากแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์

พบว่า เมื่อพิจารณาลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางในการศึกษานี้ องค์ประกอบด้านครูมีอิทธิพลต่อองค์ประกอบด้านนักเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติสูงสุด (0.69) อย่างมีนัยสำคัญสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิริพงศ์ นวสกุลธนนนท์ (2549 : 61-64) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูต่อโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักบริหารคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า ระดับความรู้สึกลึกซึ้งต่อลักษณะงาน และประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานในโรงเรียนเป็นไปในทางบวก กล่าวคือ หากครูมีความเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน สามารถจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของนักเรียนและมีความสัมพันธ์อันดี จะทำให้ตัวนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน จึงส่งผลทำให้องค์ประกอบดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านนักเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ

3) การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อองค์ประกอบด้านหลักสูตรของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวเคราะห์ผลจากแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์พบว่า เมื่อพิจารณาลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางในการศึกษานี้ องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อองค์ประกอบด้านนักเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติสูงสุด (0.77) กล่าวคือ หากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเหมาะสม นักเรียนก็จะมีความอยากรู้อยากเรียน มีทัศนคติที่ดี และเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่ดี องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมจึงส่งผลทำให้องค์ประกอบดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญสอดคล้องกับ ทวีศิลป์ สารแสน (2543) ได้กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการที่จะทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียน ขณะที่องค์ประกอบด้านครูมีอิทธิพลต่อองค์ประกอบด้านหลักสูตรของนักเรียน

ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ ในลำดับต่อมา (0.33) กล่าวคือ หากหลักสูตรมีความเหมาะสม สามารถยืดหยุ่นให้ครูสามารถนำไปใช้ในสภาพที่มีความหลากหลาย จึงส่งผลทำให้องค์ประกอบดังกล่าวจึงมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านครูของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ จะพบว่า มีเพียงองค์ประกอบด้านครูมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและองค์ประกอบด้านนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อองค์ประกอบด้านหลักสูตรของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติมากที่สุด รองลงมาคือองค์ประกอบด้านครู

ทั้งนี้ไม่พบอิทธิพลขององค์ประกอบด้านครอบครัว ต่อ 3 องค์ประกอบหลักในการวิจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน องค์ประกอบด้านนักเรียน และองค์ประกอบด้านหลักสูตร อาจเนื่องจากครอบครัวใช้เวลาในการดำเนินชีวิตตามบริบททางสังคมเป็นส่วนใหญ่ เช่น การทำงานเพื่อเลี้ยงชีพ ดังนั้นจึงอาจเป็นเหตุให้ครอบครัวใช้และมีเวลาในการดูแลบุตรหลานที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่ลดน้อยลง สอดคล้องกับการศึกษาของ Mary และคณะ (2006 : 35) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสิทธิภาพของเยาวชนที่มีความพิการ พบว่า เยาวชนที่มีความพิการและอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีรายได้น้อยอย่างต่อเนื่อง (\$25,000 หรือน้อยกว่า) ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเยาวชนที่มีความพิการในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนั้นครอบครัวอาจมีองค์ความรู้ที่ไม่เหมาะสมในการเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กกลุ่มนี้เท่าที่ควร เนื่องจากการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนต้องอาศัยบุคคลที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญในการเสริมสร้างพัฒนาการให้กับเด็กกลุ่มนี้โดยเฉพาะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่าครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งทาง

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา หลักสูตร หรือแม้กระทั่งตัวเด็กเอง ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูเป็นผู้ที่มีภาระและหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่กันเรียน ตลอดจนคอยอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดีและเก่ง มีพัฒนาการที่เหมาะสมในทุกด้านในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ดังนั้นรูปแบบหรือนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เพื่อพัฒนาในเรื่องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้เกี่ยวข้องควรศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพและบริบทของครูที่ทำการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นสำคัญ ตลอดจนการแสวงหาและพัฒนารูปแบบการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนรวมในชั้นเรียนปกติให้สอดคล้องตามบริบทของโรงเรียน และสังคมก็เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กานดา พงษ์พิทักษ์. (2541). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ในจังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. **ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 28 ก** (5 กุมภาพันธ์ 2551).
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. **ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก** (19 สิงหาคม 2542).
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542. **ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอนที่ 123 ก** (19 ธันวาคม 2545).
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). **การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ**. กรุงเทพฯ : จำไทยเพรส.

- มัทนนา อินทุสมิต. (2548). **การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้าทายในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทวีศิลป์ สารแสน. (2543). **ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สิริพงศ์ นวสกุลธนนนท์. (2549). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูต่อโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักบริหารคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bloom, Benjamin. (1956). **Taxonomy of Educational Objectives Handbook I : Cognitive Domain**. New York : David McKay.
- Jakobovits. L. A. (1971). **Foreign language learning : A psycholinguistic analysis of the issues**. Massachusetts : Newbury House.
- Mary, Wagner and other. (2006). **The academic achievement and functional performance of youth with disabilities : A report from the national longitudinal transition study-2 (NLTS2)**. Washington, Columbia : Institute of education sciences.
- Vieira, A. L. (2014). **Interactive LISREL in practice : Getting started with a SIMPLIS approach**, Springer briefs in Statistics. [Online]. Available : www.springer.com [2014, May 16].

ยุทธศาสตร์การพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ

Strategies for Quality Culture Development of Public Basic Education Schools

สุธีรัตน์ อริเดช ^{1,*} และ พูนชัย ยาวีราช ²
Sutheerat Aridech ^{1,} and PUNCHAI Yawirach ²*

ABSTRACT

The purposes of this descriptive research were to study: 1) elements of quality culture, 2) conditions and success factors in developing a quality culture, and 3) strategies for quality culture development of public basic education schools. The research methodology was divided into 5 stages; 1) to study elements of the quality culture in public basic education schools by using questionnaire with school administrators and teachers who were responsible in the educational quality assurance. The sample group was randomized by using a multi-stage sampling. Data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation and exploratory factor analysis. Moreover, the in-depth interview was collected and analyzed by using content analysis, 2) to study conditions and success factors in developing quality culture of public basic education schools by using in-depth interview with school administrators and teachers, and conducting by using the focus group discussion. The data were then analyzed by using content analysis, 3) to formulate the strategies for developing a quality culture of public basic education schools by conducting the focus group discussion and then analyzed the data by content analysis. 4) to evaluate the appropriateness and feasibility of the strategies by using a questionnaire and the data was then analyzed via mean, standard deviation and content analysis and 5) to identify the strategies, the research results found that the quality culture in public basic education schools was categorized into 7 elements: Leadership for Quality, Teamwork, Decision Making, Systematic Operation, Customer Focus, Human Resource Development, and Quality Assessment.

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57000

Ph.D. Student in Educational Administration Program, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57000, Thailand.

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57000

Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57000, Thailand.

*Corresponding author, e-mail: st_aridech@yahoo.com

Condition and success factors in developing the quality culture of public basic education schools consisted of the external factors which comprised political-legal, economic, sociocultural and technological factors. These factors indirectly impacted to all elements of the quality culture. On the other hand, the internal factors which comprised strategies, structures, systems, staffs, skills, styles, shared values. Also, quality awareness and participation were consistent with each of quality culture elements in different details.

The strategies for quality culture development of public basic education schools composed of 7 strategies; 1) Develop the leadership for Quality of school administrators, 2) Encourage quality team working of personnel in school, 3) Encourage decisions making based on the quality 4) Encourage the process of quality management in schools, 5) Focus on student's qualities, 6) Encourage the development of the personnel quality in schools, and 7) Focus on outcome-based assessment. All 7 strategies were appropriate and feasible at the highest level.

Keywords: Quality culture, Elements of quality culture, Conditions and success factors

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาค้างนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ 2) เงื่อนไขและปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ และ 3) นำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาวรรณธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา 2) ศึกษาเงื่อนไขและปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ และการประชุมสนทนากลุ่มครูผู้สอน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา 3) จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาวรรณธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ โดยการประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา 4) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา 5) นำเสนอยุทธศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำด้านคุณภาพ 2) การทำงานเป็นทีม 3) การตัดสินใจ 4) การดำเนินการที่เป็นระบบ 5) การเน้นที่ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 6) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ 7) การประเมินคุณภาพ

เงื่อนไขและปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ประกอบด้วย เงื่อนไขและปัจจัยความสำเร็จจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ การเมืองและกฎหมาย เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และเทคโนโลยี ซึ่งมีผลกระทบโดยอ้อมต่อทุกๆ องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพ ส่วนเงื่อนไขและปัจจัยความสำเร็จจากปัจจัย

ภายใน ได้แก่ กลยุทธ์ โครงสร้าง ระบบ บุคลากร ทักษะ รูปแบบ ค่านิยมร่วม ความตระหนักเรื่องคุณภาพ และการมีส่วนร่วม มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพแต่ละองค์ประกอบซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกัน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ประกอบไปด้วย 7 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- 1) พัฒนาระบบผู้นำด้านคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา
- 3) ส่งเสริมการตัดสินใจอิงคุณภาพ
- 4) ส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการคุณภาพในสถานศึกษา
- 5) มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง
- 6) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรคุณภาพในสถานศึกษา และ
- 7) มุ่งเน้นการประเมินอิงผลลัพธ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

มีความคิดเห็นว่าเป็นภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : วัฒนธรรมคุณภาพ องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพ เงื่อนไขและปัจจัยความสำเร็จ

บทนำ

การบริหารจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในยุคปัจจุบันภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายการศึกษาที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” ได้กำหนดรายละเอียดในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งที่สถานศึกษาต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการบริหารสถานศึกษา การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้สถานศึกษามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากร ดังที่ ดนัย เทียนพุ่ม (2553 : 1) ได้กล่าวว่าการทำงานร่วมกันในระยะยาวที่เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบทั่วทั้งองค์กรเพื่อให้เกิดความสำเร็จได้นั้น องค์กรต้องสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่ก่อให้เกิดการกระตุ้นความคิดส่งเสริมการปรับเปลี่ยนกระบวนการ และวิธีการทำงานอย่างสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในองค์กร

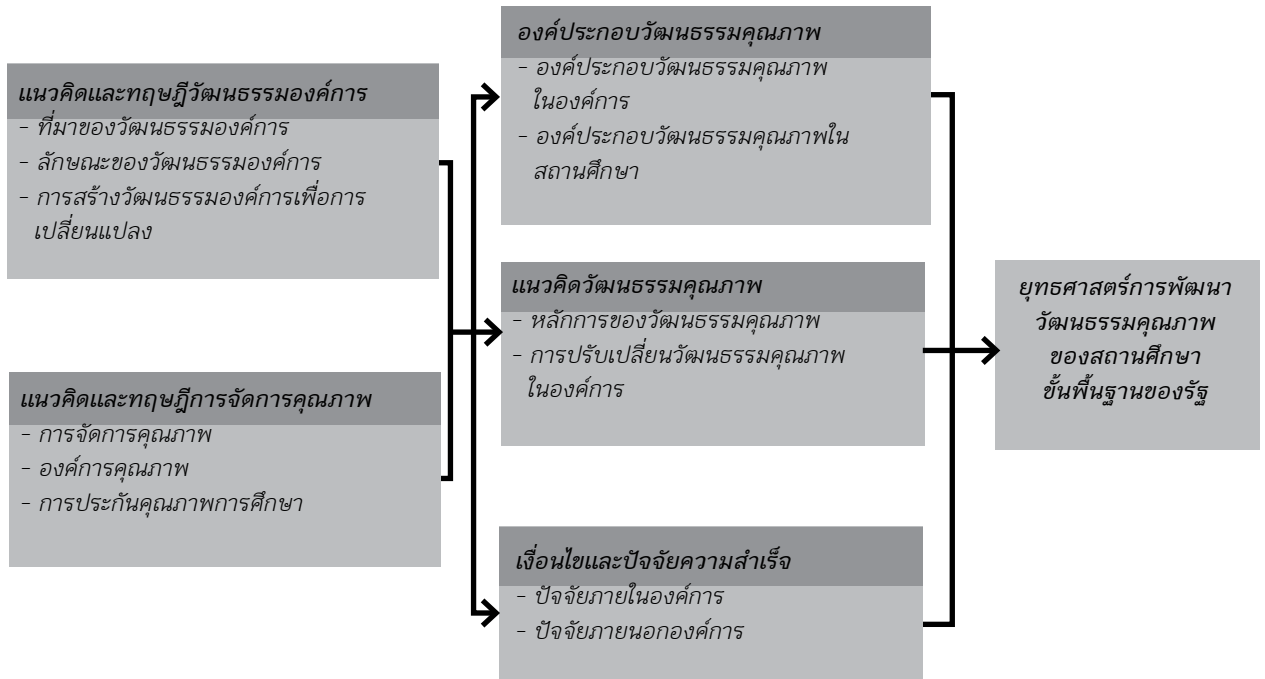
ในทำนองเดียวกัน วิชัย สกุลโรจนประวัติ (2553 : 119) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมคุณภาพการศึกษา เป็นพฤติกรรมในการปฏิบัติงานหรือการดำเนินชีวิตของบุคลากรทุกคนในหน่วยงานในสถาบันไม่ว่าตนจะรับผิดชอบงาน หรือปฏิบัติงาน หรือภารกิจใดก็ตาม ทุกคนจะคำนึงถึงคุณภาพของงานที่จะเกิดขึ้นจากผลงานหรือการทำงานที่ดีเสมอ โดยต้องมีการวางแผน วางระบบ ตั้งตัว

รับรู้ข่าวสาร ตรวจสอบปรับปรุงตลอดเวลา จนเกิดเป็นวัฒนธรรมคุณภาพ เป็นสิ่งสำคัญที่สถาบันการศึกษาต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพในสถานศึกษา สร้างสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในงานบริการวิชาการเป็นวัฒนธรรมคุณภาพเพื่อมุ่งสู่คุณภาพการศึกษาต่อไป วัฒนธรรมคุณภาพ จึงเป็นวัฒนธรรมการทำงานที่ได้รับการยอมรับในทุกวงการ ในด้านการจัดการศึกษา ผู้ที่รับผิดชอบทั้งครูและผู้บริหารจะมุ่งพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมคุณภาพเพื่อคุณภาพของการทำงาน ผู้รับบริการมีความเชื่อมั่นศรัทธา และมีความพึงพอใจได้ผลผลิตตรงตามความต้องการและความคาดหวังของสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ
2. เพื่อศึกษาเงื่อนไขและปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ
3. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 28,660 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ จำนวน 594 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารและครูเป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 1,188 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเชิงคุณภาพ 6 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา เกี่ยวกับองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ

2.2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ

2.3 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหาร

สถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา เกี่ยวกับเงื่อนไขและปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ

2.4 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรง

คุณวุฒิ เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ

3. วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงผสมผสาน โดยใช้เทคนิคเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ โดยการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร การใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการ

วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเงื่อนไขและปัจจัยความสำเร็จ ในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของรัฐ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและครู และการ ประชุมสนทนากลุ่มครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียน จำนวน 6 โรงเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาวรรณธรรม คุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ โดยการประชุม สนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อจัดทำร่างยุทธศาสตร์ การ วิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความเหมาะสมและความเป็น ไปได้ของยุทธศาสตร์โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอยุทธศาสตร์ โดยนำผลสรุป จากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ยุทธศาสตร์มาปรับปรุงแก้ไขยุทธศาสตร์ให้มีความสมบูรณ์ มากขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ พบว่า ประกอบด้วย 7 องค์ ประกอบ ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำด้านคุณภาพ 2) การทำงานเป็น ทีม 3) การตัดสินใจ 4) การดำเนินการที่เป็นระบบ 5) การ เน้นที่ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 6) การพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ และ 7) การประเมินคุณภาพ

การศึกษาเงื่อนไขและปัจจัยความสำเร็จในการ พัฒนาวรรณธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของรัฐ พบว่า ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อม 4 ด้าน คือ 1) การเมืองและกฎหมาย นโยบายของรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยจัดการศึกษา อย่างทั่วถึงและตลอดชีวิต 2) เศรษฐกิจ มีการพัฒนา อย่างต่อเนื่องส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณเพื่อการ จัดการศึกษาของรัฐสูงขึ้น 3) สังคมและวัฒนธรรมชุมชน สนับสนุนให้เยาวชนได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และ

4) เทคโนโลยี การนำเทคโนโลยีมาช่วยสนับสนุนให้เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงาน หรือช่วยสนับสนุนให้ เกิดการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมทางการศึกษา ส่วนปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยภายใน 9 ด้าน คือ 1) กลยุทธ์ การนำระบบการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ในสถานศึกษา 2) โครงสร้าง การจัดโครงสร้างองค์การชัดเจนสอดคล้อง และครอบคลุมภารกิจหลักของสถานศึกษา และโครงสร้าง การทำงานเกื้อหนุนให้มีการทำงานเป็นทีม 3) ระบบ การจัด ระบบการบริหารจัดการที่ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการ ทำงาน 4) บุคลากร มีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตรงกับความต้องการของสถานศึกษา 5) ทักษะ ความสามารถในการ บริหารจัดการ การใช้เทคนิคหรือกลยุทธ์ในการบริหารงาน และการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สนับสนุนระบบ ปฏิบัติงาน 6) รูปแบบ ผู้บริหารมีการใช้ภาวะผู้นำหลาย รูปแบบที่จะนำพาให้โรงเรียนเกิดคุณภาพ มีการใช้ข้อมูล สารสนเทศเพื่อประกอบการตัดสินใจ และใช้เป็นข้อมูล อ้างอิงและหลักฐานในการประเมินคุณภาพงานของสถาน ศึกษา 7) ค่านิยมร่วม การกำหนดทิศทางการปฏิบัติงานโดย ยึดถือวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาเป็นหลัก และมีการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพงานของตนเองและของสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง 8) ความตระหนักเรื่องคุณภาพ ผู้บริหารเป็น ผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนนโยบายที่ มุ่งสู่คุณภาพ และบุคลากรมีความตระหนักถึงความสำคัญ เรื่องคุณภาพและการประกันคุณภาพ และ 9) การมี ส่วนร่วม การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา และมีการกระจาย อำนาจให้กับผู้ร่วมทีมงาน

การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาวรรณธรรม คุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ พบว่า ประกอบ ด้วย 7 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) พัฒนาภาวะผู้นำด้านคุณภาพ ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม คุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา 3) ส่งเสริมการ ตัดสินใจเชิงคุณภาพ 4) ส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการ คุณภาพในสถานศึกษา 5) มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนอย่าง

แท้จริง 6) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรคุณภาพในสถานศึกษา และ 7) มุ่งเน้นการประเมินอิงผลลัพธ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าทั้ง 7 ยุทธศาสตร์โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ พบว่า ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบ คือ ภาวะผู้นำด้านคุณภาพ การทำงานเป็นทีม การตัดสินใจ การดำเนินการที่เป็นระบบ การเน้นที่ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการประเมินคุณภาพ ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง เชื่อมโยง และบูรณาการ เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทำนองเดียวกัน Frazier (1997 : 1-30) ได้เสนอแนวคิดด้านองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพไว้ว่า เป็นค่านิยมพื้นฐานของการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา และถือว่าเป็นปรัชญาอย่างหนึ่งที่ประกอบด้วยหลักการและค่านิยมที่ถูกยึดถือเป็นแนวทางในการปรับโครงสร้างและปรับปรุงองค์กร ค่านิยมพื้นฐานเหล่านี้ได้แก่ การคิดที่เป็นระบบ การเน้นที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง การจัดการด้วยความจริง การจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทีมงาน ภาวะผู้นำ การวางแผนระยะยาว

เงื่อนไขและปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ พบว่า ประกอบด้วย ปัจจัยภายนอก คือ การเมืองและกฎหมาย เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และเทคโนโลยี มีผลกระทบโดยอ้อมต่อทุกๆ องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพ และปัจจัยภายใน คือ กลยุทธ์ โครงสร้าง ระบบบุคลากร ทักษะ รูปแบบ ค่านิยมร่วม ความตระหนักเรื่องคุณภาพ และการมีส่วนร่วม มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพแต่ละองค์ประกอบซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกัน คือ ภาวะผู้นำด้านคุณภาพ ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการ รู้จักใช้เทคนิคหรือกลยุทธ์ในการบริหารงาน มีการใช้ภาวะผู้นำหลาย

รูปแบบที่จะนำพาให้โรงเรียนเกิดคุณภาพ การทำงานเป็นทีม มีการจัดโครงสร้างการทำงานเกื้อหนุนให้มีการทำงานเป็นทีม และการมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน การตัดสินใจ โดยการให้ทีมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับผิดชอบงาน การใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อประกอบการตัดสินใจ การดำเนินการที่เป็นระบบ มีการนำผลที่ได้จากการจัดทำกลยุทธ์มาใช้อย่างเต็มที่เพื่อพัฒนาให้เกิดคุณภาพ การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สนับสนุนระบบปฏิบัติงาน และการใช้หลักการบริหารแบบ PDCA การเน้นที่ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายด้านคุณภาพของสถานศึกษาชัดเจนและสอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด จัดระบบการบริหารจัดการที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีการสื่อสารที่ดีกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ และตรงกับความต้องการของสถานศึกษา ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบงาน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การประเมินคุณภาพ มีการกำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินคุณภาพงานใช้สารสนเทศเพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงและหลักฐานในการประเมินคุณภาพงานของสถานศึกษา และการปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์การวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาภาวะผู้นำด้านคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการคุณภาพ ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของตนเองที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และสร้างเครือข่ายผู้นำด้านคุณภาพ ดังที่ Burrill และ Ledolter (1999 : 296-297) ได้เสนอแนวคิดว่าคุณลักษณะของผู้นำที่ประสบความสำเร็จและถือว่าเป็นภาวะผู้นำด้านคุณภาพเพื่อทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายคุณภาพจะต้องมีลักษณะคือ มีความสามารถในการพัฒนาวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสื่อสารไปยังผู้ร่วมงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนการ

ทำงานเป็นทีม เสริมสร้างภาวะผู้นำภายในทีม และดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมโดยยึดถือวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนตามแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ David (1998 : 250-259) ที่พบว่า ความสำเร็จในการปฏิรูปโรงเรียนเกิดจากกระบวนการใหม่ซึ่งไม่ยึดติดกับวัฒนธรรมเดิมๆ นักการศึกษาต้องคิดให้แตกต่างจากเดิมเกี่ยวกับเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งเป้าหมายนั้นจะเกิดจากการแบ่งปันค่านิยมและความเชื่อร่วมกัน การเชื่อมโยงถึงกันอย่างหลากหลาย และการทำงานเป็นทีม ผู้นำของสถานศึกษาต้องเป็นผู้สนับสนุนการเปลี่ยนแปลง ทำงานอย่างมีพลัง เป็นแบบอย่างที่ดี จูงใจครูด้วยวิธีการใหม่ๆ มุ่งมั่นถึงเป้าหมายและสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมโดยการมอบหมายความรับผิดชอบอย่างสร้างสรรค์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการตัดสินใจเชิงคุณภาพ การตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้คุณภาพของงานเป็นฐาน และเน้นการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพัทธ์ เบ็ญจชัยพร (2549 : 256) ที่พบว่า สารองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพประกอบด้วย มีการใช้แนวทางการตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยใช้เหตุผล มีการเน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของบุคลากรในหน่วยงาน มีการเน้นการกระจายอำนาจการตัดสินใจจากผู้บริหารระดับสูง ไปสู่ผู้บริหารระดับกลาง และไปสู่ระดับปฏิบัติการ ที่เหมาะสม และมีการใช้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงของหน่วยงาน ประกอบการตัดสินใจในการบริหารหน่วยงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการคุณภาพในสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายคุณภาพของสถานศึกษา และสร้างวัฒนธรรมคุณภาพให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ดังที่ Oakland (2000 : 81-91) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินการที่เป็นระบบของการจัดการคุณภาพไว้ว่า ระบบคุณภาพเกิดจากองค์ประกอบในองค์การหลายองค์ประกอบที่ร่วมกันดำเนินการจะแยกออกจากกันไม่ได้

ยุทธศาสตร์ที่ 5 มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความพึงพอใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา และสร้างความพึงพอใจเกี่ยวกับคุณภาพตามความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังที่ Lewis และ Smith (1994 : 91-101) ได้เสนอแนวคิดว่าองค์ประกอบคุณภาพที่เป็นปัจจัยหลักอันดับแรก ได้แก่ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นหลัก โดยเน้นที่เป้าหมายของสถาบันและความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันเป็นหลัก

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรคุณภาพในสถานศึกษา การพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรและหน่วยงาน เพื่อให้บุคลากรได้มีการพัฒนาตนเอง มีการนำผลจากการพัฒนาไปปรับปรุงกระบวนการในการปฏิบัติงาน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการศึกษา ดังที่ George และ Weimerskirch (1998 : 87-96) ได้เสนอแนวคิดว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในรูปแบบการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพจะต้องดำเนินการกำหนดความต้องการการฝึกอบรม, กำหนดความเหมาะสมของตัวบุคคลกับเนื้อหาที่ฝึกอบรม, ดำเนินการฝึกอบรม และประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรม

ยุทธศาสตร์ที่ 7 มุ่งเน้นการประเมินอิงผลลัพธ์ การส่งเสริมกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานที่อิงผลลัพธ์ และการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ในทำนองเดียวกัน เรื่องวิทยุ เกษสุวรรณ (2545 : 322) ก็ได้เสนอแนวคิดว่าวัฒนธรรมคุณภาพที่ดีต้องมีความเข้าใจและต้องมีการประเมิน การเข้าใจวัฒนธรรมคุณภาพซึ่งเป็นวัฒนธรรมองค์การประเภทหนึ่ง จะช่วยให้นำการจัดการคุณภาพไปปฏิบัติได้เหมาะสมมากขึ้น และบางครั้งหากผลการประเมินพบว่ายังมีจุดอ่อนในเรื่องใด อาจจำเป็นต้องมีการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพขึ้นมาใหม่ควบคู่ไปกับการหาทางลดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลงานวิจัยไปใช้

1.1 การนำยุทธศาสตร์ไปใช้ในสถานศึกษา ควรบูรณาการการใช้ยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับงานหรือภารกิจประจำ มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา

1.2 ควรมีการจัดทำคู่มือการใช้ยุทธศาสตร์ในระดับสถานศึกษา โดยขยายรายละเอียดของแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความชัดเจนบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะสามารถนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2 ดัชนีชี้วัดวัฒนธรรมคุณภาพเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาระบบการติดตามผลการดำเนินการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพ

Burrill, Claude W. & Ledolter, Johannes. (1999).

Achieving Quality Through Continual

Improvement. New York : John Wiley & Sons.

David, L.W. (1998). "Unlocking the culture for quality school: reengineering." *International Journal of Educational Management*. 12(6) : 250 -259.

Frazier, Andy. (1997). *A Roadmap for Quality Transformation in Education*. Florida :

St. Lucie Press.

George, Stephen & Weimerskirch, Arnold. (1998).

Total Quality Management : Strategies and Techniques Proven at Today's Most

Successful Companies. 2nd ed. New York :

John Wiley & Sons.

Lewis, Ralph G. & Smith, Douglas H. (1994). *Total*

Quality in Higher Education. Florida : St. Lucie Press.

Oakland, John. (2000). *Total Quality Management:*

Text with Cases. 2nd ed. Oxford : Butterworth Heinemann.

เอกสารอ้างอิง

ดนัย เทียนพุฒ. (2553). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์*.

กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2545). *การจัดการคุณภาพ :*

จาก TQC ถึง TQM, ISO 9000 และการประกันคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.

วิชัย สกุลโรจนประวัติ. (2553). "การประกันคุณภาพการศึกษา วัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา."

วารสารรามคำแหง. 27(4) : 118-129.

สมพัทธ์ เบ็ญจชัยพร. (2549). *การศึกษาความสัมพันธ์*

ระหว่างองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพกับคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.

ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Strategies of management toward the excellence for small sized elementary school under the Office of Basic Education Commission

มนตรี พันธุ์พงศ์วัฒนา ^{1,*} และ ศุภลักษณ์ เศษระพานิช ²
Montree Panpongwattana ^{1,*} and Sukpaluck Sadtapanit ²

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to study elements of management and 2) to present the strategies of management toward the excellence for small sized elementary school under the Office of Basic Education Commission. The study was found that the elements of management toward the excellence for small sized elementary school under the Office of Basic Education Commission were consisted of 6 elements : education management, education administration leadership of school administrator, teacher and supporting personal, result of works and relations among school, home and community. Each element consisted of 27 sub-elements and each sub- element consisted of 130 methods. The strategies of management toward the excellence for small sized elementary school consisted of 4 strategies. The strategies were 1) strategy of management, 2) strategy of educational, 3) strategy of teacher and education personal, 4) strategy of promoting participation and strengthening the schools which consisted of 23 measures.

Keywords: Strategies of management. Excellence, small sized elementary school

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57000

Ph.D. Student in Educational Administration Program, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57000, Thailand.

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57000

Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57000, Thailand.

*Corresponding author, e-mail: montree.p@windoeslive.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการจัดการศึกษา 2) ด้านการบริหารจัดการ 3) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 4) ด้านครูและบุคลากรสนับสนุน 5) ด้านผลการดำเนินงาน และ 6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน และมีองค์ประกอบย่อยทั้งหมด 27 องค์ประกอบ มีแนวปฏิบัติรวมทั้งหมด 130 ข้อ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วยยุทธศาสตร์ 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ 2) ยุทธศาสตร์ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ยุทธศาสตร์ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 4) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความเข้มแข็งของโรงเรียนซึ่งมีมาตรการทั้งหมด 23 มาตรการ

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ ความเป็นเลิศ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

บทนำ

โลกในปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เศรษฐกิจ สังคมและด้านการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศ ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการศึกษาของคนไทยให้สูงขึ้น ต้องการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการศึกษาไทยทั้งในด้านคุณภาพและประสิทธิภาพให้ทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : คำนำ) โดยเป้าหมายสูงสุดของการปฏิรูปการศึกษาคือการยกระดับมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนอุดมคติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 4) ในการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนั้น ใช้การบริหารจัดการระบบคุณภาพเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล และได้มีการนำแนวทางการดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมาประยุกต์ใช้ในองค์กรสถาบันและสถานศึกษาต่างๆ โดยได้กำหนดกรอบเกณฑ์ด้านการจัดการศึกษาเพื่อผลงานที่เป็นเลิศ โดยยึดหลักการดำเนินงานเชิงระบบ เพื่อช่วยให้องค์กร โรงเรียนสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบทั้งนี้เพื่อผลการดำเนินงานที่

เป็นเลิศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 1) แต่จากการประเมินคุณภาพสถานศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบที่สอง ได้สรุปไว้ว่า สถานศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ สมศ. ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์ตามบริบทของโรงเรียนเองที่มีข้อจำกัดในหลายด้านเช่น ขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้นเรียน เป็นต้น ดังนั้นการที่โรงเรียนขนาดเล็กจะดำรงอยู่ได้นั้น ต้องก้าวไปสู่การเปลี่ยนแปลงให้เป็นเลิศกว่าโรงเรียนอื่น ด้วยการมุ่งคุณภาพของนักเรียนเป็นสำคัญและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

อย่างไรก็ตามถึงแม้โรงเรียนขนาดเล็กจะมีปัญหาด้านต่างๆ มากมาย แต่ก็ยังมีโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศได้รับรางวัลทั้งระดับเขตพื้นที่และระดับชาติ แสดงให้เห็นถึงการบริหารงานที่ส่งผลถึงความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพของสถานศึกษา จากเหตุผลและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น และเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ให้สามารถบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มุ่งสู่ความเป็นเลิศให้ได้คุณภาพนักเรียนที่มีคุณภาพสูงสุด สามารถยกระดับความสามารถ

ขององค์กรในการแข่งขันกับองค์กรอื่นและเพื่อความอยู่รอดได้และเป็นที่ต้องการของชุมชน ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยเพื่อหายุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายวางแผนและพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัย ได้สร้างกรอบแนวคิดการวิจัยซึ่งครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ความสำคัญของยุทธศาสตร์ กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ กระบวนการสร้างยุทธศาสตร์สถานศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ เป็นการศึกษา แนวคิด หลักการ รูปแบบและวิธีการบริหารที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ มุ่งเน้นศึกษารูปแบบของรางวัลคุณภาพแห่งชาติ และรางวัลสำหรับสถานศึกษาทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2553 ของกระทรวงศึกษาธิการและเกณฑ์มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ของ สมศ. พ.ศ. 2554
3. แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นการศึกษาแนวคิด เกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็ก สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14,669 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 370 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูล จากโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรมลิซเรล (LISREL) เพื่อยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา สรุปสาระสำคัญในแต่ละประเด็นหรือรายการคำตอบ

3.3 นำข้อมูลที่ได้มาประกอบในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4 ตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมของ
ยุทธศาสตร์ โดยการสนทนากลุ่ม กับผู้ทรงคุณวุฒิ/
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน

3.5 พัฒนาและปรับปรุงยุทธศาสตร์ ตามข้อ
เสนอแนะ/ข้อคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ให้เป็น
ฉบับสมบูรณ์แล้วจัดทำเป็นรายงานผลการวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ของ
การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถม
ศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ทำให้ได้องค์ประกอบ จำนวน 6 องค์ประกอบ
โดยเรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้ 1) ด้านการจัดการ
ศึกษา 2) ด้านการบริหารจัดการ 3) ด้านภาวะผู้นำของ
ผู้บริหารสถานศึกษา 4) ด้านครูและบุคลากรสนับสนุน
5) ด้านผลการดำเนินงาน และ 6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง
สถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนโดยมีองค์ประกอบย่อย
ทั้งหมด 27 องค์ประกอบ และมีแนวปฏิบัติรวมทั้งหมด
130 ข้อ

2. ผลจากการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิและ
นำข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็น ไปปรับปรุงยุทธศาสตร์ซึ่งถือว่าเป็น
ผลลัพธ์สุดท้ายของการวิจัย ทำให้ได้ยุทธศาสตร์จำนวน
4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ
2) ยุทธศาสตร์ด้านการจัดการเรียนการสอน

3) ยุทธศาสตร์ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา
และ 4) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความ
เข้มแข็งของโรงเรียน โดยมีมาตรการทั้งหมด 23 มาตรการ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. องค์ประกอบของการบริหารจัดการสู่ความเป็น
เลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโรงเรียนประถม
ศึกษาขนาดเล็กที่ผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ส่วนมากมีการ
ปฏิบัติและมีผลการปฏิบัติที่สอดคล้องเป็นไปตามองค์

ประกอบของการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ ทั้ง 6 องค์
ประกอบ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านการจัดการศึกษา
ซึ่งน่าจะมีสาเหตุมาจากตัวของผู้บริหารโรงเรียนและครู
ผู้สอนส่วนใหญ่ มีความตระหนัก มีความรู้ความเข้าใจและ
มีความสามารถในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพโรงเรียน
ขนาดเล็กสู่โรงเรียนคุณภาพ โดยเฉพาะการพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของ
ความขาดแคลนในโรงเรียนขนาดเล็ก สามารถพัฒนา
องค์ความรู้ของครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่
สามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพรวม
ทั้งสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มี
ประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน ดังที่ Hoy และ Miskel
(2001) ที่พบว่าโรงเรียนเป็นองค์กรให้บริการและผู้ผูกพันกับ
เรื่องของการสอนและการเรียนรู้ เป็นหลัก เป้าหมายสุดท้าย
ของโรงเรียนก็คือการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนจึงควรเป็น
องค์กรแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์กรประเภทใดและในด้าน
ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน
เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญลำดับสุดท้าย พบว่าบริบท
ของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนสูงนั้นจะมีความสัมพันธ์ที่ระหว่างโรงเรียน-
บ้าน-ชุมชนและในเรื่องนี้มีผู้วิจัยในทำนองเดียวกันคือ
ชิดชนก เชิงเชาว์ อัมภา บุญช่วย และทวี ทองคำ (2541
: 150) ที่พบว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชนมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ในทำนอง
เดียวกันกับการศึกษาของ พิษณุ ก่อเกียรติยากุล (2543 : 12)
ที่พบว่า ในการบริหารจัดการศึกษาควรให้กลุ่มผู้นำในชุมชน
ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารและการจัดการศึกษา ควรมี
การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษาอย่าง
แท้จริงและควรให้ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถาน
ศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา
คุณภาพการจัดการศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น
ตามศักยภาพและความสมัครใจ

2. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ
สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการสร้างยุทธศาสตร์
การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถม

ศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้ได้ข้อสังเกตที่นำไปสู่การอภิปรายได้ดังนี้

1. ด้านความสำคัญของยุทธศาสตร์

1.1 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ เป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่ได้กำหนดไว้เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรคุณภาพ มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งในการสร้างคุณภาพในโรงเรียนจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่น ความมั่นใจเกิดขึ้นกับผู้รับบริการทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมส่วนรวม สอดคล้องกับ วิจารย์ พานิช (2550 : 17) ที่กล่าวว่า องค์กรที่มุ่งมั่นความเป็นเลิศจะมีการพัฒนาคุณภาพในการกิจหลัก (primary function) และภารกิจสนับสนุน (maintenance function) อย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

1.2 ยุทธศาสตร์ด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นยุทธศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนให้ เป็นองค์กรการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งในการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีปัจจัยและองค์ประกอบเสริมที่หลากหลายเข้ามาช่วย ดำเนินการเพื่อส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร การสร้างคุณภาพในโรงเรียนจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นขึ้นกับผู้รับบริการทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมส่วนรวม

1.3 ยุทธศาสตร์ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นยุทธศาสตร์เชิงพัฒนาที่มุ่งพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ สามารถปฏิบัติงานได้ในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดเรื่องทรัพยากร สอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา รัตมิตรรณโชติ (2550 : 29) ที่กล่าวว่าสมรรถนะด้านบุคคล เป็นคุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ในบุคคลแต่ละคนซึ่งมีผลอย่างมากต่อทัศนคติในการทำงานและเป็นความสำเร็จในงานของบุคคลนั้นๆ เช่นความซื่อสัตย์ ความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ความอดทนแรงกดดัน เป็นต้น

1.4 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความเข้มแข็งของโรงเรียนเป็นยุทธศาสตร์เชิงป้องกันที่มุ่งส่งเสริมให้ ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานอื่นทั้งในและต่างประเทศ มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ มุ่งประสานการร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เชื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พัฒนาโรงเรียนให้มีความเข้มแข็งในทุกๆ ด้าน ดังที่ ประเวศ วะสี (2541 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องระดมทรัพยากรทั้งหมด (All for Education) เข้ามาจัดการศึกษา

2. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์กับองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาถึงยุทธศาสตร์และมาตรการ พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการเรียนการสอน มีความครอบคลุมในส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ และสอดคล้องกับองค์ประกอบการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการจัดการศึกษาและด้านการบริหารจัดการ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความครอบคลุมในด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและด้านครูและบุคลากรสนับสนุน ส่วนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีความครอบคลุมด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน และยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งของโรงเรียนมีความครอบคลุมในด้านผลการดำเนินงาน

3. ด้านการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะนำยุทธศาสตร์ไปใช้ ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพความเหมาะสมกับบริบทของตนเอง สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ การที่ยุทธศาสตร์จะสัมฤทธิ์ผลได้ ต้องเกิดจากปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของความสำเร็จหลายประการไม่ว่าจะเป็นภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความตั้งใจ และความสามารถของครูผู้สอน ความร่วมมือของผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมศิษย์เก่า ผู้นำชุมชน ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ สอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2540 : 47)

ที่กล่าวว่า การปฏิบัติตามกลยุทธ์นั้นมีความสำคัญ โดยตรงต่อความสำเร็จของกลยุทธ์ ทั้งนี้เพราะกลยุทธ์ที่ดี นั้นจะบรรลุผลสำเร็จได้ ย่อมต้องสามารถได้รับการปฏิบัติ ที่ลุล่วงไปได้ ปัจจัยสำคัญๆที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ทั้งหลายคือ วัฒนธรรมองค์กรที่มีอยู่ โครงสร้างองค์กรที่ จัดไว้ และคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ตลอดจนความพร้อม และความเหมาะสมของระบบและกระบวนการบริหารงาน เหล่านี้ ต่างก็จะเป็นเครื่องมือให้ผู้บริหารได้ ทั้งที่เป็น ผู้บริหารระดับกลางและผู้บริหารที่อยู่ต่ำลงไปได้ใช้ในการ ทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนซึ่ง หมายถึง ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย นอกจากจะ ได้มีการศึกษา ทำความเข้าใจยุทธศาสตร์ให้ชัดเจนเพื่อ ความถูกต้องแล้ว ควรจะได้มีการดำเนินการดังนี้

1.1 ควรมีการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์เพื่อทราบ ถึงขอบเขตของผลกระทบของการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ ที่จะมีต่อระบบงานและโครงสร้างส่วนต่างๆ ของโรงเรียน

1.2 ควรมีการเตรียมบุคลากรให้ยอมรับการ เปลี่ยนแปลงโดยการสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้น พัฒนา บุคลากรในโรงเรียนให้มีศักยภาพเพียงพอในการที่นำ องค์กรไปสู่ความสำเร็จ

1.3 ผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่นและให้การ สนับสนุนอย่างจริงจังในการพัฒนาวัฒนธรรมขององค์กรให้ มุ่งสู่ความเป็นเลิศ

1.4 โรงเรียนควรสร้างและส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างองค์กรอื่นๆ ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน การดำเนินการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

1.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการนำ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ไปใช้เป็นแนวทางในการ พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็กในสังกัด

1.6 หน่วยงานในระดับนโยบาย ควรมีการนำ ผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวทางในการ บริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากงานวิจัยนี้ไม่ได้นำยุทธศาสตร์ที่เป็น ผลการวิจัยไปทดลองปฏิบัติจริง ดังนั้นจึงควรมีการวิจัย และพัฒนาต่อไป โดยนำยุทธศาสตร์ไปทดลองปฏิบัติเพื่อ ใช้ผลในการยืนยัน และเพื่อประโยชน์ต่อการนำยุทธศาสตร์ ไปใช้ขยายผลต่อไป

2.2 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นเฉพาะ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เท่านั้น ดังนั้นควรทำการ ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็น เลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง ขนาด ใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษต่อไปซึ่งในแต่ละองค์ประกอบ อาจมีความแตกต่างกันออกไป

2.3 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มุ่งเฉพาะโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น ดังนั้นควรทำการศึกษา/วิจัยเกี่ยว กับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับ โรงเรียนในสังกัดอื่น เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์ให้ปรับใช้ได้กับ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่ เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษา ภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- ชิดชนก เริงเชาว์, อำภา บุญช่วย และทวี ทองคำ. (2541). "การวิเคราะห์โครงสร้างขององค์ประกอบที่ส่งผล ต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้." วารสาร สงขลานครินทร์. 4(2) : 131-157.

ธงชัย สันติวงษ์. (2540). **การวางแผนเชิงกลยุทธ์**.

พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ประเวศ วะสี. (2541). **ปฏิรูปการศึกษาจังหวัดเพื่อคน**

ทั้งหมด. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสฤตศรีสุรสิงห์.

พิษณุ ก่อเกียรติยากุล. (2543). **รูปแบบการจัดการศึกษา**

ขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการของ

ชุมชนในเขตการศึกษา 2. ยะลา : สำนักพัฒนา

การศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2.

วิจารณ์ พานิช. (2550). **ผู้บริหารองค์กรอัจฉริยะ ฉบับ**

นักปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2544). **การบริหารเชิงกลยุทธ์**.

กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นท์ติ้ง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553).

โรงเรียนมาตรฐานสากล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุกัญญา รัตมิมรรมิชิต. (2550). **การจัดการทรัพยากร**

มนุษย์ด้วย Competency Based HRM. กรุงเทพฯ

: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

Hoy, K. W. & Miskel, G. C. (2001). **Educational**

Administration : Theory, Research and

Practice. 6th ed. New York : McGraw-Hill.

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในอนาคต (พ.ศ. 2556 -2565)

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคเหนือตอนบน

The Strategies for Administration and Management of Small-Size Education Institutions in Future Scenario (B.E. 2556 -2565) In the Upper Northern part of Thailand Under the Office of Basic Education Commission

ชัย สันกว้าณ ^{1,*} และ พูนชัย ยาวีราช ²
Chai Sunkawn ^{1,} and Poonchai Yavirat ²*

ABSTRACT

The purposes of this study was to study the strategies for administration and management of small-size schools attached to Office of the Basic Education Commission.

The population used in the study were small-size school in the northern of Thailand which were from the inspectional zone 15-16 of Educational Ministry. The informants were 1) leaders and administrators, 2) the strategic executive leaders who have well extensive experiences in researching of strategies and education management, 3) an administrators in the small-size school and the educators or the social leaders who work with strategies. The research operation is divided into four phases ; data collected by questionnaire, interview, ethnographic futures research techniques, SWOT Matrix and the evaluate form. The research findings revealed that:

1. All small-size schools comprised 6 components of school administration and management. The result divided 6 components into 2 groups. The first group was those who held back the management of small-size schools lacking in quality ;the finance and assets management , general Management and personnel management. The second group was those who promoted the management of small- sizes schools ; the academic management, the structure component, and management of technology.

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57000

Ph.D. Student in Educational Administration Program, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57000, Thailand.

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57000

Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57000, Thailand.

*Corresponding author, e-mail: chaisunkawn@gmail.com

2. The future scenarios of the management of small-size schools must be accelerated in developing of educational quality and standard using area or community-based management to develop the students skills and appropriate attributes toward the 21st century. The small-size schools should develop the strong point or show the best practices for all sectors to participate in educational management. They should have a long-life learning and should learn via advanced and rapid technology network. The schools should manage the community-based in learning process.

3. The strategies management of small-size schools attached to the Office of the Basic Education Commission in BE 2556-2565 were developed a strong network of small-size schools, used ICT in teaching and in educational administration and management, strengthen the system of school management systematically, establish the of the uniqueness institution and develop the identity of learners .

Keywords: Small-Size Education Institutions, The Strategies for Administration and Management

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพอนาคต และนำเสนอยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก เขตภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในอนาคต (พ.ศ. 2556-2565)

ประชากรในการวิจัยเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เขตภาคเหนือตอนบน สังกัด สพฐ. ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน สังกัด สพฐ. ตามการแบ่งเขตการตรวจราชการที่ 15 และ 16 ของกระทรวงศึกษาธิการ 2) ผู้นำ ผู้บริหาร หรือผู้จัดทำยุทธศาสตร์ ซึ่งมีประสบการณ์ในการศึกษาวิจัยด้านยุทธศาสตร์และด้านการบริหารการศึกษา เคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และ 3) นักวิชาการ หรือกลุ่มผู้นำความคิดทางสังคมในด้านยุทธศาสตร์และด้านการบริหารการศึกษา ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ เทคนิค Ethnographic Futures Research เทคนิค SWOT Matrix และแบบประเมินยุทธศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนขนาดเล็กทุกโรงเรียนมีองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนครบทั้ง 6 ด้าน แยกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มที่เป็นตัวจุดแข็งให้การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอ่อนด้อยด้านคุณภาพ คือ ด้านการเงินและสินทรัพย์ บริหารทั่วไป และ บุคลากร 2) กลุ่มที่เป็นตัวส่งเสริมให้มีคุณภาพ คือ ด้านวิชาการ ด้านโครงสร้าง และด้านเทคโนโลยี

2. ภาพของการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในอนาคตจะต้อง เร่งรัดพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา การจัดการศึกษาโดยใช้พื้นที่หรือชุมชนเป็นฐานโดยมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กนักเรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 สร้างจุดเด่นหรือจุดแข็งของตนเอง ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการศึกษา ทุกคนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ตลอดชีวิต ใช้เทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและมีเครือข่ายที่ขยายไปเกือบทุกอาณาบริเวณในการจัดการเรียนรู้ จัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการขับเคลื่อนในการจัดการศึกษา

3. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในอนาคต (พ.ศ.2556 – 2565) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กให้มีความเข้มแข็ง นำเทคโนโลยีที่ใช้จัดการสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Communication Technology : ICT) มาใช้ในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมให้เข้มแข็ง และสร้างเอกลักษณ์ของสถานศึกษา และพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียน

คำสำคัญ : โรงเรียนขนาดเล็ก ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ

บทนำ

ความท้าทายในการบริหารจัดการของวงการศึกษาของไทย และนานาชาติ ได้พยายามแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กมาอย่างต่อเนื่องในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ด้วยความตระหนักว่าการมีโรงเรียนขนาดเล็กเป็นจำนวนมาก ส่งผลถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ จากอัตราการเกิดของประชากรได้ลดลงตามลำดับได้ส่งผลให้จำนวนประชากรในวัยประถมศึกษา (6-12 ปี) ลดลง ในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 31,116 แห่ง (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2555) ในจำนวนนี้มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 14,816 แห่ง ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้จะมีสภาพปัญหาด้านคุณภาพ การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน การระดมทรัพยากร การขาดแคลนครูในการจัดการศึกษาที่เหมือนกันเป็นส่วนใหญ่

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายในการบริหารจัดการให้โรงเรียนขนาดเล็กจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีอนาคต มีคุณภาพ โรงเรียนขนาดเล็กในฐานะที่เป็นองค์กร มีบทบาทและหน้าที่ในการศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีภาระงานในหลายมิติเพื่อทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะมีบทบาทสำคัญในการทำให้การบริหารจัดการ ในภาระงาน 6 ด้านได้แก่ งานโครงสร้างงานบุคลากร งานวิชาการ งานการเงินและสินทรัพย์ งานเทคโนโลยี และงานบริหารทั่วไปให้ประสบความสำเร็จ

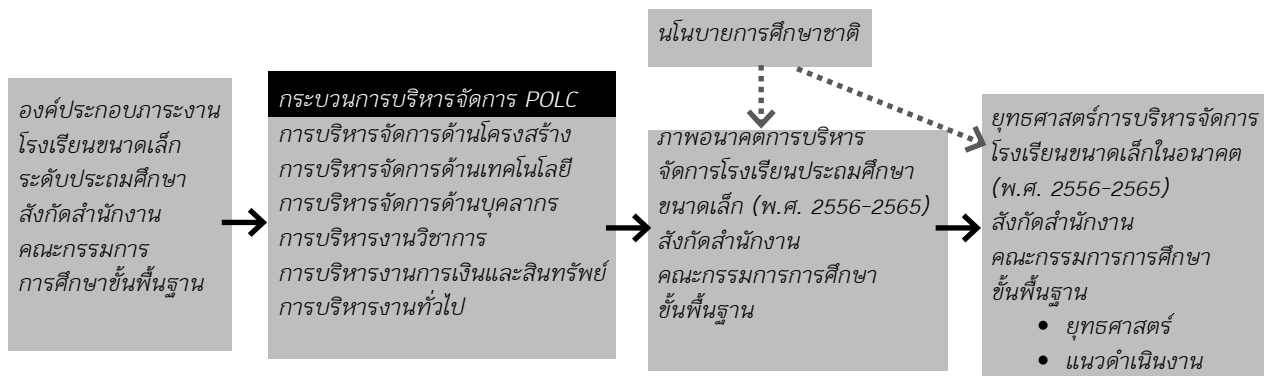
การบริหารจัดการโรงเรียนเป็นกระบวนการการดำเนินงาน การปฏิบัติงาน แนวทาง วิธีการ หรือมรรควิธีใด ๆ ที่หน่วยงานของรัฐ หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้ในการบริหารราชการหรือปฏิบัติงาน ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทาง หรือการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ปัจจุบันนี้การบริหาร

เชิงยุทธศาสตร์มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการกระบวนการการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 4 งานหลัก ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) สภาพที่ตั้งของโรงเรียนขนาดเล็กและรูปแบบการดำรงอยู่ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่ง ประกอบการพิจารณาในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ในแต่ละภูมิภาคก็มีความแตกต่างโดยเฉพาะทางด้านภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม แบ่งตามเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขตภาคเหนือตอนบนเป็นเขตตรวจราชการที่ 15 ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน แม่ฮ่องสอน และเขตตรวจราชการที่ 16 ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย พะเยา แพร่ และจังหวัดน่าน

การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ต้องดำรงอยู่ยังเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องให้ความสนใจและกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นการศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในอนาคต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน จะเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก เขตภาคเหนือตอนบน สพฐ. ปี พ.ศ. 2556
2. เพื่อศึกษาภาพอนาคตการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก เขตภาคเหนือตอนบน สพฐ. (พ.ศ. 2556 -2565)
3. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก เขตภาคเหนือตอนบน สพฐ. ในอนาคต (พ.ศ. 2556 -2565)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก (พ.ศ. 2556-2565)

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและแหล่งข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ประชากร คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน ผู้นำ ผู้บริหาร หรือผู้จัดทำยุทธศาสตร์ และนักวิชาการ หรือกลุ่มผู้นำความคิดทางสังคม

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

1. ภาระงานของโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้การบริหารจัดการด้านโครงสร้าง ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี ด้านวิชาการ ด้านการเงินและสินทรัพย์ และด้านบริหารจัดการทั่วไป

2. กระบวนการการบริหารจัดการโรงเรียน ประกอบด้วย 4 งานหลักได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

ขอบเขตด้านเวลา ปี พ.ศ. 2556

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในปัจจุบัน (พ.ศ. 2556) โดยการศึกษาเอกสารโดยใช้แบบบันทึกการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นที่หาโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ .9935 ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 320 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตาราง Krejcie และ

Morgan เป็นการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนที่มีผลการบริหารจัดการโรงเรียนเป็นที่ประจักษ์ จำนวน 9 คน และสัมภาษณ์ ผู้นำ ผู้บริหาร หรือผู้จัดทำยุทธศาสตร์ จำนวน 3 คน และนักวิชาการ หรือกลุ่มผู้นำความคิดทางสังคม จำนวน 3 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้ภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในปัจจุบัน (พ.ศ. 2556)

ระยะที่ 2 ภาพอนาคตการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการศึกษาบริบท แนวโน้ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ บันทึกบริบท แนวโน้ม การวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในอนาคต ที่ความเชื่อมั่น .9964 โดยวิธีของ Cronbach ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเดียวกับระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในระยะที่ 1 ด้วยเทคนิค Ethnographic Futures Research ได้ภาพอนาคตการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก (พ.ศ. 2556-2565)

ระยะที่ 3 การกำหนดร่างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในอนาคต (พ.ศ. 2556-2565) ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการกำหนดร่างยุทธศาสตร์ ด้วยเทคนิค

SWOT Matrix โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้ร่างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในอนาคตระยะที่ 4 การตรวจสอบยุทธศาสตร์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน ปรับปรุง และนำเสนอยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในอนาคต (พ.ศ. 2556-2565) โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในปัจจุบัน (พ.ศ. 2556) เขตภาคเหนือตอนบน สพฐ. ทุกโรงเรียนมีองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนครบทั้ง 6 ด้าน แยกได้เป็น 2 กลุ่มคือ 1) กลุ่มที่เป็นตัวจุดตั้งให้การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอ่อนด้อยด้านคุณภาพ ได้แก่ด้านการเงินและสินทรัพย์ ด้านบริหารทั่วไป และ ด้านบุคลากร 2) กลุ่มที่เป็นตัวส่งเสริมให้การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพ ได้แก่ด้านวิชาการ ด้านโครงสร้าง และด้านเทคโนโลยี

2. ภาพอนาคตการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก (พ.ศ. 2556-2565) เขตภาคเหนือตอนบน สังกัด สพฐ. พบว่าจะต้องเร่งรัดพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา การจัดการศึกษาโดยใช้พื้นที่หรือชุมชนเป็นฐาน โดยมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กนักเรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 สร้างจุดเด่นหรือจุดแข็งของตนเอง ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการศึกษา ทุกคนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ตลอดชีวิต ใช้เทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและมีเครือข่ายที่ขยายไปเกือบทุกอาณาบริเวณในการจัดการเรียนรู้ จัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการขับเคลื่อนในการจัดการศึกษา

3. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในอนาคต (พ.ศ. 2556-2565) สังกัด สพฐ. ประกอบด้วยพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กให้มีความเข้มแข็ง นำ ICT มาใช้ในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมให้เข้มแข็ง และสร้างเอกลักษณ์ของสถานศึกษา และพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียน

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในปัจจุบัน (พ.ศ. 2556)

1.1 กลุ่มที่เป็นตัวจุดตั้งให้การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้อยด้านคุณภาพ

1.1.1 การบริหารจัดการด้านการเงินและสินทรัพย์ เป็นงานหนึ่งที่แย่งเวลาครูจากเด็กนักเรียนเพราะโรงเรียนขนาดเล็ก ที่เป็นเช่นนี้เพราะขอบข่ายของงานการเงินและสินทรัพย์มีหลายงานที่ต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการดำเนินการที่ผิดพลาดทางด้านการเงินและสินทรัพย์อาจเป็นเหตุให้ถูกดำเนินการทั้งทางด้านวินัย และกฎหมายทำให้ครูหรือผู้ที่รับผิดชอบต้องให้ความสำคัญและรอบคอบทำให้ต้องเสียเวลาในการดำเนินการค่อนข้างมาก ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 39-50) ได้กำหนดของข่ายการบริหารงบประมาณไว้ 7 งาน ได้แก่ 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน 6) การบริหารบัญชี 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

1.1.2 การบริหารจัดการด้านบุคลากร มีการจัดสรรอัตรากำลัง โดยใช้เกณฑ์การจัดบุคลากรเพียงเกณฑ์เดียว ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กมี ครูไม่ครบชั้น ครูเปลี่ยนบ่อย และครูมักจะไม่ค่อยพัฒนานตนเอง มีการแก้ปัญหาเรื่องการขาดแคลนครูด้วยการจ้างครูเพิ่ม โดยใช้งบอุดหนุนรายหัว และสนับสนุนจากผู้ปกครอง จากข้อจำกัดเรื่องจำนวนครู ทำให้ประสบปัญหาไม่ถนัดในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังพิภพ วงษ์เงิน (2547 : 198 -199) ได้กำหนดหน้าที่ผู้บริหารทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย 1) การวางแผนด้านกำลังคน 2) การจ้างแรงงาน 3) การโยกย้ายเลื่อนตำแหน่ง และให้พนักงานออกจากองค์กร 4) การฝึกอบรมและการพัฒนา 5) การบริหารค่าจ้างและเงินเดือน 6) การจัดการด้านสภาพการปฏิบัติงาน 7) ระเบียบวินัย 8) สร้างเสริมสิ่งจูงใจ 9) เสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างคนงาน และ 10) จัดการผลประโยชน์และการบริการที่จะให้แก่พนักงาน

1.1.3 การบริหารจัดการด้านโครงสร้าง มีงาน 4 งาน คือ วิชาการ บุคลากร การเงินและสินทรัพย์ และบริหารทั่วไป ในทุกงานมีหัวหน้างานและคุณครูทุกท่านเป็นคณะทำงาน มีลักษณะโครงสร้างแบบแข็งตัว ด้วยโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีการกำหนดระเบียบกฎหมายในการบริหารที่ชัดเจน ดังนั้นในการจัดโครงสร้างจึงมีรูปแบบที่เหมือนกัน ตาม มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ไม่มีการกระจายอำนาจที่เป็นรูปธรรม

1.2 กลุ่มที่เป็นตัวส่งเสริมให้การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพ

1.2.1 การบริหารจัดการด้านวิชาการ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน พันธกิจ เป้าหมาย แผนกลยุทธ์ จนถึงแผนปฏิบัติการประจำปี มีงานหลักที่สำคัญคือ หลักสูตรซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ หลักสูตรแกนกลาง กับ หลักสูตรท้องถิ่น เน้นเรื่องการออกเขียนได้ ใช้เทคนิคและสื่อในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย การพัฒนาตนเองครูทางการจัดการเรียนการสอน ด้วยการบริหารจัดการวิชาการเป็นงานหลักซึ่งถือเป็นหัวใจของการจัดการโรงเรียนในทุกระดับ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจในขอบข่าย และหลักการบริหารงานวิชาการ ซึ่งการบริหารจัดการด้านวิชาการส่วนใหญ่จะเน้นการจัดองค์การเป็นส่วนใหญ่ซึ่งงานวิชาการเป็นงานที่มีขอบข่ายกว้าง สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 35-36) กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารวิชาการไว้

1.2.2 การบริหารจัดการด้านการบริหารงานทั่วไป ส่วนใหญ่โรงเรียนขนาดเล็กก็จะทำในกรอบงานที่เหมือนกันกับโรงเรียนขนาดอื่น มีการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้หลักการบริหารโรงเรียนแบบ SBM และ PDCA เป็นหลักในการบริหารจัดการ ด้านธุรการโรงเรียนมีการจัดสรรอัตราธุรการงานธุรการของโรงเรียน ตามสัดส่วนที่กำหนดของแต่ละเขตพื้นที่ เนื่องด้วยการบริหารจัดการด้านการบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่ช่วยเสริมให้งาน

ด้านอื่นสามารถขับเคลื่อนได้อย่างราบรื่น ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 กำหนดอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ดังนี้ การผ่อนผันให้เด็กเข้าเรียนก่อนหรือหลังอายุตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด สำหรับกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ ได้แก่ การวิเคราะห์และจัดทำนโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา การแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการหรือบุคคลเพื่อพิจารณาและเสนอความคิดเห็นหรือปฏิบัติการอย่างใดอันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือสถานศึกษา ซึ่งการบริหารทั่วไปสามารถกำหนดขอบข่ายและภารกิจหลักของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.3 การบริหารจัดการด้านเทคโนโลยี ด้านนี้ สพฐ. ถือเป็นนโยบายของรัฐบาลสำคัญในการจัดเทคโนโลยีให้ ได้แก่ แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ตลอดจนเทคโนโลยีการสอนโดยโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียมไทยคม เพราะปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างรวดเร็ว ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องดำเนินการเตรียมคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กทั้งบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีโดยนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารงาน การจัดการเรียนการสอน การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ ทำให้ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในด้านนี้เป็นอย่างดี ดัง วรรณรัตน์ ลังทวงศ์ (2546 : 32 อ้างอิงจาก สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. 2539 : 16) กล่าวว่า การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน เป็นการประยุกต์เอาเทคนิค วิธีการ แนวความคิด วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนให้สามารถเอาชนะความสับสนในการเรียนรู้ของมนุษย์ให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา

2. ภาพอนาคตการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก (พ.ศ. 2556 - 2565) เขตภาคเหนือตอนบน สังกัด สพฐ. จะต้องเร่งรัดพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาโดยรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่รับผิดชอบใน

แต่ละด้านพึงยอมรับและตกลงร่วมกัน ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน เอกชนและสถาบันทางสังคมเป็นผู้จัดในลักษณะการจัดการศึกษาโดยใช้พื้นที่หรือชุมชนเป็นฐาน ในการสนับสนุนการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านบุคลากร งบประมาณและวิชาการ และการจัดโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเอื้ออำนวยให้การศึกษาดำเนินไปอย่างมีคุณภาพโดยมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กนักเรียนให้มีความรู้ทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2555 : 14) ที่ว่าการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้อง “ก้าวข้ามสาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) ที่ครูสอนไม่ได้ นักเรียนต้องเรียนเอง หรือพูดใหม่ว่าครูต้องไม่สอนแต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก (facilitate) ในการเรียนรู้ ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ แล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเอง การเรียนรู้แบบนี้เรียกว่า PBL (Project-Based Learning) โรงเรียนขนาดเล็กต้องสร้างจุดเด่นหรือจุดแข็งของตนเอง ที่สะท้อนรากเหง้าท้องถิ่นของชุมชนที่ตั้งอยู่ เพื่อให้เรียนรู้วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม จัดการศึกษา ร่วมกับบ้าน วัดหรือศูนย์รวมความเชื่อของชุมชน เช่น มัสยิด โบสถ์ กับโรงเรียนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการศึกษาสร้างโอกาสในการศึกษากับทุกคนในชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ครูต้องจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน สามารถเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา บริหารจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีคุณภาพ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น นักเรียนและผู้ปกครอง ชุมชนต้องเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา ทุกคนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับชาญชัย กาศักดิ์ (2546 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยอนาคตภาพและทางเลือกในอนาคต สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสิงห์บุรี ปีพุทธศักราช 2555 พบว่าอนาคตภาพ สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ปวงชน

3. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก
ในอนาคต (พ.ศ. 2556-2565) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กให้มีความเข้มแข็ง กลุ่มเครือข่ายต่างๆ ทั้งที่เป็นเครือข่ายของสถานศึกษาในรูปของกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มครู วิชาการ เครือข่ายผู้ปกครอง ล้วนมีส่วนช่วยให้การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ดังกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน จากการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาเอกชนขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ของมัณฑะบุรี (2551 : 242) ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น คือ โรงเรียนขอความอนุเคราะห์ครูผู้สอนที่ชำนาญการของเครือข่ายมาให้ความรู้แก่ครูในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม รองลงมาคือโรงเรียนมีการศึกษาฐานโรงเรียนเครือข่ายเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 นำเทคโนโลยีที่ใช้จัดการสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ด้วยในปัจจุบันและอนาคตเทคโนโลยีจะมีบทบาทอย่างมาก จนถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของทุกคน บทบาทในด้านการศึกษา และการเป็นพลโลก สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549 : 124-129) เห็นว่าบทบาทนวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีหลายด้าน ในฐานที่เป็นองค์ความรู้ เป็นเครื่องมือบริหาร เป็นเครื่องมือทางวิชาการ เป็นทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือในการพัฒนานุเคราะห์เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ และ ในฐานะสนับสนุนการสอนการนำแนวคิดวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาจะทำให้คุณภาพทางการศึกษามีคุณภาพเพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมให้เข้มแข็งโรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัดในหลายด้าน ดังนั้นการนำหลักการมีส่วน

ร่วมมาใช้ในการบริหารจัดการจะทำให้แก้ปัญหาความขาดแคลนต่างๆ ลดลง ทำนองเดียวกันนี้ธีระพร อายุวัฒน์ (2552 : 520-530) ได้ทำการศึกษานวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก พบว่า ลักษณะร่วมของนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน 3 แห่งที่ทำการศึกษานวทางการบริหารงานวิชาการของทั้ง 3 โรงเรียนมีการนำผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนทั้งกระบวนการ เป็นกลยุทธ์หลัก

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างเอกลักษณ์ของสถานศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นเจตคติที่บุคคลกลุ่มที่มีต่อสถาบันหรือเป้าหมาย เป็นความคาดหวังของบุคคลหรือสถาบันที่สอดคล้องกับความเชื่อหรือความรู้สึกหรือความรู้สึกต่อตนเองและสถาบัน เป็นสิ่งสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของคนที่มีต่อบุคคลหรือสถาบัน เป็นความนิยมที่มีต่อสถาบัน บุคคลที่สถาบันหรือบุคคลได้แสดงความเป็นตัวตน หรือความโดดเด่นเป็นที่รับรู้ของคนอื่น ดัง ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ และวรางคณา ทองนพคุณ (2556) ได้กล่าวถึงอัตลักษณ์ผู้เรียนที่ควรมีคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการทำงาน เป็นผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัว มีความเป็นผู้นำ 2) ด้านการเรียนรู้มีความสามารถในการขึ้นนำตนเอง การตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง และ 3) ด้านศีลธรรม มีความเคารพผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ มีความสำนึกพลเมืองที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กให้มีความเข้มแข็ง ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กต้องเป็นหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินการในรูปของเครือข่าย

1.2 การนำเทคโนโลยีที่ใช้จัดการสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการระดมทรัพยากรในการจัดหาสื่อ เทคโนโลยีให้เพียงพอ

1.3 การสร้างเอกลักษณ์ของสถานศึกษา และพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นประเด็นที่สำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กต้องมีเป้าหมายในการพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะที่พึงประสงค์สำหรับอนาคตและสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นที่ยอมรับ มีการวางแผน ดำเนินกระบวนการสร้างแบรนด์ (The Branding Process : DCCM) ใช้ระบบการประเมินในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 การสร้างเอกลักษณ์ของสถานศึกษา และพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นยุทธศาสตร์ที่มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มในรูปแบบการสร้างเอกลักษณ์ของสถานศึกษา และพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียน

2.2 การเสริมสร้างการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมให้เข้มแข็ง เป็นยุทธศาสตร์ที่มีความเป็นไปได้ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย จากผลของการประเมินยุทธศาสตร์ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มในยุทธศาสตร์และแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชาญชัย กาศักดิ์. (2546). **อนาคตภาพและทางเลือกในอนาคต สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสิงห์บุรี ปีพุทธศักราช 2555**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

- ธีระพร อายุวัฒน์. (2552). **แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก**. วิทยานิพนธ์ดุษฎีนิพนธ์ สาขา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545.
- ราชกิจจานุเบกษา. วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2545.
- พิภพ วังเงิน. (2547). **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น (1977).
- มณฑริกา วิฑูรชาติ. (2551). **การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาเอกชนขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ดุษฎีนิพนธ์ สาขา การบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ บัณฑิตวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- วรรณรัตน์ ลังการวงศ์. (2546). **การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการใช้วัดกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสังกัดกองการศึกษา เพื่อคนพิการ กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษาที่ 7**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ และวรางคณา ทองนพคุณ. (2556). **ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายในอนาคต 21st Century Skills : The Challenges Ahead**. ภูเก็ต : คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). **ชุดวิชาการจัดการองค์การทางการศึกษา**. โครงการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาประจำการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพ.
- สำนักงานนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). **การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 3

Leadership Characteristic Development Model of Chief Police Station Officers under Provincial Region 3

มงคล สงวนศักดิ์^{1,*} และ ประหยัด ภูมิโคกรักษ์²
Mongkhon Sanguansak^{1,} and Prayad Bhoomkhokrak²*

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the leadership characteristics of heads of police stations under Provincial Police Bureau Region Three, 2) create a model for the development of the leadership characteristics of heads of police stations and 3) assess the appropriateness and the possibility of the model for the development of the leadership characteristics of the police station heads under Provincial Police Bureau Region Three as well as its implementation guidelines and present the model. The research consisted of 5 steps: 1) studying the leadership characteristics of police station heads who had passed, with distinction, the assessment under the "Police Station for People" Developmental Project, 2) synthesizing and selecting the appropriate topics which required developing and synthesizing the leadership characteristics of heads of police stations, 3) creating a model for the development of the leadership characteristics of the police stationheads, 4) assessing the appropriateness and the possibility of the actual implementation of the model for the development of the leadership characteristics of police stationheads and 5) concluding and disseminating the model for the leadership characteristic development through the publication of the handbook for the leadership characteristic development of police stationheads. Research tools were a questionnaire, an assessment form and an interview form on the appropriateness and the possibility of the model implementation. 228 police station heads under Provincial Police Bureau Region Three were research samples, deriving purposively. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and content analysis.

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000
Ph.D. Student in Leadership in Educational Administration Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand.

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000
Faculty of Humanities and Social Sciences. Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand.

*Corresponding author, e-mail: mongkhon_1234@hotmail.com

Research findings showed that 1) 62 leadership characteristics of heads of police stations under Provincial Police Bureau Region Three passed with distinction, the assessment under the “Police Station for People” developmental project in 2012 were divided into 5 aspects by namely, personality, virtue and discipline enhancement, justice facilitation, service for people and technology, 2) the model for the leadership characteristic development of heads of police stations consisted of 4 parts; 2.1) concepts and regulatory principles of the model, 2.2) the general objectives, 2.3) five developmental steps of the leadership characteristics of police station heads: preparation, assessment prior to the development, assessment after the development and the re-development and 2.4) the implementation guidelines of the model, 3) the assessment through the interviews with expert-level qualified people generally agreed on the appropriateness and the possibility of the implementation of the model for the development of the leadership characteristics of police station heads under Provincial Police Bureau Region Three.

Keywords: Development Model, Leadership Characteristic, Chief Police Station

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ 3) ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3 และแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และนำเสนอรูปแบบการวิจัยประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ ที่ผ่านการประเมินระดับดีเด่น ตามโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน 2) การสังเคราะห์และเลือกประเด็นที่เหมาะสม ที่ควรพัฒนา และสังเคราะห์คุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ 3) การสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ 4) การประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริงของ รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ 5) การสรุปและนำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำไปใช้จัดทำเป็นคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วย แบบสอบถาม แบบประเมิน และแบบสัมภาษณ์ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ หัวหน้าสถานีตำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 3 จำนวน 228 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจสังกัด กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3 ที่ผ่านการประเมินตามโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน ปี พ.ศ.2555 ประกอบด้วย 62 คุณลักษณะ แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและการเสริมสร้างวินัย ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการบริการประชาชน และด้านเทคโนโลยี 2) รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) แนวคิด หลักการกำกับรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ทั่วไป 3) กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้น คือ 3.1) ขั้นการเตรียมการ 3.2) ขั้นการประเมินก่อนการพัฒนา 3.3) ขั้นการพัฒนา 3.4) ขั้นการประเมินหลังการพัฒนา และ 3.5) ขั้นการพัฒนาซ้ำ 4) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และ 3) ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิระดับเชี่ยวชาญ โดยการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิระดับเชี่ยวชาญมีความเห็นว่า รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 3 ในภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนา คุณลักษณะผู้นำ หัวหน้าสถานีตำรวจ

บทนำ

การตำรวจเป็นกิจการที่สำคัญต่อสังคมและประชาชน เพราะตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ ของรัฐที่มีอำนาจและหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในสังคมประชาธิปไตย และหลักการรักษาความสงบเรียบร้อย สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดกรอบแนวคิด ตลอดจนการมีคุณลักษณะผู้นำที่เด่นชัดปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ และอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี และสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ตามกรอบแนวทางตามระเบียบข้อบังคับ ภายใต้แนวปฏิบัติงานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2547 : 7)

คุณลักษณะผู้นำมีความสำคัญต่อหัวหน้าสถานีตำรวจมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจประจำสถานีในแต่ละพื้นที่ ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของงานตำรวจ ที่จะเสริมสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธาจากประชาชนที่มีต่อตำรวจได้เป็นอย่างดี หากตำรวจสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนได้มากเท่าไร สังคมย่อมยอมรับตำรวจมากขึ้น ความพึงพอใจต่อประชาชนและต้นทุนทางสังคมของอาชีพตำรวจย่อมจะต้องสูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์.

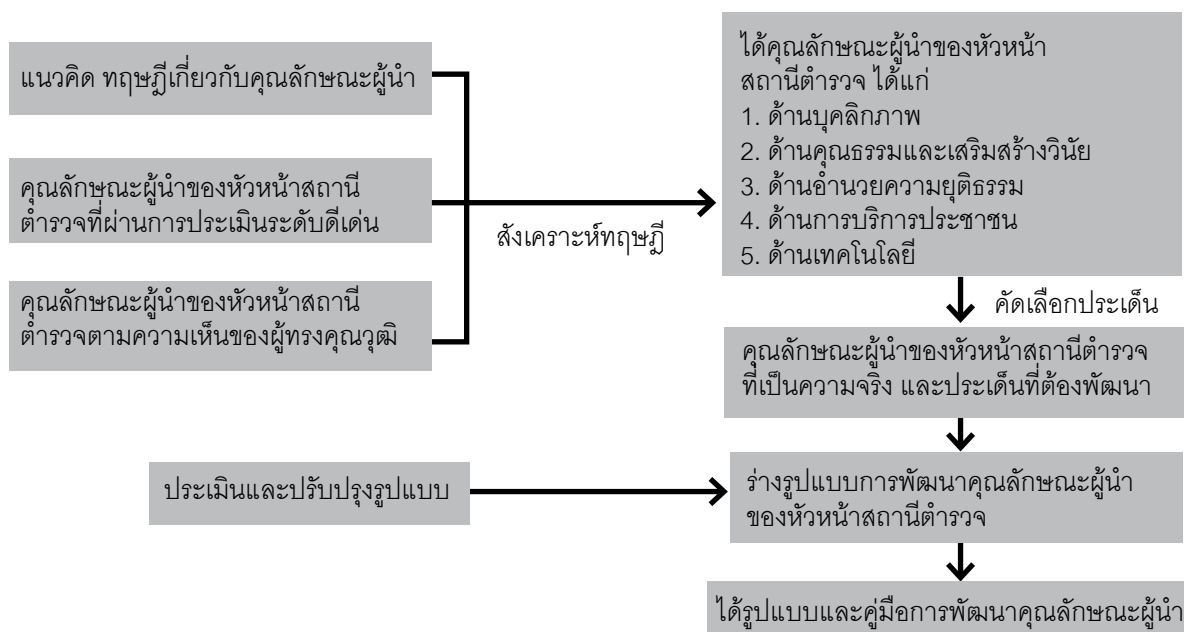
2550 : 46) จากเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นมูลเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยศึกษาและสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3

การวิจัยครั้งนี้จะนำไปสู่การได้มาซึ่งรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3 ที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญของผู้นำตามแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำและการบริหารสถานีตำรวจในเรื่องคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและการเสริมสร้างวินัย ด้านการอำนวยความสะดวกยุติธรรม ด้านการบริการประชาชน และด้านการเป็นผู้มีความรู้ด้านเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3
3. เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีตำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจ ที่ผ่านการประเมินระดับดีเด่น ตามโครงการการพัฒนาสถานีดารวจเพื่อประชาชนสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3 ซึ่งแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1.1 ตอนที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจที่ผ่านการประเมินระดับดีเด่นสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3 ประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าสถานีดารวจภูธร ใน 8 จังหวัดสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3

1.2 ตอนที่ 2 การศึกษาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจทั่วไป

1.2.1 ประชากรประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าสถานีดารวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3 จำนวน 228 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เฉพาะสถานีดารวจที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ตามโครงการการพัฒนาสถานีดารวจเพื่อประชาชน ระดับดีเด่นเท่านั้น

1.2.3 ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ คุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3 ประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและการเสริมสร้างวินัย ด้านอำนวยความสะดวกด้านบริการประชาชนด้านเทคโนโลยี

1.2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับโดยมีการวิเคราะห์ค่าดัชนีความเชื่อมั่น สอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละข้อ อยู่ระหว่าง 0.70-0.90 และในแต่ละด้านดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ .5496 ด้านคุณธรรมและการเสริมสร้างวินัย .6588 ด้านการอำนวยความสะดวกด้านบริการประชาชน .9038 ด้านเทคโนโลยี .7089 ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยรวม เท่ากับ .96 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น จำนวน 228 ฉบับ

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดเพื่อจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นที่ 2 การจัดกระทำกับข้อมูล ขั้นที่ 3 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์

2. ขั้นตอนการสังเคราะห์เลือกประเด็นที่เหมาะสมที่ควรพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3 โดยการสังเคราะห์และเลือกประเด็นที่เหมาะสมร่วมกับกรรมการที่ปรึกษาแล้วนำมาพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจ ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้ คือ การสังเคราะห์ข้อเสนอนี้มาจากผู้ตอบแบบสอบถาม และเลือกประเด็นที่เหมาะสมที่ควรพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจ

3. ขั้นตอนการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3 ดำเนินการกำหนดโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบ โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎีงานวิจัย แล้วนำหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้อง คือ 1) หลักการสร้างรูปแบบ 2) แนวคิดเชิงระบบ และ 3) หลักการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบ เบื้องต้น 5 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 การเตรียมการพัฒนา ขั้นที่ 2 การประเมินก่อนการพัฒนา ขั้นที่ 3 การพัฒนา ขั้นที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา ขั้นที่ 5 การพัฒนาซ้ำ

4. ขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริงของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ในขั้นตอนนี้ เป็นการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจ ด้วยดุลยพินิจส่วนตัวของผู้ทรงคุณวุฒิในระดับเชี่ยวชาญ เพื่อเป็นการยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจ ผู้ทรงคุณวุฒิระดับเชี่ยวชาญ ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 8 ท่าน

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอตามขั้นตอนของการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารทฤษฎีแนวคิดคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 3 ได้ผลการวิจัยโดยสรุป ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ จำนวน 7 เรื่อง ด้านคุณธรรมและเสริมสร้างวินัย จำนวน 6 เรื่อง ด้านอำนาจความยุติธรรม จำนวน 5 เรื่อง ด้านบริการประชาชน จำนวน 6 เรื่อง ด้านเทคโนโลยี จำนวน 4 เรื่อง

2. การสังเคราะห์และเลือกประเด็นคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดำรวจ สังกัด กองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 3 ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามโครงการการพัฒนาสถานีดำรวจเพื่อประชาชน ในด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและเสริมสร้างวินัย ด้านอำนาจความยุติธรรม ด้านบริการประชาชน และด้านเทคโนโลยี ผลการประเมินอยู่ในระดับดีเด่นในประเด็นที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปพัฒนาหัวหน้าสถานีดำรวจ

3. การสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 3 มีผลการวิจัยโดยสรุปว่า รูปแบบการพัฒนา มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเตรียมการก่อนการพัฒนา ขั้นที่ 2 การประเมินก่อนการพัฒนา ขั้นที่ 3 การพัฒนา ขั้นที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา และขั้นที่ 5 การพัฒนาซ้ำ

4. การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาหัวหน้าสถานีดำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ และผู้ที่เคยเป็นหัวหน้าสถานีดำรวจและอาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญ ในกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดำรวจ ในภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

อภิปรายผล

ผลการวิจัย การสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 3 ดังนี้

การวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดำรวจ ตามโครงการการพัฒนาสถานีดำรวจเพื่อประชาชน มี 5 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและเสริมสร้างวินัย ด้านอำนาจความยุติธรรม ด้านบริการประชาชน และด้านเทคโนโลยี ซึ่งคุณลักษณะผู้นำดังกล่าวเป็นสิ่งที่จะช่วยทำให้หัวหน้าสถานีดำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิด Daft (1999 : 334) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะผู้นำที่ดีที่สุดนั้น ซึ่งได้แก่ การมีความสามารถพิเศษ ให้ความสนใจเอาใจใส่ การกระตือรือร้น ขาดความกลัว และยอมรับผู้อื่น ซึ่งผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 3 ได้นำเสนอการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดำรวจไว้ 5 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพ ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าสถานีดำรวจให้ความสำคัญกับคุณลักษณะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ในระดับมากที่สุดทั้ง 15 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับ กวี วงศ์พุ่ม (2550 : 45) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นส่วนประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของผู้นำในอนาคต จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงบุคลิกภาพของตน 2) ด้านคุณธรรมและเสริมสร้างวินัย ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าสถานีดำรวจให้ความสำคัญกับคุณลักษณะผู้นำด้านคุณธรรมและเสริมสร้างวินัย ในระดับมากที่สุด ทั้ง 13 ข้อ สอดคล้องกับ เนตรพัฒนา ยาวีราช (2552 : 83-84) ได้กล่าวว่า หัวหน้าหรือผู้นำหรือผู้บริหาร ผู้ที่ดำรงตำแหน่งในองค์กรในสถานภาพผู้นำหรือหัวหน้าจะประสบความสำเร็จได้โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ ความรู้ความสามารถในด้านหลายด้าน การมีความชำนาญที่จะแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง การพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณธรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาให้การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายพยาน และเหยื่ออาชญากรรม การปรับปรุงระบบการควบคุมสั่งการ ให้เป็นไปตาม กฎ และระเบียบของทางราชการ การนำวิทยาการตำรวจและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการสืบสวนและสอบสวน สอดคล้องกับ 3) ด้านการอำนาจความยุติธรรม ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าสถานีดำรวจให้ความสำคัญกับคุณลักษณะผู้นำด้านการอำนาจความ

ยุทธธรรม ในระดับมากที่สุด ทั้ง 10 ข้อ สอดคล้องกับ จุมพล หนิมพานิช (2547 : 102-104) กล่าวว่า ในองค์กรจำเป็นต้องใช้หลักการใช้อำนาจ หรือหลักการใช้อำนาจเพื่อที่ใช้อำนาจใดๆ หัวหน้าหรือผู้นำจำเป็นที่จะต้องรู้เกณฑ์การใช้อำนาจ หรือพฤติกรรมการใช้อำนาจให้เป็นไปตามเกณฑ์เกิดความชอบธรรม และเกณฑ์ที่เน้นความยุติธรรม ที่จะแพร่กระจายอย่างทั่วถึงทุกคน 4) ด้านการบริการประชาชน ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าสถานีดารวจให้ความสำคัญกับคุณลักษณะผู้นำด้านการบริการประชาชน ในระดับมากที่สุดทั้ง 15 ข้อ สอดคล้องกับกวี วงศ์พูน (2550 : 36-37) ได้กล่าวว่าการบริการประชาชน หัวหน้าหรือผู้นำมีส่วนที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการบริหารงานงานขององค์กรหรือหน่วยงานใดๆ ก็ตาม การบริการเป็นสิ่งที่สำคัญประชาชนที่รับบริการจะเกิดความพึงพอใจหรือไม่อยู่ที่หัวหน้าหรือผู้นำ 5) ด้านเทคโนโลยี ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าสถานีดารวจให้ความสำคัญกับคุณลักษณะผู้นำด้านเทคโนโลยี ในระดับมากที่สุดทั้ง 9 ข้อ สอดคล้องกับแนวคิดของพลพฐ ปิยวรรณ (2552 : 1) การบริหารจัดการองค์กร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ ซึ่งจะต้องควบคู่ไปกับระบบสารสนเทศที่จำเป็นและเป็นที่ต้องการขององค์กร

ผลการสร้างรูปแบบและการประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 3 โครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบ โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎี งานวิจัย แล้วนำหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้อง คือ 1) หลักการสร้างรูปแบบ 2) แนวคิดเชิงระบบ และ 3) หลักการเรียนรู้ มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนา 5 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 การเตรียมการพัฒนา ขั้นที่ 2 การประเมินก่อนการพัฒนา ขั้นที่ 3 การพัฒนา ขั้นที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา ขั้นที่ 5 การพัฒนาซ้ำ ซึ่งมาความสอดคล้องกับแนวคิดของ ประสิทธิ์ เขียวศรี (2544 : 302) ได้นำเสนอแบบจำลองการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน แบบจำลองประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ส่วน คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ 4) การดำเนินการพัฒนา 5) การประเมินผลหลังการพัฒนา 6) การปฏิบัติงานจริงและ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ 7) การนำเสนอผลการวิจัย 8) การประเมินผลและการติดตามผล

ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิระดับเชี่ยวชาญ 8 ท่าน โดยการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิระดับเชี่ยวชาญ มีความเห็นว่า รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 3 ในภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ในการนำไปใช้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2549 : 201) ที่เสนอรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสู่ผลลัพธ์การพัฒนาประเทศ ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารการศึกษาที่ต้องพัฒนา ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการและวัตถุประสงค์ทั่วไปของรูปแบบ ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ ส่วนที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้และเงื่อนไขความสำเร็จและตัวชี้วัดความสำเร็จของรูปแบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 3 หน่วยงาน องค์กรที่มีหน้าที่พัฒนาหัวหน้าสถานีดารวจ อาจนำไปประยุกต์ใช้โดยการกำหนดเวลา ให้หัวหน้าสถานีดารวจได้ศึกษาจากคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำก่อน จากนั้นจึงจัดกิจกรรมเสริมให้ตามข้อเสนอแนะไว้ในคู่มือการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำ

1.2 การพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจตามรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 3 ซึ่งเป็นการเน้นให้ผู้รับการพัฒนาศึกษา รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำจากคู่มือการพัฒนาด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจ มากำหนดเป็นเนื้อหาสาระในการพัฒนา และยังมีประเด็นคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดารวจอีกส่วนหนึ่งที่ควรนำมาทำการวิจัย และพัฒนาเพิ่ม

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลของรูปแบบและการพัฒนาคู่มือให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นในการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 3

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการผลิตสื่อ สื่อออนไลน์และการสนับสนุนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดำรวจ

2.4 ควรมีการประยุกต์การวิจัย รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าสถานีดำรวจ สังกัดหัวหน้าสถานีดำรวจสังกัดภาคอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กวี วงศ์พัฒน์. (2550). **ภาวะผู้นำ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : บี เค อินเตอร์พริ้นท์.
- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. (2550). "ปฏิรูปตำรวจโปรดฟังกอีกครั้งหนึ่ง." ใน **เอกสารชุดความรู้เพื่อพัฒนาระบบงานตำรวจ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบงานตำรวจ.
- จุมพล หินพานิช. (2547). **ผู้นำอำนาจและการเมืองในองค์กร**. โครงการส่งเสริมการแต่งตั้งตำรวจมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราข. (2552). **ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ : ทริปเพิลกรุ๊ป.

ประสิทธิ์ เขียวศรี. (2544). **การนำเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พลพญ ปิยวรรณ. (2554). **ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.

รุ่งเรือง สุชาภิรมณ์. (2544). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายการศึกษา ในการปฏิบัติกรณีศึกษานโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน**.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2549). **การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาประเทศ**. วิทยานิพนธ์การศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2547). **พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ.

Daft, R. I. (1999). **Management**. 3rd ed. Fort Worth : The Dryden.

ผลของโปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวก ที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

The Effects of Positive Self-talk Training Program on Emotional Intelligence of the First Year Students of Nakhon Ratchasima Rajabhat University

อรพรรณ การคำ^{1,*} และ ประยุทธ์ ไทยธานี²
Orapun Karnkha^{1,*} and Prayut Thaithani²

ABSTRACT

This quasi-experimental research was conducted to study the effects of positive self-talk training program on emotional intelligence of the first year students of Nakhon Ratchasima Rajabhat University. The samples were 10 students in English program and 10 students in Music program. All 20 students studied in the second semester of academic year 2013. The experiment was used as instruments, which were 1) positive self-talk training program for 2 weeks, 4 days a week from Tuesday-Friday at 60 minutes a day, and 2) an evaluation format of emotional intelligence for people aged 18-60 year. The data collection was divided into 2 phases according to the length of pretest and posttest, and they were then analyzed by t-test.

The results showed that

1. Posttest experimental group students had an average score of emotional intelligence higher than before the experiment at .01 level of significance.
2. Posttest experimental group students had an average score of emotional intelligence higher than these of the control group at .01 level of significance.

Keywords: Positive Self-talk, Emotional Intelligence

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000
M.Ed. Student in Educational Psychology Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University,
Nakhon Ratchasima 30000, Thailand.

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000
Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

*Corresponding author, e-mail: noon.orapun@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 10 คน และโปรแกรมวิชาดนตรี จำนวน 10 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) โปรแกรมการฝึกพูดกับตนเอง เชิงบวก จำนวน 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ตั้งแต่วันอังคาร-วันศุกร์ วันละ 60 นาที รวมทั้งสิ้น 8 วัน 2) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต (2543) แบบประเมินสำหรับประชาชนทั่วไป อายุ 18-60 ปี โดยแบ่งเป็นระยะก่อนการทดลอง และระยะหลังการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลังการทดลอง นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. หลังการทดลอง นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : พูดกับตนเองเชิงบวก ความฉลาดทางอารมณ์

บทนำ

ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence : EI หรือ Emotional Quotient : EQ) คือ ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข (กรมสุขภาพจิต. 2543 : 42) บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง จะเป็นคนที่สามารถรับรู้ เข้าใจและจัดการความรู้สึกของตนเองได้ดี และยังสามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ไม่ค่อยมีความขัดแย้งในจิตใจปรับตัวได้ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่เราสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ตลอดชีวิตตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ ซึ่งแตกต่างจากความฉลาดทางเชาวน์ปัญญาที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ (สำนักพัฒนาสุขภาพจิต. ออนไลน์. 2555) ในปัจจุบันปัญหาที่พบในช่วงที่กำลังศึกษาในอุดมศึกษา มักจะเป็นพฤติกรรมตามวัยที่พบในวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงหลายประการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ปัญหาที่พบได้บ่อยของวัยนี้ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว ความขัดแย้งในจิตใจของวัยรุ่นที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ทำให้เกิด ความวิตกกังวล ความเครียด ความกลัวปัญหาด้านการเรียน การเรียนต้องใช้สมาธิ ความอดทน

ความรับผิดชอบ (วุฒิพงษ์ ลิ้มปวีโรจน์. ออนไลน์. 2556) การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในวัยนี้จึงถือเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งถือได้ว่าเป็นก้าวแรกและเป็นก้าวสำคัญสำหรับชีวิตทางการศึกษา เพราะเป็นช่วงชีวิตแห่งการปรับตัว เพื่อให้ตนเองมีความพร้อมต่อการเป็นผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา และพร้อมที่จะก้าวอย่างอย่างมั่นคงต่อการเรียนรู้ทางวิชาชีพในระดับที่สูงขึ้น โดยนักศึกษาใหม่ชั้นปีที่ 1 จัดอยู่ในกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นชีวิตที่อยู่ในวัยปรับตัวยากและมีปัญหามาก จึงเป็นวัยที่สมควรให้การช่วยเหลือ (ชนัดดา เพ็ชรประยูร, ชุศรี เลิศรัตน์เดชากุล และนนทิรัตน์ พัฒนภักดี. 2554 : 157-159)

การพูดคุยกับตนเอง หรือการพูดกับตนเอง (Self-talk) เป็นทักษะอย่างหนึ่งในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ที่น่าสนใจ สามารถใช้ฝึกเป็นทักษะเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีคิดของบุคคล ซึ่งเป็นวิธีการอย่างหนึ่งของนักจิตวิทยาเพื่อใช้ในการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ๆ ใช้ฝึกตนเองเพื่อวางแผนในอนาคตและควบคุมพฤติกรรมหุ่นยนต์ พลันเล่น แก้ปัญหาความกดดันต่างๆ และลดความวิตกกังวล เพื่อให้กำลังใจตนเอง เมื่อต้องเผชิญภาวะที่ท้าทาย

ตกใจ (อุสา สุทธิสาคร. ออนไลน์. 2555) จากการศึกษาพบว่า การพูดกับตนเองสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การพูดกับตนเองเชิงบวก และการพูดกับตนเองเชิงลบ ในส่วนของการพูดกับตนเองเชิงบวกจะมีลักษณะของการพูดกับตนเองในทางที่ดี คิดไปในทางบวก เป็นการพูดกับตนเองที่ตรงกับความจริงและตรงตามสภาพปัจจุบัน เป็นการส่งเสริมให้บุคคลประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่วนการพูดเชิงลบจะมีลักษณะของการพูดกับตนเองที่ทำให้สิ่งต่างๆ เลวร้ายลง คิดกับตนเองหรือผู้อื่นในด้านลบอยู่ตลอดเวลา สร้างกลไกป้องกันตนเองเพื่อปกปิดความรู้สึกด้านลบที่มีอยู่ภายในใจ เกิดความคับข้องใจ ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกไม่ดีและรู้สึกแย่ตลอดเวลา พยายามหลีกเลี่ยงในสิ่งที่ตนเองเผชิญอยู่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

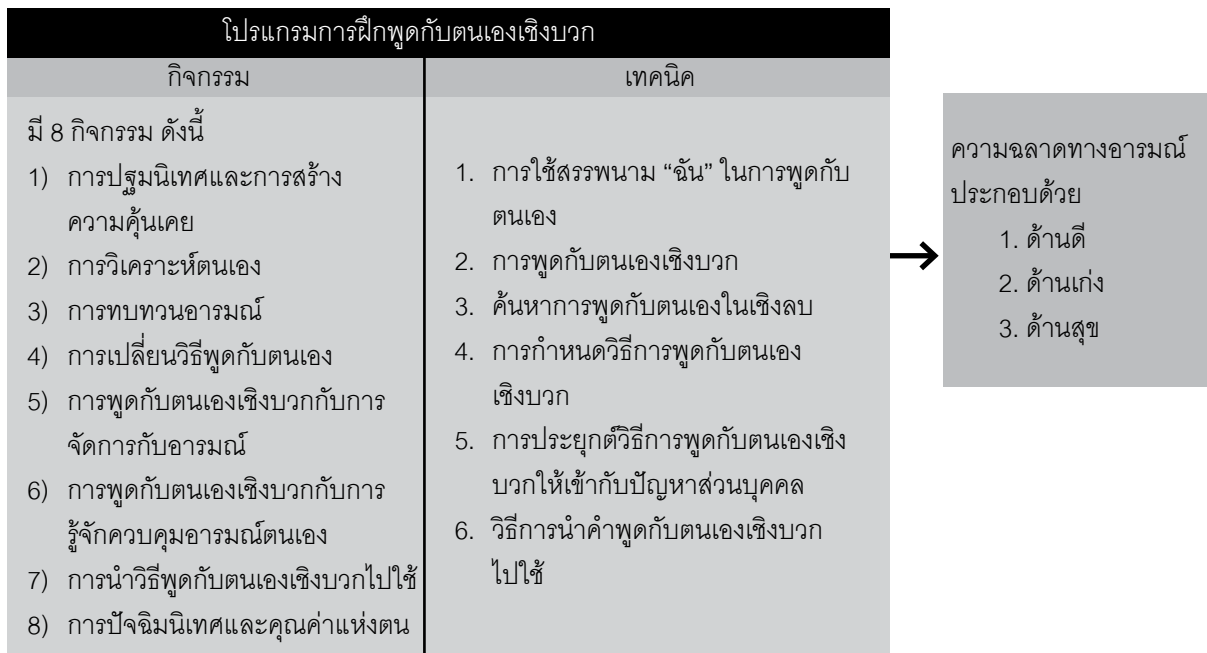
1. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของ นักศึกษากลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์หลัง การทดลอง ระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวก โดยยึดหลักตามแนวความคิดเกี่ยวกับการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกของ Nelson-Jones (2004) และแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต (2543) ประกอบไปด้วย 8 กิจกรรม คือ 1) การปฐมนิเทศและการสร้างความคุ้นเคย 2) การวิเคราะห์ตนเอง 3) การทบทวนอารมณ์ 4) การเปลี่ยนวิธีพูดกับตนเอง 5) การพูดกับตนเองเชิงบวกกับการจัดการกับอารมณ์ 6) การพูดกับตนเองเชิงบวกกับการรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง 7) การนำวิธีการพูดกับตนเองเชิงบวกไปใช้ 8) การปัจฉิมนิเทศและคุณค่าแห่งตน และเทคนิคใช้ในการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวก คือ 1) การใช้สรรพนาม “ฉัน” ในการพูดกับตนเอง 2) การพูดกับตนเองเชิงบวก 3) ค้นหาการพูดกับตนเองเชิงลบ 4) การกำหนดวิธีการพูดกับตนเองเชิงบวก 5) การประยุกต์วิธีการพูดกับตนเองเชิงบวกให้เข้ากับปัญหาส่วนบุคคล 6) วิธีการนำคำพูดกับตนเองเชิงบวกไปใช้ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต (2543 : 30-31) ดังแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยในภาพที่ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Pre-Experimental Research) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ซึ่งมีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 10 คน และโปรแกรมวิชาดนตรี จำนวน 10 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556 โดยวัดจากแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต (2543) แบบประเมินสำหรับประชาชนทั่วไปอายุ 18-60 ปี ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. สุ่มคณะโดยได้คณะครุศาสตร์
2. สุ่มโปรแกรมวิชา โดยได้โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 42 คน และโปรแกรมวิชาดนตรี จำนวน 38 คน
3. ประเมินความฉลาดทางอารมณ์นักศึกษาทั้ง 2 โปรแกรม โดยได้นักศึกษาที่มีคะแนนต่ำสุด ซึ่งมีคะแนนต่ำกว่าระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 โปรแกรมละ 10 คน
4. สุ่มอย่างง่ายโดยได้โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ เป็นกลุ่มทดลอง และโปรแกรมวิชาดนตรี เป็นกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. โปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวก 2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. ระยะก่อนการทดลอง

1.1 ผู้วิจัยประเมินความฉลาดทางอารมณ์ นักศึกษาก่อนการทดลอง ในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2556

โดยมีผลคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

1.2 จัดเตรียมอุปกรณ์และสถานที่ในการดำเนินการทดลอง

2. ระยะดำเนินการ

เริ่มดำเนินการทดลองกับนักศึกษาในกลุ่มทดลองที่ห้อง 9.08.07 ชั้น 8 อาคาร 9 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา วันที่ 19 พฤศจิกายน 2556 และสิ้นสุดการทดลองวันที่ 29 พฤศจิกายน 2556 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง ไม่มีบุคคลอื่นรบกวน คือ กลุ่มทดลองดำเนินการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกตามโปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สัปดาห์ละ 4 วัน คือ วันอังคาร-วันศุกร์ แต่ละครั้งใช้เวลา 60 นาที แบ่งออกเป็น วันอังคาร และวันพุธ เริ่มเวลา 09.00-10.00 น. วันพฤหัสบดีเริ่มเวลา 15.00-16.00 น. และวันศุกร์เริ่มเวลา 14.00-15.00 น. รวมทั้งสิ้น 8 วัน ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวก

3. ระยะหลังการทดลอง

3.1 ผู้วิจัยประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาหลังการทดลอง ในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2556

3.2 รวบรวมคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for dependent sample)
3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลอง ระหว่างนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระจากกัน (t-test for independent sample)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าก่อนและหลังการทดลอง ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษากลุ่มทดลองในระย่ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 139.90 (มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ) ในระยะหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 168.50 (มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ใน

เกณฑ์ปกติ) สำหรับนักศึกษากลุ่มควบคุมก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 145.70 (มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ) และในระยะหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 146.00 (มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ) ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (คะแนนเต็ม 208 คะแนน)

คนที่	กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม			
	ก่อนการทดลอง	ความหมาย	หลังการทดลอง	ความหมาย	ก่อนการทดลอง	ความหมาย	หลังการทดลอง	ความหมาย
1	157	ปกติ	186	สูง	158	ปกติ	156	ปกติ
2	147	ปกติ	159	ปกติ	157	ปกติ	155	ปกติ
3	147	ปกติ	178	สูง	151	ปกติ	150	ปกติ
4	146	ปกติ	163	ปกติ	149	ปกติ	128	ต่ำ
5	145	ปกติ	164	ปกติ	148	ปกติ	147	ปกติ
6	142	ต่ำ	188	สูง	147	ปกติ	151	ปกติ
7	139	ต่ำ	140	ต่ำ	143	ปกติ	144	ปกติ
8	139	ต่ำ	172	สูง	141	ต่ำ	153	ปกติ
9	130	ต่ำ	173	สูง	132	ต่ำ	139	ต่ำ
10	107	ต่ำ	162	ปกติ	131	ต่ำ	137	ต่ำ
รวม	1399	-	1685	-	1457	-	1460	-
$\bar{X}$	139.90	ต่ำ	168.50	ปกติ	145.70	ปกติ	146.00	ปกติ
S.D.	13.51	-	14.15	-	9.17	-	9.00	-

จึงได้ทำการวิเคราะห์คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษารุ่นปี 1 กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวก ($n = 10$)

กลุ่มทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	$SD_{\bar{D}}$	t	p
หลังการทดลอง	168.50	14.15	28.60	16.65	5.43	.00
ก่อนการทดลอง	139.90	13.51				

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษากลุ่มทดลองก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 139.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.51 ภายหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 168.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.15 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ภายหลังการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งการทดสอบได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลองของนักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกกับนักศึกษากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวก

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
กลุ่มทดลอง	10	168.50	14.15	4.24	.00
กลุ่มควบคุม	10	146.00	9.00		

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่าความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 168.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.15 สำหรับนักศึกษากลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย 146.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.00 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ภายหลังการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลของโปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหลังการทดลอง นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยได้นำเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินโปรแกรมด้วยการจัดกิจกรรม 8 กิจกรรม อันประกอบไปด้วย 1) การปฐมนิเทศและการ

สร้างความคุ้นเคย 2) การวิเคราะห์ตนเอง 3) การทบทวนอารมณ์ 4) การเปลี่ยนวิธีพูดกับตนเอง 5) การพูดกับตนเองเชิงบวกกับการจัดการกับอารมณ์ 6) การพูดกับตนเองเชิงบวกกับการรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง 7) การนำวิธีการพูดกับตนเองเชิงบวกไปใช้ 8) การปัจฉิมนิเทศและคุณค่าแห่งตน ซึ่งนักศึกษาจะได้มีโอกาสเรียนรู้และฝึกฝนการพูดกับตนเองเชิงบวก มีโอกาสได้รับฟังเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของเพื่อนภายในกลุ่มที่มีความแตกต่างไปจากตนเอง และจากการศึกษาผลการทดลองพบว่า คะแนนความฉลาดทางอารมณ์มีค่าคะแนนเพิ่มขึ้นทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ตามที่กรม

ส่งเสริมสุขภาพจิตได้กำหนดไว้ สามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1. ด้านดี ประกอบด้วย ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทั้งนี้เพราะโปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวก การดำเนินการมีลักษณะเป็นกลุ่ม จะมีการปฐมนิเทศและสร้างความคุ้นเคย แนะนำตนเองเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การสร้างแนวทางข้อตกลง การปฏิบัติตนในขณะเข้าร่วมกิจกรรม การรักษาความลับภายในกลุ่ม เพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อความไว้วางใจ และการแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Corey (2004 : 86-87) ได้เสนอว่า ช่วงแรกของการพบกันถือเป็นโอกาสอันดีที่จะได้กล่าวถึงเป้าหมายของกลุ่ม สมาชิกได้วิธีการใช้กลุ่มให้เป็นประโยชน์ สำหรับปัญหาต่างๆ ที่กลุ่มยกขึ้นมาพิจารณา อภิปรายข้อตกลงเบื้องต้น และสร้างความคุ้นเคยต่อกัน พูดคุยถึงความสำคัญในการเข้าร่วมกลุ่ม ช่วยให้สมาชิกได้พิจารณาและตรวจสอบความเห็น ความคาดหวังที่จะได้รับจากการเข้ากลุ่มของตน สมาชิกสามารถนิยามเป็นเป้าหมายและวิธีการของตน ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความต้องการของตนเองนั้น ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกเพื่อฝึกการควบคุมอารมณ์ตนเองในขั้นตอนการดำเนินการของกิจกรรมแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาทบทวนเหตุการณ์ ประสบการณ์การเผชิญกับเหตุการณ์ที่ทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ และฝึกพิจารณาหาคำพูดที่ใช้พูดกับตนเองเชิงลบที่เกิดขึ้นก่อนระหว่าง และหลังเหตุการณ์ เปลี่ยนคำพูดกับตนเองเชิงลบให้เป็นคำพูดกับตนเองเชิงบวกให้กับตนเอง จับคู่กับเพื่อนภายในกลุ่มเพื่อฝึกซ้อมคำพูดกับตนเองเชิงบวกที่ใช้ในการควบคุมอารมณ์ตนเองเมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ที่ตนเองเกิดความรู้สึกไม่สบายใจนั้น นักศึกษาสามารถคิดคำพูดเชิงบวกเพื่อคลายความวิตกกังวล ความกดดัน ความตื่นเต้น สอดคล้องกับแนวคิดการพูดกับตนเองเชิงบวกของ Nelson-Jones (2004 : 44) ที่ว่าการพูดกับตนเองเชิงบวกสามารถนำมาใช้กับความรู้สึกเชิงลบ ความเครียด ความวิตกกังวล ในขณะที่ประสบกับปัญหาได้ และเป็นไปใน

ทิศทางเดียวกับแนวคิดของ อูสา สุทธิสาคร (ออนไลน์, 2555) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้วยการฝึกทักษะการเปลี่ยนวิธีคิดจากการฝึกพูดกับตนเองว่าการพูดกับตนเองจะช่วยแก้ปัญหาความกดดันต่างๆ ลดความวิตกกังวล เป็นวิธีง่ายๆ เพื่อให้กำลังใจตนเอง เมื่อต้องเผชิญกับภาวะที่น่าตื่นเต้นตกใจ

2. ด้านเก่ง ประกอบไปด้วย ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะในโปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกนั้น มีกิจกรรมให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ตนเองผ่านการวาดภาพความงาม ความดี และความจริง ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตนักศึกษาว่าภายในตัวของเรา มีความงามเรื่องอะไร เรามีความดีอย่างไร และความจริงตัวเราเป็นเช่นไร มีหน้าที่อะไรที่ต้องทำบ้าง ผ่านรูปภาพที่นักศึกษาวาด แบ่งเป็นภาพในปัจจุบัน และภาพอนาคต เพื่อให้ให้นักศึกษาได้สำรวจตนเองพร้อมกับแบ่งปันประสบการณ์ให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มได้เรียนรู้ร่วมกัน นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ตนเอง รู้ว่าตนเองมีความงาม ความดี และความจริง อยู่ภายในตัวได้เป็นอย่างดี และจากกิจกรรมดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสามารถสังเกตเห็นบุคลิกภาพของนักศึกษาภายในกลุ่ม ลักษณะความคิดที่มีต่อตนเอง เป้าหมายของนักศึกษาแต่ละคน เป็นการสำรวจและส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจให้กับนักศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต (2543 : 83-85) ว่าการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง เป็นการมองโลกในแง่ดีของสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง เชื่อมโยงว่าเราสามารถอยู่กับสิ่งนั้นได้ ทบทวนว่าสิ่งสำคัญของเรามีอะไรบ้าง หมั่นสร้างความหมายในชีวิตให้แก่ตนเอง นึกถึงสิ่งที่สร้างความภูมิใจ แม้จะเป็นสิ่งเล็กๆ น้อยๆ พยายามใช้สิ่งดีในตนสร้างให้เกิดคุณค่าทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ให้กำลังใจตนเองคิดว่าเราทำได้ เราจะทำและลงมือทำ

3. ด้านสุข ประกอบไปด้วย ความสามารถในการดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข ได้แก่ ภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง พึ่งพอใจในชีวิต การมองโลกแง่ดี มีความสงบทางใจ ทั้งนี้เพราะโปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวก จะมีลักษณะการดำเนินกิจกรรมเป็น

กลุ่ม มีการแบ่งปันประสบการณ์ความรู้สึกรู้สึกของนักศึกษาอยู่เสมอ การให้กำลังใจซึ่งกันและกันของนักศึกษา จะมีการฝึกการเปลี่ยนคำพูดกับตนเองเชิงลบให้เป็นการพูดกับตนเองเชิงบวกเมื่อนักศึกษาได้ทบทวนถึงเหตุการณ์ที่ทำให้ตนเกิดความไม่สบายใจ จากการที่นักศึกษาได้ฝึกและได้แบ่งปันประสบการณ์กับเพื่อนทุกครั้งที่ทำกิจกรรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวก ทำให้นักศึกษาได้เห็นมุมมองความคิดของเพื่อนที่แตกต่างกันออกไป เพราะนักศึกษาในกลุ่มบางคนมีปัญหาเรื่องของความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นสื่อสารกับผู้อื่นน้อย คิดคำพูดเชิงบวกไม่ได้ หลังจากการทำกิจกรรมที่ 4 ผู้วิจัยสามารถสังเกตเห็นนักศึกษามีพฤติกรรมสื่อสารกับเพื่อนดีขึ้น กล้าที่จะพูดกับเพื่อนมากขึ้น กอปรกับได้มีการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกในการจัดการกับอารมณ์ และควบคุมอารมณ์ จึงทำให้นักศึกษาได้เห็นวิธีการนำคำพูดที่ใช้ฝึกพูดกับตนเอง มาใช้ในการสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง ทศนคติในการดำเนินชีวิตที่เป็นบวก เห็นคุณค่าของตนเอง

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ Depape และคณะ (2006) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพูดกับตนเองและความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่าระดับขั้นปีของการศึกษาและการพูดกับตนเองเป็นตัวพยากรณ์ที่สำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ และมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ในทางบวก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เคียงขวัญ มหาโชคเลิศวัฒนา (2554) ที่ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า หลังจากนักเรียนได้รับการสอนโดยโปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกแล้วระดับของการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มทดลองสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ผลจากการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวก พบว่าสามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ได้ สังเกตจากค่าคะแนนประเมินความฉลาดทางอารมณ์ที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ควรได้รับการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

เพื่อสร้างเป้าหมาย ทศนคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต การปรับตัว ปรับอารมณ์ สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนได้อย่างเหมาะสม

1.2 โปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกนี้สามารถนำประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคคลด้านต่างๆ ได้ เช่น ความกล้าแสดงออก การลดความเครียด การปรับปรุงบุคลิกภาพ

1.3 ผู้ที่จะนำหลักการและวิธีการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกไปใช้ควรศึกษา วัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมาย และวิธีลำดับขั้นตอนต่างๆ ให้เข้าใจ อีกทั้งควรมีประสบการณ์และทักษะการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกก่อนที่จะนำวิธีการดังกล่าวไปใช้

1.4 โปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์นี้เหมาะสมกับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์โดยแยกย่อยออกเป็นรายด้าน เช่น ด้านดี ด้านเก่ง ด้านสุข

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างนักศึกษาหญิงและนักศึกษาชาย

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างนักศึกษาในแต่ละระดับชั้นการศึกษา

2.4 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างนักศึกษาในแต่ละคณะที่เข้าศึกษา

2.5 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของบุคคลที่มีระดับอายุต่างๆ

2.6 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกที่มีต่อตัวแปรในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการเรียน ด้านการทำงาน ด้านความเครียด

2.7 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบช่วงเวลาการฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกระหว่างช่วงเช้าและช่วงบ่าย

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2543). **อีคิว : ความฉลาดทางอารมณ์ (ฉบับปรับปรุง)** กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- เคียงขวัญ มหาโชคเลิศวัฒนา. (2554). **ผลของโปรแกรมการฝึกพูดกับตนเองทางบวกที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิดดา เพ็ชรประยูร, ชูศรี เลิศรัตน์เดชากุล และนนทรีรัตน์ พัฒนภักดี. (มกราคม - เมษายน 2554). "ความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยของรัฐ." **วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**. 21(1) : 157-159.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2551). **เชาวน์อารมณ์ (EQ) ดัชนีเพื่อความสุข และความสำเร็จของชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วุฒิพงศ์ ลิ้มบัวโรจน์. (ม.ป.ป.). **ปัญหาที่พบบ่อยในช่วงที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.lpc.rmutl.ac.th/guidance/.../062_report_reseach01.pdf. [16 มกราคม 2556].
- สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. **5 เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับอีคิว**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://203.157.56.11/factsheet/text_show.php?chapter_id=159&book_id=4 [31 สิงหาคม 2555].
- อัจฉรา สุชารมณ์ และอรพินทร์ ชูชม. (2548). **โปรแกรมการส่งเสริมและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดตะวันออกสำหรับเยาวชนไทย เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี**. รายงานการวิจัยฉบับที่ 102 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุสา สุทธิสาคร. (ม.ป.ป.). **บทที่ 4 เชาวน์อารมณ์ (EQ) และเชาวน์ปัญญา (IQ)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://department.utcc.ac.th/cte/images/stories/Download/ge/data/HG022/loadlesson4.pdf> [19 กรกฎาคม 2555].
- Corey, G. (2004). **Theory and Practice of Group Counseling**. 6th ed. CA : Brooks/cole.
- Depape, A. -M. R., et al. (2006). "Self-Talk and Emotional Intelligence in University Students. University of Windsor." **Canadian Journal of Behavioural Science**. 38 (2) : 250-260.
- Nelson-Jones, R. (2004). **Effect Thinking skill**. 4th ed. London : SAGE.

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น Learning achievement, Science process skills and scientific mind of matthayomsuksa 5 students by inquiry cycle learning management (7E)

ฤดีรัตน์ สาระบุตร^{1,*}, สิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์² และวาสนา กীরติจำเริญ²
Ruedeerat Sarabut^{1,*}, Sittisak Julsiripong² and Wasana Keeratichamroen²

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study learning achievement on light unit using Inquiry Cycle Learning Management (7E), 2) to compare learning achievement on light unit before and after using Inquiry Cycle Learning Management (7E), 3) to compare learning achievement on light unit after using Inquiry Cycle Learning Management (7E) against the 70% criterion, 4) to study science process skills by Inquiry Cycle Learning Management (7E), 5) to compare science process skills before and after using Inquiry Cycle Learning Management (7E), 6) to study scientific mind by Inquiry Cycle Learning Management (7E) and 7) to compare scientific mind before and after using Inquiry Cycle Learning Management (7E).

The samples were 22 students of Matthayomsuksa 5/1 of Nongbunmakprasongwittaya School who studied in the first semester of academic year 2012. The research tools were inquiry cycle lesson plans, achievement test, science process skills assessment and scientific mind assessment. Data was analyzed with statistical methods to find the percentage, mean, standard deviation and t-test.

The results revealed that learning achievement on light unit, science process skills and scientific mind after using Inquiry Cycle Learning Management were statistically significant higher than before using Inquiry Cycle Learning Management in all aspects at the .05 level. Learning achievement on light unit after learning by Inquiry Cycle Learning management was statistically significant lower than 70% criteria at the .05 level.

Keywords: Inquiry Cycle Learning Management (7E), science process skills, scientific mind

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000
M.Ed. Student in Curriculum and Instruction Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University,
Nakhon Ratchasima 30000, Thailand.

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000
Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

*Corresponding author, e-mail: nooknick_ruedeerat@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ แสงจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ แสง ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ แสง หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น กับเกณฑ์ร้อยละ 70 4) ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น 5) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น 6) ศึกษาจิตวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น 7) เปรียบเทียบจิตวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนหนองบุญมากประสงค์วิทยา อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมาที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวนนักเรียน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และแบบวัดจิตวิทยาศาสตร์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จิตวิทยาศาสตร์

บทนำ

การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่มีการพัฒนาขึ้นตามทฤษฎี constructivism ซึ่งเป็นกระบวนการที่นักเรียนจะต้องสืบค้น เสาะหา สำรวจ ตรวจสอบ และค้นคว้าด้วยวิธีการต่างๆ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเกิดการรับรู้ที่แน่นอนอย่างมีความหมายจึงจะสามารถสร้างเป็นองค์ความรู้ของนักเรียนเองและเก็บเป็นข้อมูลไว้ในสมองได้อย่างยาวนานสามารถนำมาใช้ได้เมื่อมีสถานการณ์ใดๆ มาเผชิญหน้า (ทิศนา ขัมมณี. 2553 : 141) การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีการสอนที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักค้นหาความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนตั้งคำถามประเภทกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดหาวิธีการแก้ปัญหาได้เองและสามารถนำการแก้ปัญหาไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

การจัดการเรียนการสอน 7E เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดย

Eisenkraft (2003 : 56-59) ได้ปรับปรุงและพัฒนาขึ้นจากรูปแบบของวงจรการเรียนรู้แบบ 5E ซึ่งมี 5 ขั้นตอนมาเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนตรวจสอบความรู้เดิม 2) ขั้นสร้างความสนใจ 3) ขั้นสำรวจและค้นหา 4) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป 5) ขั้นขยายความรู้ 6) ขั้นประเมินผล 7) ขั้นนำความรู้ไปใช้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนการสอน 7E จะทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างเข้าใจมากขึ้นและมีแนวคิดที่ผิดพลาดน้อยลงจากการศึกษาพบว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนการสอน 7E เป็นการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่เน้นให้นักเรียนใช้วิธีการสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้น เพราะเป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่การ

สร้างองค์ความรู้ของนักเรียนเอง สามารถเก็บเป็นข้อมูลไว้ในสมองได้อย่างยาวนาน และนำมาใช้ได้เมื่อมีสถานการณ์ใดๆ มาเผชิญหน้า

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (7E) ของ Eisenkraft มาใช้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้แสง ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองบุญมาก ประสงค์วิทยาคาร อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ แสงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ แสงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ แสงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น กับเกณฑ์ร้อยละ 70
4. เพื่อศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น
5. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น
6. เพื่อศึกษาจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น
7. เพื่อเปรียบเทียบจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 45 คน โรงเรียนหนองบุญมากประสงค์วิทยา อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนหนองบุญมากประสงค์วิทยา อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมาที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 22 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling)

2. ตัวจัดกระทำ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์

4. เนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ แสง ในรายวิชาเพิ่มเติมฟิสิกส์ 3 รหัสวิชา 32201 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนหนองบุญมาก ประสงค์วิทยา

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โดยใช้เวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวมเป็น 16 ชั่วโมง

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

6.1 แผนการจัดการเรียนรู้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 8 แผนฯ ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง

6.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

6.3 แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

6.4 แบบวัดจิตวิทยาศาสตร์เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

7. การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

7.1 ทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ แสง แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และให้นักเรียนประเมินตนเองตามแบบวัดจิตวิทยาศาสตร์

7.2 ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้

7.3 ทดสอบหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ แสงแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และแบบวัดจิตวิทยาศาสตร์

7.4 ตรวจวัดคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ แสง แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และแบบวัดจิตวิทยาศาสตร์ แล้วนำ คะแนนไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ แสง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน พบว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.86 คะแนน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.36 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนความก้าวหน้าเฉลี่ยเท่ากับ 15.50 คะแนน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ แสง หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ แสง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

พบว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.32 คะแนน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.91 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนความก้าวหน้าเฉลี่ยเท่ากับ 7.59 คะแนน

5. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. จิตวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน พบว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 คะแนน และจิตวิทยาศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 คะแนน ซึ่งนักเรียนมีคะแนนความก้าวหน้าเฉลี่ยเท่ากับ 0.73 คะแนน

7. จิตวิทยาศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ แสง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นเน้นให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม และคิดค้นแสวงหาคำตอบด้วยตัวเอง นักเรียนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น อภิปรายปัญหาและหาข้อสรุปในการแก้ปัญหาาร่วมกัน ตามแนวทฤษฎีการเสริมสร้างความรู้ที่มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรอยากรู้อยากเรียน เป็นเจ้าของการเรียนรู้ที่แท้จริง (พจนา ททรัพย์สมาน. 2549 : 16-17) โดยเฉพาะในชั้นสำรวจและค้นหาผู้วิจัยได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากประสบการณ์ตรงนักเรียนได้ปฏิบัติจริงเพื่อ

รวบรวมข้อมูลในชั้นอธิบายและลงข้อสรุปนักเรียนมีโอกาสแสดงออกและอธิบายตอบคำถามถึงความเข้าใจจากการทำกิจกรรมด้วยตนเองก่อนที่จะสรุปเป็นนิยามหรือหลักการต่างๆ ซึ่งถ้าหากนักเรียนไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นแล้ว นักเรียนจะไม่สามารถอธิบายตอบคำถามหรือสรุปนิยามหรือหลักการเหล่านั้นได้นอกจากนี้ในชั้นขยายความรู้ผู้วิจัยได้พยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะทำให้ให้นักเรียนเข้าใจมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงค์โสภณ (2547) และสุทธภา บุญแซม (2553) พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Abraham และ Renner (1986) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเนื้อหาวิชาสูงขึ้นแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เป็นอย่างดี

2. เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ แสง หลังการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 70 นั้น พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ แสง ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้อาจเป็นเพราะเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นมีค่าสูงเกินไปสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่นำมาทดลองในครั้งนี้ นอกจากนั้นยังมีปัจจัยอื่นๆ อีก เช่น ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน สภาพแวดล้อมที่บ้านของนักเรียน ไม่เอื้ออำนวยในการค้นคว้าหาความรู้ ฯลฯ จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ แสง ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3. จากผลการศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เป็นผลเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบ

สืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น เป็นการจัดการสอนที่อาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถแก้ปัญหาหรือเสาะแสวงหาคำตอบด้วยตนเองโดยครูมีหน้าที่ส่งเสริมช่วยเหลือใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนได้ค้นพบวิธีแก้ปัญหาต่างๆ ได้โดยเฉพาะในขั้นสำรวจและค้นหา นักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่ม และได้ปฏิบัติกิจกรรมจริงด้วยตนเอง ดังนั้นจึงส่งเสริมทักษะการตั้งสมมุติฐาน ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และทักษะการทดลอง และในชั้นอธิบายและลงข้อสรุปเป็นขั้นที่นำข้อมูลข้อสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์แปลผลสรุปผลและนำเสนอผลที่ได้ ในขั้นนี้จึงส่งเสริมทักษะการแปลความหมายข้อมูลและลงข้อสรุปช่วยให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรวัต ศุภมั่งมี (2542) และณรงค์ โสภณ (2547) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ได้ผลการศึกษาคือสอดคล้องกันว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น มีผลทำให้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

4. จากผลการศึกษาจิตวิทยาศาสตร์ พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น มีจิตวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เป็นผลเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง สอดคล้องกับพันธ์ ทองชุมนุม (2547 : 14) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด องค์ประกอบทางด้านจิตวิทยาศาสตร์มีส่วนเป็นอย่างมาก ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์การสร้างจิตวิทยาศาสตร์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาชีนี บุญญาพวงค์ (2552) ที่ได้ศึกษาจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ผลการวิจัยพบว่า จิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลัง

ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์สูงขึ้น ดังนั้น จึงควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นในการเรียนการสอนต่อไป และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น มีลำดับขั้นการเรียนรู้ทั้งสิ้น 7 ขั้นตอน ในแต่ละขั้นล้วนมีความสำคัญซึ่งต้องใช้เวลาในการสอนมากกว่าปกติ เพราะฉะนั้นผู้สอนต้องควบคุมเวลา กำหนดขั้นตอนและวิธีการจัดการเรียนการสอนแต่ละขั้นให้มีความชัดเจนและยืดหยุ่นกิจกรรมตามความเหมาะสม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรต้องเตรียมความพร้อม มีการวางแผนทุกอย่างด้วยความรอบคอบก่อนที่จะทำการสอน โดยเฉพาะในขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป นักเรียนจะมีบทบาทมากในการจัดการเรียนรู้อย่างนี้ ดังนั้นผู้สอนควรมีเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งที่เรียน มิฉะนั้นจะทำให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมและสร้างผลงานได้ยาก

1.2 จากผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ในการวิจัย พบว่า ในช่วงโม่งแรกๆ นักเรียนไม่ค่อยกล้านำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน จากการที่แต่ละกลุ่มได้มีการสำรวจและค้นหาความรู้ต่างๆ ที่ครูกำหนดสถานการณ์ขึ้น ดังนั้น ครูจึงควรมีวิธีการแก้ไขปัญหานี้ให้นักเรียนกล้าที่จะนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เช่น พูดย้ำให้กำลังใจเมื่อนักเรียนได้ออกมานำเสนอ กล่าวชมเชย หรือสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง เพื่อสร้างความผ่อนคลายของนักเรียน แล้วนักเรียนจะสามารถพูดนำเสนอผลงานได้ดีขึ้น

1.3 จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ แสง หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรมีการเตรียมเนื้อหาและเพิ่มความหลากหลายของเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ ของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นกับการจัดการเรียนรู้แบบอื่นๆ เช่น การจัดการเรียนรู้ตามแนว Constructivism การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หรือการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยถึงการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นในระดับชั้นอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ โสภณ. (2547). ผลการใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ตามแนววงจรการเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ทิศนา ขัมมณี. (2553). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนา ทรัพย์สมาน. (2549). การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธ์ ทองชุมนุ. (2547). การสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

- เรวัต ศุภมั่งมี. (2542). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
วิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ตามแนว
วงจรการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วาชีนีบุญญพาพงศ์. (2552). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียน เรื่องพืชและสัตว์ ทักษะกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้
แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สุทธภา บุญแซม. (2553). การศึกษาความสามารถใน
การคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง
คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 6 โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
(7E). วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
วิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- อรรถนัท ไชยนนท์. (2551). การศึกษาจิตวิทยาศาสตร์และ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้เรื่อง
อาหารและสารอาหารของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
นครราชสีมา เขต 3 โดยการจัดการเรียนรู้
แบบซิปปา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- Abraharm, M. R. and J. W. Renner. (1986, February).
“The Sequence of learning cycle activities in
high school chemistry.” *Journal of Research
in Science Teaching*. 23 : 121-143.
- Eisenkraft, A. (2003). “Expanding the 5E model :
A proposed 7E emphasizes “Transferring of
Learning” and the importance of eliciting
prior understanding”. *The Science Teacher*.
70(6) : 56-59.

การศึกษาการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

A Study of Science Learning Unit Development of the Teacher under Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization

ศิริกัญญา ปะนิทานัง^{1,*} และ สมเกียรติ ทานอก²
Sirikanya Panitanung^{1,} and Somkiat Tanok²*

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to study the learning unit development in the learning area of science for teachers under Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization on the preparation for the learning unit management and; 2) to compare the learning unit development in the learning area of science for teachers in concord with the 2008 school curriculum, classified by field of study and teaching experience. The sample group consisted of 181 teachers teaching in the learning area of science from 58 schools in the academic year of 2010; 3 teachers derived from simple random sampling were selected from each school, except 5 teachers from Buayai school, 5 teachers from Prathai school, and 6 teachers from Tiam Udom Sueksa Nomklao school due to the large size of schools. The instrument used to collect data was a questionnaire of 102 items. Data were statistically analyzed by applying percentage, mean, standard deviation, and t-test (independent samples t-test).

¹นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000
*M.Ed. Student in Curriculum and Instruction Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University,
Nakhon Ratchasima 30000, Thailand.*

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000
Faculty of Education. Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

*Corresponding author, e-mail: vanvalee2555@hotmail.co.th

The results of the study indicated that the preparation for the learning unit development in the learning area of science for teachers under Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization on the learning unit management, the subject-scope management, the goal setting, the learning proof determination, the teaching and learning plan, the application, and the evaluation of the learning unit in general. Each aspect was at the high level; the problem of the learning unit management, the subject-scope management, the goal setting, the learning proof determination, the teaching and learning plan, the application, and the evaluation of the learning unit in general. Each aspect was at the low level; and the comparison of the management and the problem of the learning unit development by using field of study and teaching experience in general was not different at the statistically significant level of .05.

Keywords: Learning Unit, Learning Area of Science, Schools under Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การศึกษาการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ 2) เปรียบเทียบการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2551 ของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาและประสบการณ์การสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 58 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 181 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย จากทุกโรงเรียนๆ ละ 3 คน ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้แก่ โรงเรียนบัวใหญ่ 5 คน โรงเรียนประทาย 5 คน และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 102 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีทางสถิติโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าที (Independent samples t-test)

ผลการศึกษา พบว่า การเตรียมการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ด้านการจัดทำโครงสร้างรายวิชา ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการกำหนดหลักฐานการเรียนรู้ ด้านการวางแผนการเรียนการสอน ด้านการใช้และการประเมินหน่วยการเรียนรู้โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สำหรับปัญหาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ด้านการจัดทำโครงสร้างรายวิชา ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการกำหนดหลักฐานการเรียนรู้ ด้านการวางแผนการเรียนการสอน ด้านการใช้และการประเมินหน่วยการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบการจัดทำและปัญหาในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาและประสบการณ์การสอน ทั้งภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05

คำสำคัญ : หน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งพัฒนามาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยมีการปรับปรุงแก้ไขจุดที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติให้มีความชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น บนฐานข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยและติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จึงมีการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจนทั้งเอกสารหลักสูตรและการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552ข : 1)

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน จากหลักสูตรสถานศึกษาสู่การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ครูผู้สอนถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุด ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องได้นำคำอธิบายรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาไปจัดทำให้เป็นหลักสูตรในระดับชั้นเรียนหรือเรียกว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ (คณะกรรมการกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา. 2553 : 27) หน่วยการเรียนรู้จึงเป็นหัวใจของหลักสูตรอิงมาตรฐาน และถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการจัดทำหลักสูตรอิงมาตรฐานเพราะหน่วยการเรียนรู้จะมีรายละเอียดของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน การวัดและการประเมินผล ซึ่งจะนำมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียน

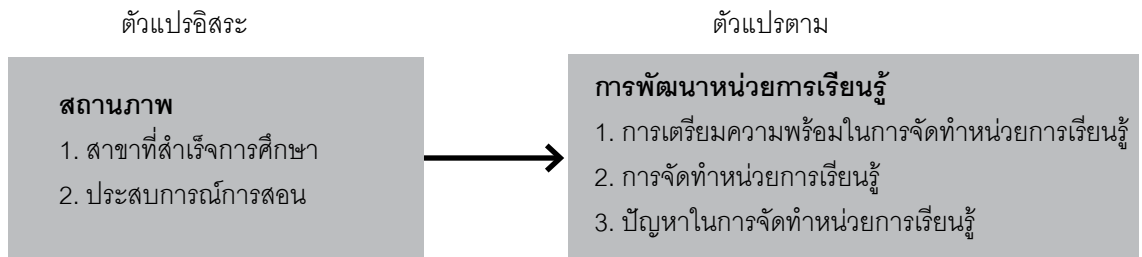
การสอนอย่างแท้จริง หลักสูตรอิงมาตรฐานเน้นการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเป็นเป้าหมาย (Standards-based Unit) มีการกำหนดแก่นเรื่องของหน่วย และกำหนดงานให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อฝึกฝนและเป็นร่องรอย สำหรับประเมินว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถถึงระดับที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานหรือไม่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 15)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าความสำคัญของการใช้หลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2551 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร่วมกันจัดทำขึ้น ใช้ตามกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้นำไปใช้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เพื่อสถานศึกษาจะได้เห็นปัญหาและข้อมูลต่างๆ ในการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาอันเป็นข้อมูลที่สำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพราะบุคลากรทางการศึกษาจำนวนมากยังขาดความรู้ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ยังทำให้ไม่สามารถพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเตรียมการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสาขาที่สำเร็จการศึกษา และประสบการณ์การสอน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ คือ ครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 58 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 340 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 181 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากทุกโรงเรียนๆ ละ 3 คน ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้แก่ โรงเรียนบัวใหญ่ 5 คน โรงเรียนประทาย 5 คน และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า 6 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยยึดกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ แบ่งออกเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ

ตอนที่ 2 การเตรียมความพร้อมในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ จำนวน 33 ข้อ

ตอนที่ 3 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 33 ข้อ กำหนดน้ำหนักเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ปัญหาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 36 ข้อ กำหนดน้ำหนักเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะทั่วไปในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ถึงผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูล

3.2 นำแบบสอบถามขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และส่งแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ และขอความร่วมมือให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ ภายใน 2 สัปดาห์ ถ้าไม่ได้คืนผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3.3 รวบรวมแบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 181 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 การเตรียมความพร้อมในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.3 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ วิเคราะห์โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.4 ปัญหาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ วิเคราะห์โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.5 เปรียบเทียบการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามสาขาที่สำเร็จการศึกษา และประสบการณ์สอน ในด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และปัญหาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที่เป็นแบบอิสระ (Independent samples t-test) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.6 การวิเคราะห์แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

1.1 การเตรียมความพร้อมในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละพบว่า ด้านการศึกษาของคณาจารย์เกี่ยวกับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ส่วนใหญ่มีการศึกษาค้นคว้าความรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 94.50 ถึง 100 โดยศึกษาจากการเข้ารับการอบรมจากโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยระหว่างร้อยละ 84.50 ถึง 97.80 และเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานอื่น มีระหว่างร้อยละ 2.20 ถึง 12.70 ด้านการจัดเตรียมสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกและงบประมาณในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ส่วนใหญ่มีการจัดเตรียมโดยมีระหว่างร้อยละ 75.10 ถึง 99.40 ไม่มีการจัดเตรียมอยู่ระหว่าง ร้อยละ 0.60 ถึง 24.90

โรงเรียนเป็นผู้จัดเตรียม มีระหว่างร้อยละ 44.20 ถึง 91.70 ครูเป็นผู้จัดเตรียมมีระหว่างร้อยละ 3.30 ถึง 40.90 และด้านการวางแผนการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีการวางแผนมีระหว่างร้อยละ 93.90 ถึง 100.00 ไม่มีการจัดเตรียมความพร้อมอยู่ระหว่างร้อยละ 0.00 ถึง 6.10 โรงเรียนเป็นผู้วางแผนมีระหว่างร้อยละ 46.40 ถึง 69.10 ครูเป็นผู้วางแผน มีระหว่างร้อยละ 25.40 ถึง 53.60

1.2 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย ด้านการจัดทำโครงสร้างรายวิชา ด้านการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ด้านการกำหนดหลักฐานการเรียนรู้ ด้านการวางแผนการเรียนการสอน และด้านการใช้และการประเมินหน่วยการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ปัญหาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาในการทำโครงสร้างรายวิชา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นด้านการขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และด้านการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาของตนเอง พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ปัญหาในการกำหนดหลักฐานการเรียนรู้ ปัญหาในการวางแผนการเรียนการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีปัญหาน้อยทุกข้อ ปัญหาในการใช้และประเมินหน่วยการเรียนรู้ โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีปัญหามาก คือ การขาดผู้เชี่ยวชาญในการประเมินหน่วยการเรียนรู้ และขาดการปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ข้อที่มีปัญหาน้อยคือไม่ได้นำหน่วยการเรียนรู้ไปจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และครูไม่ให้เกิดผลสะท้อนกลับเกี่ยวกับการใช้หน่วยการเรียนรู้

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสาขาที่สำเร็จ การศึกษาและประสบการณ์การสอน

2.1 ผลการเปรียบเทียบการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสาขาที่สำเร็จ การศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันเมื่อ กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ยกเว้นด้าน การจัดทำโครงสร้างรายวิชา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่จบตรงสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่จบไม่ตรงสาขาวิชาวิทยาศาสตร์

2.2 ผลการเปรียบเทียบปัญหาในการจัดทำ หน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตาม สาขาที่สำเร็จการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ยกเว้น ปัญหาด้านการใช้และการประเมินหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งไม่ แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยครูที่จบตรงสาขาวิชา วิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่จบไม่ตรงสาขาวิชา วิทยาศาสตร์

2.3 ผลการเปรียบเทียบการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์ การสอน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันเมื่อกำหนด นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการใช้และการ ประเมินหน่วยการเรียนรู้ โดยครูที่มีประสบการณ์การสอน น้อยกว่า 6 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การสอน ตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป

2.4 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการจัดทำ หน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ของครู โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์การสอน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันเมื่อกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการใช้และการประเมินหน่วยการเรียนรู้ โดยครูที่มี ประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 6 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่มี ประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยการ ศึกษาการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1. การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา

1.1 ด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดทำ หน่วยการเรียนรู้ส่วนมากครูจะศึกษาโดยการเข้ารับอบรม จากโรงเรียน ส่วนใหญ่โรงเรียนเป็นผู้จัดเตรียมสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกและงบประมาณและการวางแผนการพัฒนา หน่วยการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้จัดอบรมให้แก่ครูที่เป็นตัวแทนจากโรงเรียน จากนั้นครูที่ ผ่านการอบรมนำไปขยายผล โดยการอบรมให้ความรู้แก่ครู ในสถานศึกษาของตนเอง ทำให้ครูส่วนใหญ่จึงได้รับการ อบรมจากโรงเรียนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการใช้ หลักสูตรที่เสนอแนะให้โรงเรียนมีการจัดอบรมให้แก่ครูผู้ สอนให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดการเรียนการ สอนตามแนวทางที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ครูก่อนนำหลักสูตรไป ใช้ (คณะกรรมการกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการ จัดการศึกษา. 2553 : 3) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยะธิดา ช่างประเสริฐ (2554 : บทคัดย่อ) พบว่า ด้านการเต รียมและพัฒนาบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตรนั้นสถานศึกษา ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างความตระหนักให้ เกิดขึ้นกับบุคลากรก่อน ฉะนั้นจึงมีการแต่งตั้งคณะ กรรมการและคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการ บริหารจัดการหลักสูตรครบทุกโรงเรียน ส่วนการจัดเวลาให้ ครูไปศึกษาดูงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษา แห่งอื่นนั้นมีการปฏิบัติน้อย

1.2 ด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยภาพ รวมมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ในระดับมากทั้งนี้อาจ เป็นเพราะเรื่องของการจัดทำหน่วยการเรียนรู้กำลังเป็นที่ สนใจของทุกฝ่ายโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

และกำหนดให้การจัดทำหน่วยการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเข้าสู่ห้องเรียน ทำให้ครูมีความสนใจเรื่องการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ในขณะเดียวกันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ได้มีการจัดสัมมนา อบรมเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งทำให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งดาว หวังร่วมกลาง (2547 : 135) ที่พบว่า มีการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนส่วนใหญ่เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องของการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยได้ดำเนินการจัดอบรมการปรับกระบวนการหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านปัญหาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับน้อยทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรโดยได้รับการอบรมและพัฒนาจากโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิลดา หลอกกลาง (2555) พบว่า การศึกษาการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ของครูในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 พบว่า การเตรียมความพร้อมในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ครูได้ศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ส่วนมากเข้ารับการอบรมจากโรงเรียน โรงเรียนมีการจัดทำสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และงบประมาณในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยส่วนมากโรงเรียนเป็นผู้จัดเตรียม มีการวางแผนการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้โดยส่วนมากโรงเรียนเป็นผู้วางแผนการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ปัญหาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

2.1 ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสาขาที่สำเร็จการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในโรงเรียนเป็นหลักสูตรใหม่ที่เริ่มต้นใช้พร้อมกันทุกคนต้องเรียนรู้การจัดทำหน่วยการเรียนรู้จึงส่งผลให้ครูที่จบตรงสาขาที่สำเร็จการศึกษาสามารถนำหลักสูตรมาพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ได้

2.2 ส่วนผลการเปรียบเทียบการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์การสอนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการใช้และการประเมินหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ไม่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 6 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 6 ปี

2.3 ผลการเปรียบเทียบปัญหาในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำแนกตามสาขาที่สำเร็จการสอน และประสบการณ์การสอน โดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ครูมีความพร้อมในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในโรงเรียนโดยมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูทั้งในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา และครูในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไปจากผลการวิจัย

1.1 ส่งเสริมให้ครูกำหนดสาระการเรียนรู้โดยระบุหรือสอดแทรกสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและกำหนดสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ลงในกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น

1.2 อบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นและหลักสูตรสถานศึกษาของตนเอง

1.3 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้เพื่อประเมินหน่วยการเรียนรู้ของครูในแต่ละโรงเรียนให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถจัดทำและใช้หน่วยการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

2.2 ควรศึกษาปัญหาในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

2.3 ควรศึกษาแนวทางปรับปรุงและแก้ไขปัญหาการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

เอกสารอ้างอิง

กิงดาว หวังร่วมกลาง. (2547). กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย
การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา.

คณะกรรมการกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการ
จัดการศึกษา. (2553). คู่มืออบรมปฏิบัติการ
พัฒนาครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อยกระดับ
คุณภาพครู. สุรินทร์ : ม.ป.ท.

นิลดา หลอกกลาง. (2555). การศึกษาการพัฒนาหน่วย
การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
ของครูในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร
แกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1-7. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ
การสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา.

ปิยะธิดา ช่างประเสริฐ. (2554). การศึกษาการพัฒนา
หน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้
คณิตศาสตร์ ของครูในโรงเรียนต้นแบบการใช้
หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2552). จากหลักสูตร
แกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา : กระบวนทัศน์
ใหม่การพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
เจริญสนิทวงศ์การพิมพ์.

ผลการใช้บทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ต ตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง All about me สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 Results of Using Multimedia Tablet Unit Based on Brain Based Learning in English Subject Entitled “All about Me” for Primary School Level 1 Students

ศรัญญา หลวงจำนอง^{1,*} และ รัฐกรณ์ คิดการ²
Saranya Luangjamnong^{1,*} and Rattakorn Kidkran²

ABSTRACT

This research aimed to : 1) develop a multimedia tablet Unit based on brain based learning in English subject entitled “All about Me” for primary school level 1 students with an efficiency of 80/80, 2) compare the students’ learning achievement of English subject entitled “All about Me” between learning via multimedia tablet lesson based on brain based learning with traditional approach, and 3) study the students’ satisfaction towards learning by multimedia tablet lesson based on brain based learning. The samples were 50 students at Municipality Three (Yommarat Samakki) School, Muang, district Nakhon Ratchasima. The samples were divided into two groups by cluster random sampling, 25 students used for experimental group and 25 students used for control group. The research instruments were 2 lesson plans; multimedia Tablet Unit based on brain based learning, and the learning achievement test. The satisfaction questionnaire, t-test independent were used for data analysis.

The research results revealed that the multimedia tablet Unit based on brain based learning in English subject entitled “All about me” for primary school level 1 students had an efficiency of 83.42/82.22 above 80/80 criteria. The students learning achievement learned by multimedia tablet Unit based on brain based learning was significantly higher than those by traditional approach at the 0.01 level. In addition, the students’ satisfaction towards learning by using multimedia tablet Unit based on brain based learning in English subject entitled “All about me” was rated at a highest level.

Keywords: multimedia tablet lesson, brain based learning, BBL

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000
M.Ed. Student in Educational Technology and Communications Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University,
Nakhon Ratchasima 30000, Thailand.

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000
Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

*Corresponding author, e-mail: pattisia99@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวทางการเรียนรู้สมรรถนะเป็นฐาน ใน วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง All about Me สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง All about Me ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วย บทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวทางการเรียนรู้สมรรถนะเป็นฐาน กับการเรียนด้วยวิธีแบบปกติ 3) ศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ต ตามแนวทางการเรียนรู้สมรรถนะเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 3 (ยมาราชสามัคคี) อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 50 คน ได้มา โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 25 คน กลุ่มควบคุม 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ บทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิด การเรียนรู้สมรรถนะเป็นฐาน แบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent

ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวทางการเรียนรู้สมรรถนะเป็นฐานเรื่อง All about Me วิชา ภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.42/82.22 ซึ่งเหนือเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวทางการเรียนรู้สมรรถนะเป็นฐาน สูงกว่ากลุ่มที่เรียน ด้วยวิธีเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อการเรียนโดยใช้บทเรียน มัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวทางการเรียนรู้สมรรถนะเป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : บทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ต การเรียนรู้สมรรถนะเป็นฐาน

บทนำ

จากนโยบาย “One Tablet per Child” หรือโครงการ แจกแท็บเล็ตให้นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของรัฐบาล ให้ใช้แท็บเล็ตเป็นสื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพ และ ความพร้อมที่มีอยู่ เป็นการเปิดมิติใหม่ทางการศึกษาที่ เป็นการเรียนที่สนุกสนาน โดยนักเรียนสามารถเรียนรู้ จากบทเรียนที่มีภาพเคลื่อนไหว มีเสียง มีหนังสือเรียนให้ เลือกอ่าน มีเกมฝึกทักษะ และมีการติดต่อสื่อสารระหว่าง ครูกับนักเรียนผ่านสื่อระบบออนไลน์บนเครือข่าย อินเทอร์เน็ตเพื่อช่วยลดปัญหาการเรียนไม่ทันเพื่อนจากการ ขาดเรียนเนื่องจากเจ็บป่วย หรือช่วยคลายปัญหาที่ต้องการ ชักถามได้ เป็นการศึกษาไม่จำกัดระยะทาง สถานที่และ เวลา (สำนักงานกฤษฎีกา. 2555. ออนไลน์) จากรายงาน ผลการติดตามโครงการใช้แท็บเล็ต ในการเรียนรู้ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน ที่ได้รับการจัดสรรแท็บเล็ต ระยะที่ 1 จำนวน 596 โรง จาก 172 เขตพื้นที่การศึกษา พบว่า โรงเรียนมากกว่าร้อยละ 50 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นทุกกลุ่มสาระการ

เรียนรู้ โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ มีจำนวน โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มมากขึ้นมากที่สุด การศึกษาทัศนคติที่มีต่อการใช้แท็บเล็ต นักเรียนร้อยละ 97.56 รู้สึกชอบแท็บเล็ต ร้อยละ 96.72 รู้สึกว่าแท็บเล็ต มีประโยชน์ ร้อยละ 81.25 รู้สึกว่าแท็บเล็ตใช้งานง่าย ประโยชน์ที่ได้รับจากแท็บเล็ต คือ ได้รับความรู้ ได้เล่นเกม และสนุกสนาน อย่างไรก็ตาม ในด้านการจัดหาและจัดทำ สื่อสำหรับแท็บเล็ตนั้น แม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดหาและทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Learning object) จำนวน 336 เรื่อง บรรจุในแท็บเล็ต ใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษา ต่างประเทศ (อังกฤษ) สำหรับเป็นสื่อการสอนของครู และสื่อการเรียนรู้ของนักเรียน แต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการ ได้ครอบคลุมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และทุกเนื้อหาวิชา จำเป็นที่ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องช่วยกันจัดหาและ จัดทำสื่อ เพื่อให้มีสื่อสำหรับแท็บเล็ตครอบคลุมทุกกลุ่ม

สาระทุกวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. 2556)

การนำบทเรียนมัลติมีเดียมาใช้ในการเรียนการสอน
ภาษาอังกฤษพบว่า ช่วยให้การเรียนดำเนินไปโดยอิสระ
ผู้เรียนสามารถเรียนและทบทวนเนื้อหาได้ด้วยตนเองและ
สามารถเรียนได้ตามความต้องการและเรียนได้หลายๆ ครั้ง
จนกว่าจะเข้าใจบทเรียน สามารถนำเสนอภาพนิ่ง ภาพ
เคลื่อนไหวและเสียง ทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพได้ชัดเจน
และมีความเข้าใจในเนื้อหา คำถาม คำตอบ การสร้าง
สถานการณ์ที่จะเสริมให้ผู้เรียนฝึกการทำแบบฝึกหัดใน
บทเรียน (พงษ์วิภา ปัญญารมย์. 2549 : 5) อย่างไรก็ตาม
การนำบทเรียนมัลติมีเดียมาใช้ ในการจัดการเรียนการสอน
เพื่อช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
ครูผู้สอนควรต้องคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ
พัฒนาการทางสมองของผู้เรียน การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็น
ฐาน (Brain-based learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่
สอดคล้องกับพัฒนา การของสมองแต่ละช่วงวัยเป็นการนำ
เอาองค์ความรู้ของสมองมาใช้เป็นฐานในการออกแบบ
กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้
ของมนุษย์ (Cain and Cain. 1994 : 7) แนวคิดการเรียนรู้
ตามทฤษฎีสมองเป็นฐาน เป็นกระบวนการเรียนที่พัฒนา
กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินแก้ปัญหาการ
ตัดสินใจ และการวางแผน เพื่อนำไปสู่การลงมือปฏิบัติจริง
การลงมือลักษณะนี้ส่งผลให้เซลล์สมองได้รับการกระตุ้นให้
ทำงาน เกิดการพัฒนาในระดับ ที่สูงขึ้นและเก็บความรู้ที่
ไว้ในความทรงจำระยะยาวที่พร้อมนำไปใช้ในสถานการณ์
ต่างๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแต่ละครั้งต้อง
คำนึงถึงอารมณ์ การคิด ความรู้สึกและการลงมือปฏิบัติไป
พร้อมๆ กันจึงเป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุด (วิลลาร์ดน์ โรจันสุนทร.
2550 : 22-23) จากการศึกษาข้อดีของมัลติมีเดีย และ
แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน งานวิจัยนี้จึง
มุ่งศึกษาว่าการนำบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตาม
แนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน มาใช้ในการเรียนการสอน
วิชาภาษาอังกฤษ น่าจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา
อังกฤษของนักเรียนสูงขึ้น และนักเรียนมีความพึงพอใจใน

การเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนการสอน
ภาษาอังกฤษได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

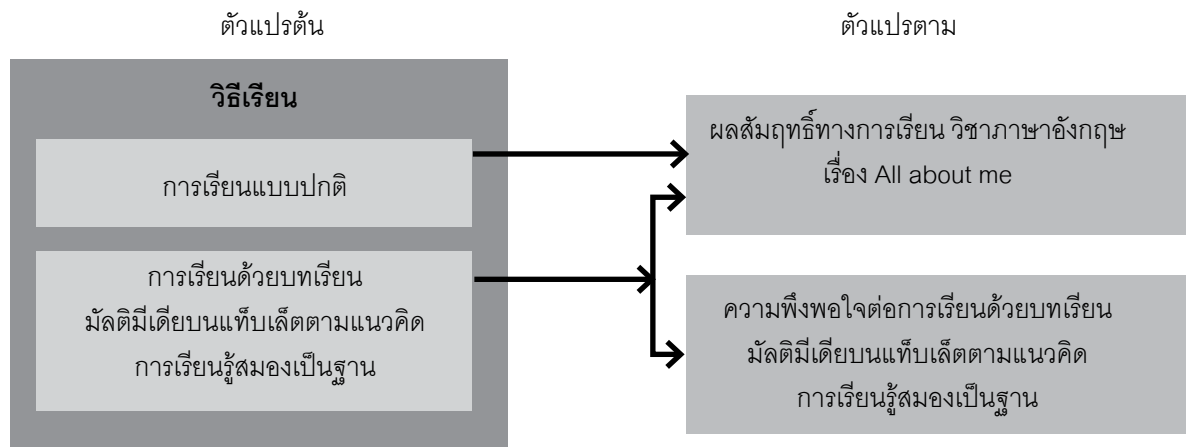
1. เพื่อพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตาม
แนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง
All about Me ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตาม
เกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยบทเรียน
มัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน
กับนักเรียนที่เรียน ด้วยวิธีเรียนแบบปกติ

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการ
เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการ
เรียนรู้สมองเป็นฐาน ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง
All about Me ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้
สมองเป็นฐานเป็นการนำเอาหลักการการออกแบบ
บทเรียนมัลติมีเดียตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน
ของ Lackney (Feffery. Online. 2002) มาประยุกต์เพื่อ
ให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 1 ได้เป็นหลัก 5 ประการ คือ 1) สร้างอารมณ์เพิ่ม
การเรียนรู้ 2) ข้อมูลไม่สำคัญเท่าความหมาย 3) ทำท่าย
แต่ไม่กดดัน 4) แก่นสำคัญคือแบบแผน 5) แนบแน่น
เรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะนำเสนอเนื้อหา
และกิจกรรมตามหลักการของสื่อมัลติมีเดีย คือ มีข้อความ
ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว มีเสียงประกอบ การ์ตูน และ
เกมการเรียนรู้ต่างๆ นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้แบบมี
ปฏิสัมพันธ์ และได้ฝึกทำกิจกรรมด้วยตนเอง อันจะส่งผล
ให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมถึงส่งผล
ให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียน ซึ่ง
สามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 3 (ยมาราชสามัคคี) ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวน 105 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างในการหาประสิทธิภาพบทเรียน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 3 (ยมาราชสามัคคี) เพื่อหาประสิทธิภาพ 3 ขั้นตอน คือ หาประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to one testing) จำนวน 3 คน หาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (Small group testing) จำนวน 6 คน และหาประสิทธิภาพแบบภาคสนาม (Field group testing) จำนวน 21 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 3 (ยมาราชสามัคคี) ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวน 25 คน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน จำนวน 25 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 50 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ วิธีเรียน 2 วิธี คือ การเรียนรู้โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดียบน แท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้รูสมองเป็นฐานและการเรียนรู้แบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 1 และ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ต ตามแนวคิดการเรียนรู้รูสมองเป็นฐาน

4. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา

เป็นเนื้อหาวิชากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 3 (ยมาราชสามัคคี) พุทธศักราช 2551 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามโครงสร้างรายวิชาภาษาอังกฤษ หน่วยการเรียนรู้ ที่ 3 เรื่อง All about Me โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้ 1) การทักทาย/แนะนำตนเอง (Hello) 2) ร่าง กายของฉัน (My body) 3) ของเล่น (My toys) 4) สิ่งของ (Things) 5) สัตว์ (Animals)

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ใช้เวลาทั้งหมด 5 ครั้งๆ ละ 1 คาบ คาบละ 60 นาที ทั้งนี้ ไม่รวมเวลาการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

6.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ดังนี้

6.1.1 บทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง "All about Me" สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

6.1.2 แผนการจัดการการเรียนรู้ 2 รูปแบบ ดังนี้

6.1.2.1 แผนจัดการเรียนรู้สำหรับการเรียนโดยใช้บทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน

6.1.2.2 แผนจัดการการเรียนรู้สำหรับการเรียนแบบปกติ

6.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

6.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

6.2.2 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 7 รายการ

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการหาประสิทธิภาพบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง "All about Me" กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 3 (ยมาราชสามัคคี) ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการหาประสิทธิภาพ 3 ขั้นตอน คือ ทดสอบหนึ่งต่อหนึ่ง กลุ่มเล็ก ภาคสนาม ระหว่างการทดสอบ ผู้วิจัยได้สังเกตและสัมภาษณ์นักเรียน นำข้อบกพร่อง มาปรับปรุงตามความต้องการ ของนักเรียนจนมีประสิทธิภาพ จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูล จากการทดลองกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง 2 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลองเรียน โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมอง เป็นฐาน และกลุ่มควบคุมเรียนแบบปกติ

8. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการหาประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง "All about Me" สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มาหาค่าประสิทธิภาพ โดยใช้สูตร $E1/E2$ นำข้อมูล ที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง "All about me" สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการเรียนโดยใช้บทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน กับการเรียนแบบปกติ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for independent sample test) และวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย สรุปได้ ดังนี้

1. บทเรียนบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง All about me สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.42/82.22 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การออกแบบและพัฒนาบทเรียนบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน ได้ค่า $E1/E2$ เท่ากับ 83.42/82.22 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

ทั้งนี้ เนื่องจากบทเรียนดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการออกแบบอย่างเป็นระบบและเป็นไปตามหลัก การออกแบบ บทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ต และผ่านการตรวจประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งด้านเนื้อหาและด้านสื่อมัลติมีเดีย และได้ทดลองใช้กับนักเรียนและปรับปรุงแก้ไขถึง 3 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนได้มีการสังเกต ซักถามปัญหาที่เกิดขึ้นจากบทเรียนกับนักเรียนโดยตรงแล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงในแต่ละขั้น จึงส่งผลให้ประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตที่พัฒนาขึ้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐานกับการเรียนด้วยวิธีเรียนแบบปกติ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐานสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากบทเรียนสามารถนำเสนอภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและเสียง ทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพได้ชัดเจนและมีความเข้าใจในเนื้อหา มีคำถาม คำตอบ การสร้างสถานการณ์ที่จะเสริมให้ผู้เรียนฝึกการทำแบบฝึกหัดในบทเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิชาการ (พงษ์วิภา ปัญญารมย์, 2549 : 5) นอกจากนี้การออกแบบและพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ต ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ที่เน้นพัฒนาการทั้งสมองซีกซ้ายและซีกขวาไปพร้อมๆ กัน และนำเอาหลักการการออกแบบบทเรียนมัลติมีเดียตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน ของ Lackney (Feffery, Online, 2002) มาประยุกต์เป็นหลัก 5 ประการ ในการออกแบบบทเรียนมัลติมีเดียเพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 1) สร้างอารมณ์เพิ่มการเรียนรู้ 2) ข้อมูลไม่สำคัญเท่าความหมาย 3) ทำท่ายแต่ไม่กดดัน 4) แก่นสำคัญคือแบบแผน 5) เน้นแน่นเรียนรู้ร่วมกัน แล้วนำมาใช้ ในการออกแบบและนำเสนอบทเรียน และในแต่ละเนื้อหาจะมีบทเรียนที่เป็นรูปแบบการ์ตูน และเกมการเรียนรู้ต่างๆ นักเรียนได้เรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ และได้ฝึกทำกิจกรรมด้วยตนเอง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน จึงส่งผลทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สูงขึ้นกว่าการเรียนรู้ ด้วยวิธีเรียนแบบปกติที่ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน และขาดโอกาสในการได้ลงมือปฏิบัติ ได้ตอบกับบทเรียน รวมถึงขาดการได้ทราบผลการปฏิบัติในทันทีเหมือนบทเรียนมัลติมีเดีย สอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ที่ได้ศึกษาติดตามผลการใช้แท็บเล็ตในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมากกว่าร้อยละ 50 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีจำนวนโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นมากที่สุด นอกจากนี้ การนำเสนอบทเรียนบนแท็บเล็ตจะช่วยเพิ่มแรงจูงใจของผู้เรียนและมีส่งผลในทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยส่งเสริมให้เกิดการค้นคว้าและการเข้าถึงองค์ความรู้นอกห้องเรียนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้เรียน (ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษา, 2555 : 6)

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ต ตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.58 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด โดยเฉพาะใน 3 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติกิจกรรมจากบทเรียน การเปิดโอกาสให้เรียนรู้ร่วมกัน และความแปลกใหม่น่าสนใจ ทั้งนี้เนื่องจากบทเรียนมัลติมีเดียสามารถนำเสนอภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและเสียง ทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพได้ชัดเจนและมีความเข้าใจในเนื้อหา ตอบสนองความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลายและเรียนอย่างมีความหมาย ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ฝึกปฏิบัติจริง สามารถเรียนซ้ำๆ ได้จนกว่าจะเข้าใจในบทเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2555) ที่พบว่าบทเรียนในแท็บเล็ตช่วยให้ให้นักเรียนเรียนรู้ได้เร็ว นักเรียนมีความสุข ตื่นเต้น กระตือรือร้น สนใจเรียนมากขึ้นและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรุณญา เชียงเงิน (อรุณญา เชียงเงิน, 2554) ที่พบว่า ทั้งนักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการใช้แท็บเล็ตในการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 การนำบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน เรื่อง All about Me ในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นี้ไปใช้ ครูควรเตรียม และปรับเปลี่ยนห้องเรียนโดยจัดโต๊ะให้มีพื้นที่สำหรับให้นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามบทเรียน เช่น การร้องเพลงและแสดงท่าทางตามเพลงในบทเรียน และจัดควมที่หนึ่ง ให้เอื้อในการแบ่งกลุ่มปฏิบัติกิจกรรม

1.2 ครูควรมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้แท็บเล็ตเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถทำหน้าที่กำกับดูแล ให้คำแนะนำการใช้งานบทเรียน และแก้ปัญหาที่เกิดจากการใช้แท็บเล็ตที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เช่น การเข้าสู่แอปพลิเคชันของบทเรียนไม่ได้ การปรับลดเสียง การปรับความสว่างของหน้าจอ เป็นต้น

1.3 ระหว่างการใช้งานบทเรียนบนแท็บเล็ต ครูควรคอยสังเกตและเฝ้าระวัง เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนนำแท็บเล็ตไปใช้ในการเข้าเว็บที่ไม่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ศึกษาการพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียบนแท็บเล็ต ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้สมองเป็นฐาน เปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้อื่น เช่น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning : PBL) หรือเปรียบเทียบกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบอื่น เช่น การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นต้น

2.2 ศึกษาผลที่เกิดจากการใช้บทเรียนมัลติมีเดีย บนแท็บเล็ตตามแนวคิดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน ในด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ ด้านวินัย ความรับผิดชอบ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

พงษ์วิภา ปัญญามรย์. (2549). การพัฒนาบทเรียน

คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเรื่อง คำนามชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2555). รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการนำร่องการประยุกต์และบูรณาการคอมพิวเตอร์แท็บเล็ตเพื่อการเรียนรู้การสอน ในระดับชั้นประถมศึกษาตามแนวนโยบายของรัฐบาล. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2548). “การศึกษาและการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน” วารสารการศึกษาปฐมวัย. 9(4) : 36-48.

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2545). การพัฒนาการเรียนการสอนภาควิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษา. (2555). แนวทางการนิเทศแท็บเล็ต : เอกสารประกอบการประชุมผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศฯ. 17-19 สิงหาคม 2555 ณ โรงแรม เอส. ดี. อเวนิว กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556).

รายงานการวิจัยผลการใช้แท็บเล็ต ป.1.

กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2555). One Tablet per Child.

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.thaigov.go.th/en/news-room/item/71389-one-tablet-pc-per-child-education-for-all.html>. [30 สิงหาคม 2555].

อรัญญา เชียงเงิน. (2554). การศึกษาผลการใช้งาน

แท็บเล็ตพีซีในการเรียนการสอนวิชา

คณิตศาสตร์และวิชาภาษาไทยกับนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์

วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : โรงเรียน
ปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย.

Cain, G. and R. N. Cain. (1994). Mind Shifts Tucson.

New York : Zephyt.

Feffery, A. Lackney. (2002). 12 Design Principles

Based on Brain-based Learning Research.

[Online]. Available : <http://www.designshare.com/Research/BrainBasedLearn98.htm>.

com/Research/ BrainBasedLearn98.htm.

[2013 January 25].

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ ด้วยบทเรียนบนเว็บกับการเรียนปกติ เรื่อง ทักษะศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา มัธยมศึกษาปีที่ 2

Comparison of Learning Achievement and Creative Thinking of Student Learned Using the Lessons Learned on the Web and Traditional Instruction Entitled the Visual Arts and Design in Advertising Matthayomsuksa 2 Students

เอกฤทธิ์ แสงรัศมี^{1,*} และ สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ²
Ekkarit Saengrasmee^{1,*} and Suttipong Hogsuwan²

ABSTRACT

Web-based instruction is one model of instructional systems which provides opportunity for the student to learn at any time and places based on his or her abilities and interests. Thus this study aimed to develop web-based instruction entitled "The Visual Arts and Design in Advertising of Matthayomsuksa 2 students" with an efficiency of 80/80, to find out an effectiveness index of the developed web-based lessons in entitled "The Visual Arts and Design in Advertising" and to compare learning achievement and creative thinking between the students who learned via the web-based instruction and those who learned via the traditional instruction. The sample used in this study were consisted of 80 Matthayom suksa 2 students from Nikhomphimaisuksa School, Phimai district in Nakhon Ratchasima province in the second semester of the academic year 2012. They were selected by the cluster random sampling technique and were assigned into two groups of 40 students: an experimental group learned via the web-based instruction and a control group learned via the traditional instruction. The instruments were (1) web-based instruction and the traditional instruction plans for 16 hours of learning, (2) a multiple-choice test on learning achievement with 30 items, with its discriminating item ranging from 0.25 to 0.56, and a reliability of 0.84, and (3) creative thinking test with item difficulties ranging from 0.58 to 0.71 with its discriminating item ranging from 6.22 - 8.55 and a reliability of 0.81. The collected data were

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม 44000
M.Ed. Student in Educational Technology and Communications Program, Mahasarakham University,
Mahasarakham 44000, Thailand.

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 44000
Faculty of Education, Mahasarakham University, Mahasarakham 44000, Thailand

*Corresponding author, e-mail: kookkai_ekk@hotmail.com

then analyzed by the uses of a mean, a standard deviation, a percentage. Paired t-test and F-test and Hotelling T^2 were employed for testing hypotheses.

The major findings revealed as follows;

1. The developed web-based instruction had an efficiency of 83.94/81.25.
2. The developed web-based instruction had an effective index of 0.6906.
3. The students used the Web-based instruction and differences were showed by those who learned via the traditional learning method in learning achievement and creative thinking at .05 level of significance.

Keywords: web-based instruction, traditional instruction ,learning achievement, creative thinking

บทคัดย่อ

บทเรียนบนเว็บเป็นรูปแบบหนึ่งของระบบการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ตามความสามารถและความสนใจ โดยอาศัยคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการนำเสนอบทเรียนบนเว็บเพื่อการเรียนการสอน การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ประการแรก เพื่อพัฒนาบทเรียนบนเว็บ เรื่องทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ประการที่สอง เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนบนเว็บ เรื่องทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประการที่สาม เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระหว่างที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บกับเรียนแบบปกติ เรื่องทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนิคมพิมายศึกษา อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ที่เริ่มใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 40 คน รวมจำนวน 80 คน ได้มาจากการเลือกแบบสุ่มกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และแบ่งออกเป็นกลุ่มควบคุมเรียนแบบปกติและกลุ่มทดลองเรียนโดยใช้บทเรียนบนเว็บ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ (1) บทเรียนบนเว็บและแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง ทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา ใช้เวลาเรียน 8 สัปดาห์ (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.56 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.84 (3) แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบอัตนัย ประกอบด้วย 4 กิจกรรม จำนวน 1 ฉบับ คือ ความคิดคล่อง ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ มีค่าความยากง่าย 0.58-0.71 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ t-test 6.20 – 8.55 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานใช้ Hotelling T^2

ผลการศึกษา พบว่า

1. บทเรียนบนเว็บ เรื่อง ทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.94/81.25
2. บทเรียนบนเว็บ เรื่อง ทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.6906
3. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บและนักเรียนที่เรียนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : บทเรียนบนเว็บ การเรียนปกติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างมากทั้งในด้านรูปแบบวิธีการการศึกษา การสร้างสื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา แนวทางการศึกษาเป็นการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษามาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา บุคลากรทางการศึกษาทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษาและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทำให้การศึกษากลายเป็นการศึกษาแบบไร้พรมแดนและไร้ขีดจำกัด โดยทุกคนสามารถศึกษาหาความรู้และเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต (ฉัตรพงศ์ พีระวรวิสิทธิ์, 2549 : 1) เทคโนโลยีเพื่อศึกษานับเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่จะต้องจัดให้มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาและนำมาใช้อย่างกว้างขวาง โดยรัฐจะต้องจัดให้มีการสนับสนุนให้มีการผลิตสื่อชนิดต่างๆ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทั้งในด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งจัดให้มีหน่วยงานในการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา บุคลากรทางการศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และตัวบุคลากรทางการศึกษาเองจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ มีทักษะ มีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเทคโนโลยีและสร้างผลิตสื่อการใช้อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายอย่างที่กำหนดไว้และกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มยิ่งขึ้น ไม่เกิดความเบื่อหน่ายกับการเรียน สนุกกับการเรียนการสอน และยังสามารถเรียนรู้นอกห้องเรียน

ความคิดสร้างสรรค์นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตของมนุษย์และความก้าวหน้าของสังคมโลก จะเห็นว่าการกระทำใดๆ ก็ตาม ถ้าจะมีการพัฒนาอย่างมั่งคั่งอาศัยความคิดสร้างสรรค์จนอาจกล่าวได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้ชีวิตมนุษย์เกิดความสมบูรณ์มากขึ้นในทุกด้าน โดยในระดับปัจเจกนั้น ความคิดสร้างสรรค์จะเกี่ยวข้องกับงานและชีวิตประจำวัน ส่วนในระดับสังคมความคิดสร้างสรรค์นำไปสู่การค้นพบสิ่งใหม่ๆ ทาง

วิทยาศาสตร์ การเคลื่อนไหวทางด้านศิลปะการประดิษฐ์ คิดค้นสิ่งใหม่ๆ ตลอดจนแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545 : 33) ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งมีคุณภาพมากกว่าความสามารถด้านอื่นๆ และเป็นปัจจัยที่จำเป็นยิ่งในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติประเทศใดก็ตามที่สามารถแสวงหา พัฒนา และดึงเอาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของประเทศชาติออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากเท่าใด ก็ยิ่งมีโอกาสพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้มากเท่านั้น (อารี พันธุ์ณี, 2543 : 1) ความคิดสร้างสรรค์ถือเป็นกระบวนการทางความคิดที่มีความสำคัญต่อเด็กทำให้เด็กสามารถสร้างความคิด จินตนาการ ไม่จนต้อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่กำหนดไว้ ความคิดสร้างสรรค์คือพลังทางความคิดที่เด็กๆ ทุกคนมีมาแต่กำเนิด หากได้รับการกระตุ้นการพัฒนาแห่งการสร้างสรรค์จะทำให้เด็กเป็นคนมีอิสระทางความคิด มีความคิดที่ฉกรรจ์และสามารถหาหนทางในการที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้เสมอ ดังนั้นการสอนความคิดสร้างสรรค์และการฝึกฝนให้เด็กสามารถคิดอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นคุณภาพในตัวเด็กให้มั่นใจในตนเองและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (สุวิทย์ มูลคำ, 2550 : 9)

องค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งส่งผลให้การเรียนรู้สำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างหนึ่ง คือสื่อการเรียนการสอน เนื่องจากสื่อการเรียนการสอนเป็นตัวกลางที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ จากผู้สอนไปยังผู้เรียน สถานศึกษาหลายแห่งได้พัฒนาบทเรียน CAI/CBT เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ทั้งการสอนเสริมในกรณีที่เนื้อหาที่มีความซับซ้อนซึ่งเป็นแนวความคิดที่ทันสมัยและสอดคล้องกับสาระหลักที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารและการจัดการ (กิดานันท์ มลิทอง, 2542 : 91) การจัดการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิง (E-Learning) เป็นการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีเครือข่ายและเทคโนโลยีสื่อสารที่เป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ และส่งผ่านองค์ความรู้ใน

รูปแบบต่างๆ ไปยังผู้เรียนที่อยู่ในสถานที่แตกต่างกันให้ได้ ได้รับความรู้ทักษะและประสบการณ์ร่วมกันกระบวนการเรียนรู้จะถูกสร้างขึ้นอย่างเหมาะสมและนำไปใช้เรียนทั้งในลักษณะของการศึกษาและการฝึกอบรมโดยที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความถนัดและความสามารถของตนเอง (E-Learning) ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ จะดำเนินการจัดการต่างๆ เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างอัตโนมัติเสมือนกับการเรียนการสอนในสถานศึกษา (บุปผชาติ ทัททิกรณ์. 2540 : 24)

บทเรียนบนเว็บเป็นระบบสื่อการเรียนอีกชนิดหนึ่ง ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองเพราะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ครอบคลุมเนื้อหาและกิจกรรมหรือวิธีการเรียนที่จัดเตรียมไว้ล่วงหน้ามีทั้งระบบภาพ เสียง ตัวอักษร ที่เป็นสื่อประสมหรือมัลติมีเดีย (Multimedia) สามารถมีปฏิสัมพันธ์หรือโต้ตอบกับผู้เรียนได้ทันที สะดวกในการแก้ไขข้อผิดพลาดของการเรียนแต่ละครั้ง และแต่ละปัญหานั้นนอกจากนั้นยังสามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยผ่านระบบเครือข่าย ผลการเรียนรู้สามารถบันทึกเก็บไว้และเปรียบเทียบผลกับเกณฑ์มาตรฐานได้อีก (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2551 : 4) ซึ่งโดยหลักการแล้วบทเรียนบนเว็บจะสร้างขึ้นโดยอาศัยหลักการการเรียนรู้แบบเอกัตบุคคลเพื่อที่จะลดข้อแตกต่างระหว่างบุคคลได้โดยจัดโปรแกรมการเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถผู้เรียนจะต้องดำเนินการกิจกรรมการเรียนด้วยตนเอง ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกเนื้อหาเลือกเวลาศึกษา และผู้เรียนจะเรียนได้ช้าได้เร็วขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียนเอง (กิดานันท์ มลิทอง. 2542 : 163-164) จึงนับได้ว่า บทเรียนบนเว็บเป็นสื่ออีกทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เลือกเรียน และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และการจัดการศึกษารูปแบบใหม่เพราะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ทำให้คนเรามีความต้องการทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดแรงผลักดันที่จะคิดค้นระบบการศึกษารูปแบบใหม่ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ การสร้างแรงจูงใจในการเรียนก็เป็นอีกส่วนหนึ่ง

ที่ช่วยให้การจัดการเรียนประสบผลสำเร็จ ดังที่ ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2551 : 100) กล่าวว่า ถ้าผู้เรียนเกิดความสนุกในการเรียนแล้ว ผู้เรียนจะเกิดแรงจูงใจภายในที่จะเรียนรู้ ผลป้อนกลับก็เป็นการสร้างแรงจูงใจอีกวิธีหนึ่ง องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในบทเรียนโปรแกรมคือผลป้อนกลับ (Feedback) เพื่อที่จะนำเสนอสารสนเทศที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในบทเรียน และแก้ไขเนื้อหาที่ผิดๆ ได้ทันทีทั้งนี้ นอกจากนั้น ผลป้อนกลับถือว่าเป็นสิ่งช่วยเสริมแรงและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ผลป้อนกลับจึงเป็นส่วนหนึ่งของคอมพิวเตอร์และจะช่วยให้ผู้เรียนทราบผลของการดำเนินการที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ และปฏิกิริยาโต้กลับของโปรแกรมที่มีต่อการตอบสนองของผู้เรียนซึ่งมีได้หลายรูปแบบรวมถึงข้อความ และกราฟิกในบทเรียนแบบศึกษาทบทวน ผลป้อนกลับจะต้องช่วยเพิ่มให้ผู้เรียนคิดและเข้าใจในสารสนเทศที่ได้รับ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2551 : 107)

จากแนวคิดการประยุกต์ใช้การเรียนการสอนบนระบบอินเทอร์เน็ต การเรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ WBI : Web-based Instruction) เป็นการเรียนการสอนที่ประยุกต์ใช้ในโปรแกรมสื่อหลายมิติที่อาศัยประโยชน์จากคุณลักษณะของอินเทอร์เน็ต โดยการนำเอาทรัพยากรที่อยู่ในเวิลด์ไวด์เว็บ (World Wide Web) มาออกแบบเป็นเว็บเพื่อการเรียนการสอนสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายที่สามารถเรียนได้ทุกที่โดยผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงถึงกัน (สรวิชัย ห่อไพศาล. 2544 : 94) ซึ่งเป็นการสร้างเสริมสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ในมิติที่ไม่มีขอบเขตจำกัด การใช้คุณสมบัติของไฮเปอร์มีเดียในการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายจะช่วยสนับสนุนศักยภาพการเรียนด้วยตนเอง (One Alone) โดยผู้เรียนสามารถเลือกเนื้อหาบทเรียนที่น่าสนใจอยู่ในรูปแบบไฮเปอร์มีเดีย ซึ่งเป็นเทคนิคการเชื่อมโยงเนื้อหาหลักด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องรูปแบบการเชื่อมโยงนี้เป็นได้ทั้งการเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนด้วยตนเอง ในส่วนคุณสมบัติของเครือข่ายเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมี

ปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน หรือผู้เรียนอื่นเพื่อการเรียนรู้โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในเวลาเดียวกัน (Human to Human Interaction) (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2551 :131) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะผลิตบทเรียนบนเว็บ เรื่องทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์บนเว็บมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าว โดยคาดหวังว่าบทเรียนบนเว็บที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจะเป็นสื่อเสริมการสอนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองตามรูปแบบการเรียนรู้และระดับความสามารถทางการเรียนของแต่ละบุคคล ตามหลักการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนบนเว็บเรื่องทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนบนเว็บเรื่องทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บกับเรียนแบบปกติ เรื่องทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนนิคมพิมายศึกษา อำเภอพิมาย สำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 รวมทั้งสิ้น 200 คนจาก 5 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 40 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

โรงเรียนนิคมพิมายศึกษา อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา สำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำนวน 80 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) มา 2 ห้อง ได้ห้องละ 40 คน แล้วกำหนดกลุ่มตัวอย่าง แยกออกเป็น 2 กลุ่ม

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 4 ชนิด ประกอบด้วย

3.1 บทเรียนบนเว็บ รายวิชาศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 หน่วย ได้แก่หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 งานทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา

3.2 แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ เรื่องงานทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 16 ชั่วโมง เป็นแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ สำหรับกลุ่มควบคุม

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ชุด เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ

3.4 แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ที่สร้างขึ้นตามทฤษฎีโครงสร้างสติปัญญา ของ กิลฟอร์ด (Guilford's Structure of Intellect Theory) เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 1 ฉบับ มี 4 กิจกรรม

การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยเก็บข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. นำบทเรียนบนเว็บที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพและคุณภาพของบทเรียนบนเว็บ และทำการแก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปใช้จริง

2. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัยเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบวัดความคิดสร้างสรรค์เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 1 ฉบับ มี 4 กิจกรรม กับกลุ่มตัวอย่าง

3. ให้กลุ่มทดลองเรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ กลุ่มควบคุม เรียนแบบปกติ

4. เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว จึงให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. บทเรียนบนเว็บ เรื่องทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.94/81.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. บทเรียนบนเว็บที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6906 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 69.06
3. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บและนักเรียนที่เรียนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า บทเรียนบนเว็บ เรื่องทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.94/81.25 หมายความว่า บทเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 83.94 และทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 81.25 แสดงว่าบทเรียนบนเว็บที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการดำเนินการตามขั้นตอนในการพัฒนาบทเรียนบนเว็บ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการวิเคราะห์เนื้อหาและโครงสร้างเรื่องที่จะนำมาผลิตสื่อการสอน (Analyze) ขั้นที่ 2 ออกแบบ (Design) ขั้นที่ 3 พัฒนา (Develop) ขั้นที่ 4 นำไปใช้/ทดลองใช้ (Implement/Tryout) และขั้นที่ 5 ประเมินและปรับปรุง

แก้ไข (Evaluate and Revise) (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2552 : 78-112) และทุกขั้นตอนได้ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญช่วยประเมินตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือให้มีคุณภาพที่เหมาะสมและถูกต้องก่อนนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจริงทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้จากคำบรรยาย และภาพประกอบจึงมีผลสัมฤทธิ์เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทร์นิภา ดวงวิไล พบว่าบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตรายวิชาภาษาอังกฤษกับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.88/80.38 สุรเดช มูลจันทน์ (2550 : 90-94) พบว่าบทเรียนบนเว็บเรื่องคอมพิวเตอร์กับบทบาทสารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.08/81.44 และกัลยา คลังประเสริฐ (2553 : 89-90) พบว่า บทเรียนบนเว็บเรื่องหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัย พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.84 / 82.13

2. ผลจากการวิจัยพบว่า ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนบนเว็บ เรื่องทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6906 หมายความว่า หลังการเรียนด้วยบทเรียนบนเว็บแล้วนักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 69.06 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียนบนเว็บเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในระบบอินเทอร์เน็ตมาออกแบบและจัดระบบเพื่อการเรียนการสอน สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายที่สามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา ปรัชญนันท์ นิลสุข (2543 : 48) ทำให้ผู้เรียนจดจำและมีทักษะการทำงานส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจากก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิศรุต สมบัติบุญสวน (2551 : 104-105) พัฒนบบทเรียนบนเว็บ ที่มีโครงสร้างแบบเรียงลำดับและแบบโยงแบบเรื่อง โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษา บทเรียนบนเว็บที่มีโครงสร้างแบบเรียงลำดับ และระบบโครงสร้าง

แบบโยแมงมูมมีดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.71 และ 0.73 ตามลำดับ สอดคล้องกับ วรวิทย์ ไชยวงศ์ศต (2551 : 105-106) ได้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดเชิงวิพากษ์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเครือข่ายที่มีรูปแบบการเรียนรู้ร่วมมือแบบแข่งขันระหว่างกลุ่ม ด้วยเกมกับการเรียนแบบปกติ ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.49/82.33 และมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.67 และสอดคล้องกับ กัลยา คลังประเสริฐ (2553 : 89-90) วิจัยผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บกับการเรียนแบบปกติ เรื่อง หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.5596

3. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บสามารถตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ในทุกที่ทุกเวลาตามความต้องการของผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม อีกทั้งบทเรียนที่พัฒนาขึ้นสามารถแสดงผลข้อมูลได้ทั้งภาพนิ่งภาพเคลื่อนไหวและเสียง สามารถเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องได้ทำให้ผู้เรียนมีความเพลิดเพลินทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บเป็นการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยใช้ทั้งการมองเห็น การได้ยินและการลงมือกระทำจึงสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความหมายและเรียนได้อย่างมุ่งมั่นและเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับ สุรัชย์ กุลทอง (2550 : 78-79) ได้วิจัยผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเครือข่ายแบบ NTeQ (Integrating Technology for Inquiry) เรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายแบบ NTeQ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ กิตติยา อุดน้อย (2553 : 91-92) ได้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บเควสท์และบทเรียนบนเครือข่ายแบบสืบเสาะ นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บเควสท์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์สูงกว่าการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเครือข่ายแบบสืบเสาะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ยุทธการ พรหมมกระโทก (2554 : 82-83) ได้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง โปรแกรมตกแต่งภาพของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายแบบ Tutorial และแบบ Problem solving นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่าย เรื่อง โปรแกรมตกแต่งภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี แบบ Tutorial และแบบ Problem solving มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนผ่านบทเรียนแบบ Tutorial อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การดำเนินการพัฒนาบทเรียนบนเว็บ เรื่อง ทักษะศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา มัธยมศึกษาปีที่ 2 ต้องได้รับการร่วมมือกันอย่างเป็นระบบ ระหว่างผู้สอน นักเทคโนโลยีการศึกษา นักคอมพิวเตอร์ นักจิตวิทยา นักออกแบบและนักวัดผล เพื่อให้ได้บทเรียนบนเว็บที่มีคุณภาพ อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนสามารถบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายได้

1.2 แบบทดสอบและแบบฝึกหัดในบทเรียนคอมพิวเตอร์ควรมีหลายรูปแบบเช่น คำถามแบบเลือกตอบ คำถามแบบเขียนตอบ แบบฝึกหัด หรือผู้เรียนสามารถนำเสนองานออกมาทางเครื่องพิมพ์ได้ ซึ่งจะเหมือนกับสภาพจริงของการเรียนภายในห้องเรียนมากที่สุด

1.3 เว็บเพจในแต่ละหน้าไม่ควรใช้เวลาในการรับข้อมูลนานเกินไป เนื่องจากข้อมูลในบทเรียนบนเว็บเรื่องทัศนศิลป์และงานออกแบบในการโฆษณา มัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทั้งข้อมูลที่มีการเคลื่อนไหว ถ้ามีมากเกินไปจะทำให้การโหลดข้อมูลทำได้ช้า ดังนั้นการออกแบบจึงควรให้ตัวอักษร ภาพกราฟิกและภาพเคลื่อนไหวเหมาะสมสอดคล้องกัน

1.4 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนที่จะเริ่มเรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ ผู้สอนควรจะมีการแนะนำผู้เรียนเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์และขั้นตอนการเรียนด้วยบทเรียนบนเว็บ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

1.5 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมควรจัดในช่วงเวลาเดียวกัน เพราะถ้าจัดคนละช่วงเวลาจะมีตัวแปรสอดแทรก เช่น ห้องที่เรียนช่วงเช้าจะกระตือรือร้น ส่วนห้องที่เรียนช่วงบ่ายจะไม่ค่อยกระตือรือร้น จึงทำให้ผลการเก็บข้อมูลอาจจะคลาดเคลื่อนเนื่องจากเวลาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียน กำหนดการทดลอง จึงควรต้องกำหนดให้อยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน หรือช่วงเวลาที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาตัวแปรตามของผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนด้านอื่นเพิ่มเติม เช่น ความฉลาดทางอารมณ์ การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความเชื่อมั่นในตนเอง หรือความสามารถการแก้ปัญหา เป็นต้น

2.2 ควรวิจัยและพัฒนาบทเรียนบนเว็บ โดยนำรูปแบบการทดลองนี้ ไปทดลองในเนื้อหาอื่นที่แตกต่างกัน

2.3 ควรมีการพัฒนาบทเรียนให้ครบทุกหน่วยการเรียน เพื่อให้ได้เนื้อหาบทเรียนครบสมบูรณ์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551

2.4 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างการสอนโดยใช้บทเรียนบนเว็บกับการสอนโดยใช้นวัตกรรมอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา คลังประเสริฐ. (2553). ผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บกับการเรียนแบบปกติ เรื่อง หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และ การดำเนินชีวิตในสังคม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดวิพากษ์และความคงทนการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2542). **สรรค์สร้างหน้าเว็บและกราฟิกบนเว็บ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). **การคิดเชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : ชัดเชดมีเดีย.
- จันทร์นิภา ดวงวิไล. (2550). **การศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รายวิชาภาษากับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉัตรพงศ์ พิระวารสิทธิ์. (2549). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเรื่อง ดาราศาสตร์ นักเรียนช่วงชั้นปีที่ 2**. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2551). **การออกแบบและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ และบทเรียนบนเครือข่าย**. มหาสารคาม : ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- บุปผชาติ ทัพพิกรณ์. (2540). “เครือข่ายเฝ้าระวังมูมโลกในการศึกษา.” **วารสารสถาบันการส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี**. 15(2) : 17-21.

- ปรัชญนันท์ นิลสุข. (2543). "การประเมินเว็บช่วยสอน Evaluation of Web-Baese Instruction." เอกสารทางวิชาการเทคโนโลยี-ทันแกว. 3(3) : 48-55.
- ยุทธการ พราหมณ์กระโทก. (2554). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องโปรแกรมตกแต่งภาพ ของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่เรียนด้วยบทเรียนแบบ Tutorial กับแบบ Problem solving. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรวิทย์ ไชยวงศ์ศต. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดเชิงวิพากษ์และความคงทน ในการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการเรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายที่มีรูปแบบการเรียนรู้ร่วมมือแบบแข่งขันระหว่าง กลุ่มด้วยเกมกับการเรียนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิศรุต สมบัติบุญสวน. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ และทักษะการแก้ปัญหา ระหว่างการฝึกอบรม ด้วยบทเรียนบนเว็บที่มีโครงสร้างแบบเรียง ลำดับกับแบบใยแมงมุมเรื่องโปรแกรมระบบ บริหารสารสนเทศสถานศึกษา ของบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สรวิชัย ห่อไพศาล. (2544). "นวัตกรรมและการประยุกต์ ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสหัสวรรษใหม่ : กรณีการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ." วารสาร ศรีปทุมปริทัศน์. 1(2) : 93-102.
- สุรัชย์ กุลทอง. (2550). ผลการด้วยบทเรียนบนเครือข่าย แบบ NTeQ (Integrating Technology for Inquiry) เรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา ที่มีต่อผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอนุรักษ์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรเดช มูลจันท์. (2550). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่อง คอมพิวเตอร์กับบทบาทสารสนเทศของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายกับวิธีสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2550). กลยุทธ์การสอนสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- อารี พันธุ์มี. (2543). ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ.

การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในประเทศกัมพูชา

An Analysis of English Textbooks Used in Lower Secondary Schools in Cambodia

ปัญญารีย์ จาย^{1,*} และ เฉลิมศรี จอกทอง²
Panhary Chay^{1,} and Chalerm Sri Jogthong²*

ABSTRACT

The objective of this study was to analyze English textbooks for lower secondary schools in Cambodia. The research sample was English for Cambodia Textbook Grade 9. Content Analysis was used to find out the features which were grammar structures, vocabularies, discourse types, socio-cultural aspects, and communicative functions. The finding revealed that tense was the most frequently grammar structure found (55.02%), followed by modal auxiliary verbs (17.1%). Noun was the highest frequent part of speech used in textbooks (54.16%), followed by verb, adjective, and adverb (28.33%, 15.27%, 2.22% respectively). For discourse types, dialogues and passages were the most used (45.24%), followed by letters (7.14%) and postcards (2.38%). For Socio-cultural aspects, social aspect was the most frequent text found (90.33%), followed by cultural aspects (9.67%) and most of the socio-cultural aspects involve Cambodian customs and traditions. The most frequent type of communicative function was requesting (18%) followed by greeting (16%), questioning (16%), and suggesting (4%). Three activity types were used in the textbook. The most frequent one was meaningful activity (41.92%) followed by mechanical activity (40.55%), and communicative activity (17.53%). The media attached to textbook composed of pictures (77.61%), and audio recordings (22.39%).

Keywords: English Textbook, Lower Secondary Schools, Content Analysis

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000
M.Ed. Student in Teaching English as a Foreign Language Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand.

² คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000
Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

*Corresponding author, e-mail: somtawi@yahoo.co.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของวิจัยเพื่อวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกัมพูชา กลุ่มตัวอย่างของการวิเคราะห์คือหนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษของกัมพูชาเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะของภาษาคือ โครงสร้าง ไวยากรณ์ คำศัพท์ รูปแบบภาษาที่ใช้ ลักษณะทางสังคม และวัฒนธรรม??? รวมทั้งรูปแบบของการสื่อสารที่ใช้ในหนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษผลการวิจัยพบว่าด้านโครงสร้างไวยากรณ์เรื่องกาลมีความถี่มากที่สุด(55.02%) ตามด้วยกริยาช่วย (17.1%)ด้านคำศัพท์ คำนามมีความถี่มากที่สุด (54.16%) ตามด้วยคำกริยาคำคุณศัพท์และคำวิเศษณ์(28.33%, 15.27%, 2.22% ตามลำดับ) ด้านรูปแบบข้อความภาษาที่ใช้ พบว่าบทสนทนาและบทอ่านสั้นๆ มีมากที่สุด (45.23%) ตามด้วยจดหมาย (7.14%) และโปสเตอร์ (2.38%) ลักษณะทางสังคมพบมากที่สุด (90.33%) เนื้อหาทางวัฒนธรรมและประเพณี รองลงมา (9.67%) รูปแบบการสื่อสารที่พบมากที่สุดคือ การขอร้อง(18%) ตามด้วยการทักทายซึ่งพบมากเท่ากับการสอบถาม (16%) และคำแนะนำ (4%) ประเภทของกิจกรรมที่ใช้ในหนังสือมี 3 รูปแบบ กิจกรรมเชิงความหมายมีความถี่มากที่สุด(41.92%) กิจกรรมเชิงกลไก (40.55%) และกิจกรรมเชิงสื่อสาร (17.53%) สื่อประกอบของหนังสือแบบเรียนมีรูปภาพ (77.61%) และแถบบันทึกเสียง (22.39%)

คำสำคัญ : หนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น การวิเคราะห์เนื้อหา

Introduction

English Language Teaching textbooks play very important roles in language classrooms. Immanuel (2010 : 5-12) has stated that textbooks are key component in most language programs. They should also be the resource books for instructional activities as well as teachers' rationales for what they do.

Cunningsworth (1995 : 7-15) stated that a textbook itself should correspond to learners' need, help equip learners to use language effectively for their own purposes, facilitate students' learning process. Tomlinson (1998 : 210) proposed that materials should raise their curiosity, interest and attention. Textbooks should provide attractive presentations such as interesting topics, photographs, and colorful aspects. Since textbooks are perceived as a critical and important element in teaching and learning English, textbooks in general and English Language Teaching textbooks in particular should meet certain standards and criteria.

In Cambodia, textbooks are still a main factor in teaching and learning a foreign language in public schools. The English textbooks used in Cambodia are 'English for Cambodia, book One to Six' written by the English language textbook writing team under the jurisdiction of the Ministry of Education, Youth and Sport (MoEYS), supported by the British government through CAMSET (Cambodian Secondary English Teaching project). According to MoEYS (2004 : 10), English textbooks used in Cambodia must go along with the English as Foreign Language learners need. In English classes, English textbooks seem to be the only source for both teachers and students to rely on.

Since Cambodia's political and economic development during the last decade is driving international language choices, employment opportunities and communication with international agencies have encouraged the use of English in the country. English for Cambodia textbooks have been produced within the framework of the MoEYS's

Textbook Master Plan in 1996 and this edition was trailed during the 1998-1999 academic year in government schools (MoEYS. 2009: 1). Therefore, this study aims to analyze the English Textbook used in Cambodia to find out its main features. The results will benefit the progress of instructional material development of Cambodia for the next publication.

Methodology

There were 6 textbooks used as English teaching and learning materials in Cambodia from grade 7 to 12. The sample, selected by purposive sampling, was a Cambodia textbook currently used in grade 9 in the series of English textbook entitled English for Cambodia (EFC) in public schools.

Data was collected by the use of coding schemes. The category of each unit from English for Cambodia textbook was numbered by the researcher. A month after being codified, the researcher read and

analyzed the textbook again to check if the results of the stability were reliable.

When all the selected units have been analyzed, the tally was totaled up. Figures provided the number of the occurrences from every language features in all units. Then the total number of the occurrences from textbooks were analyzed and summed up. After that, the percentage of each language features was calculated, interpreted and described.

Results

The results of the study showed that language features, activity types, and materials were found as follows:

1. Language features

Language features were composed of grammar structures, vocabularies, discourse types, socio-cultural aspects, and communicative functions.

1.1 Grammar structures were presented infrequency and percentage as shown in Table 1.

Table 1: Frequency and percentage of grammar structures presented in EFC textbook.

Grammar Structures	Frequency	Percentage	Examples
WH-question	60	11.39	What are they doing? (p10)
Tense	210	55.02	He wasn't looking at the dog or the cat. (p.32)
Relative Clause "who/which/where"	25	4.74	He's the man who drinks beer every day. (p.14)
First Conditional "If"	10	1.9	If I have time, I will go there. (p.22)
Statement "V-ing"	17	3.22	She is playing the piano. (p.26)
Statement "Used to"	5	0.94	I used to play football. (p.28)
Modal Auxiliary Verb	90	17.1	What must she be careful with? (p.38)
Passive Voice	10	1.9	Clothes are produced by the government. (p.85)
Statement with "too/ enough /many/much"	20	3.79	I didn't eat much. (p.16) How much is it? (p.19)
Total	527	100	

The findings show that 'tense' was the most frequently found in grammar structures (55.02%) followed by 'modal auxiliary verb' (17.1%), less frequently found was 'Wh-question' (11.39%).

1.2 Vocabularies were presented in the textbook in two ways, either within discourse or within illustrations. The findings are presented in Table 2.

Table 2 : Frequency and percentage of vocabularies presented in EFC textbook.

Part of speech	Frequency	Percentage	Examples
Noun	195	54.17	soil, transplant, pond, culture
Verb	102	28.33	rake, prevent, destroy
Adverb	8	2.22	however, yet, recently
Adjective	55	15.28	sharp, soft
Total	360	100	

Table 2 shows that 'noun' was the most frequently vocabulary found in the textbook (54.16%), followed by 'verb' (28.33%), 'adjective' (15.27%), and 'adverb' (2.22%) respectively.

1.3 Discourse types were presented through many activities in the textbook in four skills of English language; speaking, listening, reading and writing. The results were shown in Table 3.

Table 3 : Frequency and percentage of discourse types presented in EFC textbook.

Discourse Types	Frequency	Percentage	Examples
1. Dialogue	19	45.24	Borin: I'm very hungry, Mum! I didn't eat much breakfast. Mrs Thavy : Just a moment, dear ! I'm cooking (p.16).
2. Reading Text			
email	0	0	-
novel	0	0	-
letter	3	7.14	Dear Customer, Thank you very much for your letter of October 2. Two days ago we sold a new tire to you and told you to return it if it had any fault. Now you have written to say that your new tire has a fault already ... (p.44)
Passage	19	45.24	Farmers along the rivers work harder than other farmers in our country. They plant all kind of crops: rice, beans and tobacco. This work makes them very busy (p.4).
Postcard	1	2.38	Dear Bill, Last week I went on a boat trip on the Tonle Sap. I really enjoyed it. Have you ever been on a boat trip, Bill? The Tonle Sap is one of our biggest rivers. There is also the Tonle Sap lake (p.20).
Poem	0	0	
Total	42	100	

In this textbook, the highest frequency of discourse types were 'conversation/dialogue' and 'passage' equally (45.24%), followed by 'letter' (7.14%) and 'postcard' (2.38%).

1.4 The socio-cultural aspects were clarified in EFL textbooks as shown in Table 4.

Table 4 : Frequency and percentage of socio-cultural aspects presented in EFC textbook.

Socio-cultural aspects	Frequency	Percentage	Examples
Social aspect	28	90.33	Farmers along the rivers work harder than other farmers in our country. They plant all kind of crops: rice, beans and tobacco. This work makes them very busy, every day they must work in their fields from sunrise until sunset (p : 3).
Cultural aspect	3	9.67	Today is Monday. On Wednesday, Rita and Nary are having a Kathen, an annual ceremony. Their relatives and friends will arrive on Tuesday afternoon. Nary is going to the market this morning to buy robes, religious flag, tea, milk and other things for the monks and guests. She is also going to buy a jewel for herself. On Wednesday, Nary and Rita's relatives and friends will help with food and drink. (p :11-12)
Total	31	100	

Social aspect, as shown in Table 4, was the most frequently found in the textbook (90.33%) while cultural aspect was less frequently found (9.67%).

1.5 Communicative functions found in the textbook were presented in Table 5.

Table 5 : Frequency and percentage of Communicative functions presented in EFC textbook.

Communicative Functions	Frequency	Percentage	Examples
Describing	5	10	There'll be lots of barges of rice for them to carry. (p.2)
Reasoning	4	8	Why are you staying at home today? (p.10)
Evaluating	4	8	Something that you like. (p.16)
Requesting	9	18	Waiter! Could you bring me the menu please? (p.18)
Ordering	3	6	I think I'll try it. I'll have a haft bottle please (p.18).
Inviting	3	6	Next week, I'm going to visit my relative in Siem Riep. Would you like to come too? (p.24)
Greeting	8	16	Hello, girl. Come in! (p.26)
Suggestion	2	4	Dr. Chenda said I shouldn't eat solid food, only liquid, like rice porridge...(p.42)
Narrating	4	8	How long have you been in Cambodia, Marry? (p.74)
Questioning	8	16	Is it here in our classroom? (p.120)
Total	50	100	

Table 5 showed that the most frequent type of communicative function found was 'requesting' (18.0%), followed by 'greeting' and 'questioning' (16.0%) while 'suggesting' was found the least frequently (4.0%).

2. Activity types

Activity types were composed of three activities; Mechanical activity, Meaningful activity, and Communicative activity. The results of activity types found were presented in Table 6.

Table 6 : Frequency and percentage of activity types presented in EFC textbook.

Activity types	Frequency	Percentage	Examples
Meaningful activity	122	41.92	Fill in the gaps 1. There will be too much dry soil in our fields tomorrow, although it rained a lot yesterday. 2. There will be enough water for our crops this year, because we have made many/enough wells and ponds.
Mechanical activity	118	40.55	Act it out Woman : Yes, madam. Can I help you? Lucy : Yes, Can you tell me the times of the train for Newcastle this afternoon, please? (p.79)
Communicative activity	51	17.53	Talk about the picture "How many women can you see in Picture 1?" "What are they doing?" (p.2)
Total	291	100	

In conclusion, the most frequently activity type found in Table 6 was meaningful activity (41.92%), followed by mechanical activity (40.55%), and then communicative activity (17.53%).

3. Materials

Materials in the textbook composed of pictures while audio recordings were used separately. The findings of both materials used were presented in Table 7.

Table 7 : Frequency and percentage of the materials presented in English for Cambodia

Materials	Frequency	Percentage	Examples
Picture	52	77.61	Talk about the picture
Audio recordings	15	22.39	Andrew and Lucy are on holiday in Thailand. They are cousins. Yesterday Lucy bought a postcard and now she is showing it to Andrew. (p. 22) Mike : Hello. Is that Pauline? Pauline : Yes, help Mike. Where are you? You're late! Mike : I know. I feel terrible. Pauline : What's happened?
Total	67	100	

Table 7 showed that pictures were more frequently used (77.61%) than audio recordings (22.39%).

Discussions

1. As stated by Canale and Swan (1983 : 5-10), grammar structure is an element of grammatical competence that is important for students to improve their English language ability even though, in this textbook, it covered rather in narrow scope.

2. Two main discourse types found were conversation/ dialogue and reading texts. This was also relevant to Celce-Murica (2001) who believed that discourse concerned with many series and texts. It could be poems, telephone conversation and so on. Discourse types may not yet be enough provided in a textbook, other types such as e-mail is important for global communication in 21th century.

3. Socio-cultural aspects were usually clarified in textbook to help students understand their society and cultures as well as those of other countries. Colorful pictures were used to present the relationship between cultures and texts. So it is not difficult for students to understand the contexts as it is their background knowledge. Canale and Swan (1983 : 9) also suggested that socio-cultural aspects could be presented as background knowledge of the target language community living condition. Nevertheless, this study found that socio-cultural aspects of English native speakers were not enough to provide the students with any features.

4. Meaningful activity was the most activity presented in the textbook. James and Bill (2003 : 212) mentioned that learners must attend to the meaning of both stimulus and their own answers in order to complete the meaningful activity successfully. Focusing on mechanical activity, it was found that students repeated the utterances following textbook or their teachers. Pualson (1972 : 129) stated that, in doing drills, students needed not to

attend to meanings. According to James and Bill (2003 : 122), communicative activity requires attention to meanings and the information contained in the learners' answer is new and unknown to the person asking the question.

5. English For Cambodia Textbook 3 was presented in colorful prints, and pictures of numerous scenes appealing to teenagers from the authentic pictures of people on the jobs and places around the world. According to Wilson (1999 : 6), the pictures can bring the world into the classroom. In this instance, the use of a cassette- tape was merely mentioned some of the times and as suggestions for teachers to use it as teaching materials.

Recommendations

Recommendations for the study are listed as follows:

1. This study only finds a small number of language features in a textbook. Therefore, the result may not present the entire range of features. Several textbooks would yield more rebut results.

2. Recommendations for further study

There should be content analysis research of other textbooks in other grades. In addition, it would be useful for future research to analyze teacher's guidebook, workbook or other adjuncts.

Reference

- Canale, M. and M. Swain. (1983). "Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing". **Applied Linguistic**.
- Celce-Murica, M. (2001). **Teaching English as a Second or Foreign Language**. 3rd ed. United State of America : University of California.

- Cunningsworth, A. (1995). **Choosing your coursebook**. Oxford : Heineman.
- Graves, K. (2000). **Designing Language Course: A guide for teacher**. Boston, MA : Heinle and Heinle.
- Immauel, V. (2010). "The Role of Material In a Language Classroom". **Anti Essays**. Cambridge : Cambridge University Press.
- James, F. L. and V. Bill. (2003). **Making Communicative Language Teaching Happen**. 2nd ed. New York : San Francisco, St. Louis.
- Karens, I. and B. Anne. (2002). **Multimedia Projects in Education : Designing, Producing, and Assessing**. 2nd ed. Libraries Unlimited : A Division of Green wood Publishing Group
- Paulson, D. L. (1972). "Structural pattern drills : A classification". In H. Allen & R. Campell. **Teaching English as a second language**. New York : McGraw-Hill.
- The MoEYS. (2004). **Policy for curriculum development 2005-2009**. Ministry of Education Youth and Sport, Cambodia.
- CamTESOL. (2009). **Conference on English Language Teaching : Selected Papers**. Ministry of Education Youth and Sport. Cambodia.
- Tomlinson, B. (1998). **Glossary of basic terms for materials development in Language teachingand introduction**. In Tomlinson B. ed. Materials development and language teaching, Cambridge University Press.
- Wilson, C. (1999). **Using picture in EFL and ESL classrooms**. Paper presented at the current trends in English Language Teaching Conference, Abu Dhabi, United Arab Emirates.

การพัฒนาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ ของข้าราชการกองบิน 5 ด้วยการเรียนตามแบบเรียนร่วมกับการติวตามแบบทดสอบ

An Improvement of English Listening Ability of Wing 5 Air Force Officers Receiving Instruction with the Guidebooks Combined with Test-based Tutoring

สุนทร สายะเสมาวงศ์^{1,*} และ สุทัศน์ นาคจั่น²
Soonthorn Sayasemawong^{1,} and Sutat Nakjun²*

ABSTRACT

The purposes of this study were to: 1) compare the English listening ability of Wing 5 Air Force officers who received listening instruction through the guidebooks and test-based tutoring, with those who received instruction through the guidebooks only and 2) determine the officers' satisfaction towards the improvement of their English listening ability using the guidebooks and test-based tutoring.

The samples of this study consisted of the Wing 5's sergeants who were planning to require the promotion in April 2013 and within year 2013-2015 promotion plan. They were assigned into the controlled group and experimental group. The instruments were the lessons plan for the experimental group and controlled group, the English listening ability tests, and a questionnaire for satisfaction towards the instruction. The data were analyzed by using mean, standard deviation, and t-test.

The results of the study revealed that:

1. After the experiment, the English listening ability of the experimental group and controlled group was significantly different at .05 level.
2. The officers who received the experimental instruction had an overall satisfaction towards the listening instructional practice at high level.

Keywords: English listening ability, guidebooks, test-based tutoring

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพชรบุรี 76000
M.Ed. Student in English Program, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000, Thailand.

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพชรบุรี 76000
Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000, Thailand.

*Corresponding author, e-mail: sayasemawong@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของข้าราชการกองบิน 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบเรียนการฟังร่วมกับการติดตามแบบทดสอบและที่ได้รับการสอนโดยใช้เฉพาะแบบเรียนการฟัง 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของข้าราชการกองบิน 5 ในการพัฒนาทักษะการฟังโดยใช้แบบเรียนการฟังร่วมกับการติดตามแบบทดสอบ

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ข้าราชการกองบิน 5 ที่จะทำการเลื่อนชั้นยศในเดือนเมษายน พ.ศ.2556 และภายในปี 2556-2558 ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เครื่องมือในการวิจัยคือแผนการสอน กลุ่มทดลองและแผนการสอนกลุ่มควบคุม แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อแบบเรียนการฟังร่วมกับการติดตามแบบทดสอบ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษหลังการทดลองของข้าราชการกองบิน 5 กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ข้าราชการกองบิน 5 กลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการฟัง โดยวิธีการใช้แบบเรียนการฟังร่วมกับการติดตามแบบทดสอบอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ แบบเรียนการฟัง การติดตามแบบทดสอบ

บทนำ

กองทัพอากาศได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในระยะเวลา 12 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2551-2562 เพื่อนำไปสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ว่าจะให้กองทัพอากาศไทยเป็นกองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาค และจากเจตนารมณ์ที่จะพัฒนาให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์นี้ในปี 2562 นั้นกองทัพอากาศได้กำหนดนโยบายการเสริมสร้างศักยภาพกำลังพลให้มีขีดสมรรถนะสูงขึ้นและส่งเสริมให้กำลังพลทุกระดับพัฒนาทักษะและความรู้ด้านต่างๆ โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาแบ่งเป็น 3 ระยะ ซึ่งในระยะแรกมุ่งเน้นไปที่การพัฒนากำลังพลด้วยการฝึก ศึกษา อบรม เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะในวิทยาการสมัยใหม่ และภาษาต่างประเทศ(ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ พ.ศ. 2551-2562 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552)) ซึ่งภาษาต่างประเทศดังกล่าวก็คือภาษาอังกฤษนั่นเอง นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษโดยการนำเอาเกณฑ์คะแนนในการทดสอบวัดระดับความเข้าใจภาษาอังกฤษ มาเป็นเกณฑ์ในการเข้าศึกษาอบรมในหลักสูตรต่างๆ ของกองทัพอากาศและการศึกษาอบรมใน

ต่างประเทศ รวมถึงการเลื่อนชั้นยศของข้าราชการชั้นประทวนด้วย โดยตั้งแต่ปีงบประมาณ 2558 เป็นต้นไป ผู้ที่จะทำการเลื่อนชั้นยศได้ต้องผ่านเกณฑ์คะแนนภาษาอังกฤษไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการแต่งตั้งยศและการเลื่อนยศของข้าราชการทหาร พ.ศ. 2541 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2550)

กองบิน 5 ซึ่งเป็นหน่วยขึ้นตรงของกองทัพอากาศ จึงได้มีนโยบายให้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้กับข้าราชการ โดยเปิดหลักสูตรการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อเป็นแนวทางในการทำข้อสอบวัดระดับความเข้าใจภาษาอังกฤษตามนโยบายและความจำเป็ดังกล่าวข้างต้น และที่ผ่านมาข้าราชการกองบิน 5 มีผลการทดสอบอยู่ในระดับต่ำ โดยในปี พ.ศ. 2554 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 31.84 (บันทึกข้อความ เรื่องการแจ้งผลการทดสอบภาษาอังกฤษที่ กท 0637.11/121) จากการศึกษาในเบื้องต้นพบว่าปัญหาที่ทำให้ข้าราชการทำข้อสอบไม่ได้ มีอยู่ 2 ประเด็น คือ ประการแรก ปัญหาในเรื่องของการฟังซึ่งส่วนใหญ่ฟังไม่เข้าใจ สื่อความไม่ได้ ประการที่สอง ปัญหาในเรื่องคำศัพท์

ภาษาอังกฤษซึ่งมีความรู้ไม่พอ ไม่ทราบความหมาย ทำให้ไม่เข้าใจภาษาที่พูด ในประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ควรมีการพัฒนาความสามารถให้กับข้าราชการ ทั้งในด้านการฟังและการเรียนรู้คำศัพท์อย่างต่อเนื่อง สำหรับปัญหาการฟังพบว่าข้าราชการมีปัญหาในเรื่องการฟังมากถึงร้อยละ 90 ทั้งนี้จากการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นถึงสาเหตุดังกล่าว พอสรุปเหตุผลได้คือ การละทิ้งไม่ได้ใช้หรือสัมผัสภาษาอังกฤษมานาน ทำให้ไม่คุ้นเคยกับการฟังเสียง ทำให้ไม่เข้าใจ จับใจความไม่ได้ เกิดการเบื่อน่ายไม่ชอบภาษาอังกฤษ ไม่สามารถจับประเด็นจากการฟังได้ และไม่ทราบวิธีหรือแนวทางในการจับประเด็นของการฟัง ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ควรมีแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาความสามารถโดยเริ่มที่การให้ข้าราชการเล็งเห็นถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษและให้ฝึกฟังภาษาอังกฤษบ่อยๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและคุ้นเคยกับภาษาซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของฟินอคเชียโรและโบโนโม (Finocchiaro and Bonomo, 1989 : 11 อ้างถึงใน อนงค์กร ศรีเจริญ, 2548 : 26) ที่กล่าวถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ฟินอคเชียโรและโบโนโมยังกล่าวถึงปัจจัยในการฟังภาษาต่างประเทศเพื่อความเข้าใจว่าขึ้นอยู่กับความคุ้นเคยกับคำพูดของผู้ฟัง ซึ่งจะมีผลช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น และจารุณี มณีกุล (2543 : 6) บำรุง ไตรรัตน์ (2524 : 61-62) ศรีทัย สุขยศศรี (2542 : 13) กล่าวว่าการสอนทักษะการฟังภาษาอังกฤษในระยะเริ่มต้นนั้น นักเรียนควรได้รับการฝึกทักษะทางด้านการฟังให้ได้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและเข้าใจต่อภาษามากขึ้นและควรมีการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง

สำหรับแนวทางในการฝึกฝนการฟังของข้าราชการกองบิน 5 เพื่อพัฒนาทักษะการฟังให้ดีขึ้นนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรใช้แบบเรียนการฟัง Volume 2100 และการดูตามแบบทดสอบ ซึ่งเป็นของสถาบันภาษากองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากแบบเรียนนี้มีความเหมาะสมที่จะใช้สำหรับผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับภาษาอังกฤษ และมีแนวทางในการฝึกฝนที่จะช่วยพัฒนาทักษะการฟังให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพราะ

ในเนื้อหาจะมีการสมมุติสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้คุ้นเคยกับสำเนียง คำพูด และคำศัพท์ นอกจากนี้ยังมีการทบทวนเนื้อหาโดยการตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบและฝึกพูดตามด้วย รวมทั้งควรมีการใช้ข้อสอบเก่ามาเป็นแบบเรียนร่วม ซึ่งการดูข้อสอบประกอบการฝึกฟังนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้านคำศัพท์และช่วยให้เข้าใจในสิ่งที่มีปัญหาและแก้ไขข้อบกพร่องที่มีอยู่ ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการฟังให้ดีขึ้นได้ และยังทำให้เกิดความคุ้นเคยในข้อสอบช่วยให้เกิดความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น สอดคล้องกับความเห็นของ ธีรบุญ มิตรมโนชัย (2544 : 19) ซึ่งกล่าวว่าการสอนเสริมหรือการทบทวนเป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาเนื้อหาความรู้เพื่อให้มีความรู้สมบูรณ์มากขึ้นและเป็นพื้นฐานเพิ่มเติมให้ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ หรือทำความเข้าใจในสิ่งที่มีปัญหาอยู่ให้สามารถเข้าใจเนื้อหาดีขึ้น สมจิตร ชัยพูน (2551 : 32) กล่าวว่าเป็นการสอนที่จะช่วยแก้ปัญหาข้อบกพร่องต่างๆ ของผู้เรียนและช่วยส่งเสริมปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น และวันดี สมมิตร (2553) กล่าวว่า การสอนแบบดูเป็นการสอนโดยการสรุปเนื้อหาสาระหรือนำข้อสอบเก่าต่างๆ มาสอนหลักการแนวคิดในการแก้ไขปัญหาเพื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการเรียนนั้น ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จดังที่ตั้งไว้ในกาแก้ปัญหาให้กับข้าราชการกองบิน 5 นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้แบบเรียนการฟังร่วมกับการดูตามแบบทดสอบ ทั้งนี้เพราะข้าราชการส่วนใหญ่ละทิ้งภาษาอังกฤษมานานต้องการการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมและต้องการคะแนนที่สูงขึ้นในขณะที่มีเวลาจำกัด ดังนั้นการดูโดยใช้ข้อสอบเก่าจะทำให้บรรลุถึงจุดประสงค์ได้ง่ายขึ้น ส่วนปัญหาด้านการไม่รู้คำศัพท์นั้นอาจจะต้องทำการเรียนรู้ด้วยตนเองจากหนังสือรวบรวมคำศัพท์ที่ได้จัดหาให้ รวมทั้งการฝึกจำในลักษณะของวลีและประโยค เพื่อการนำไปใช้ในโอกาสต่อไป ซึ่งมีปรากฏในแบบทดสอบวัดระดับความเข้าใจภาษาอังกฤษด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของข้าราชการที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบเรียนการฟังร่วมกับการติดตามแบบทดสอบและข้าราชการที่ได้รับการสอนโดยใช้เฉพาะแบบเรียนการฟัง
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของข้าราชการกองบิน 5 ในการพัฒนาทักษะการฟังโดยใช้แบบเรียนการฟังร่วมกับการติดตามแบบทดสอบ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ข้าราชการสังกัดกองบิน 5 อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนทั้งสิ้น 537 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการกองบิน 5 ชั้นยศ จ่าอากาศเอก ที่จะทำการเลื่อนชั้นยศในเดือนเมษายน พ.ศ. 2556 และภายในปี 2556-2558 ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 20 คน ซึ่งทำการจัดกลุ่มโดยใช้วิธีเรียงลำดับผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการเรียน โดยการสลับกลุ่มจากผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดลงไปตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 แผนการสอนกลุ่มควบคุม และแผนการสอนกลุ่มทดลอง

2.2 แบบเรียนการฟัง Volume 2100 บทที่ 1-15 และแบบเรียนการฟังด้วยการติดตามแบบทดสอบ โดยได้นำแบบทดสอบเก่าจำนวน 2100 ข้อ มาจัดกลุ่มคำศัพท์โดยการนำคำศัพท์ที่อยู่ในเรื่องเดียวกันมาจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน แล้วคัดเลือกมาเป็นแบบสอนการฟังจำนวน 100 ข้อ ซึ่งแบบเรียนการฟังและแบบทดสอบเก่านั้นเป็นของสถาบันภาษากองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา (Defense Language Institute English Language Center)

2.3 แบบทดสอบก่อนการเรียนและหลังการเรียน โดยคัดเลือกจากกลุ่มคำศัพท์ในแบบทดสอบเก่าของสถาบันภาษากองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบทดสอบที่เป็นคู่ขนาน และสัมพันธ์กับแบบฝึก จำนวนแบบละ 50 ข้อ

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของข้าราชการที่มีต่อการเรียนด้วยแบบเรียนการฟังร่วมกับการติดตามแบบทดสอบ ทางด้านแรงจูงใจ ด้านเนื้อหา ด้านผู้สอนและวิธีการสอน ด้านวิธีการทดสอบและการให้ข้อมูลย้อนกลับ และด้านประโยชน์

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ทำการทดสอบก่อนการทดลองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ ที่สร้างขึ้น
2. ดำเนินการทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยใช้แบบเรียนการฟัง Volume 2100
3. ดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองโดยใช้แบบเรียนการฟัง Volume 2100 ร่วมกับการติดตามแบบทดสอบ โดยในครั้งแรกของการทดลองจะใช้แบบเรียนการฟัง Volume 2100 และใช้การติดตามแบบทดสอบในการเรียนครั้งต่อไปโดยสลับกันจนครบชั่วโมงการทดลอง ซึ่งแบบเรียนการฟัง Volume 2100 ของกลุ่มทดลองจะเรียนเพียงบทที่ 1-7 เท่านั้น โดยทำการทดลองในห้องเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งตั้งอยู่ภายในกองบิน 5 และเริ่มทำการทดลองตั้งแต่วันที่ 5 พ.ย. 55 สิ้นสุดการทดลองวันที่ 23 พ.ย. 55 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 3 สัปดาห์ ๆ ละ 5 วัน ๆ ละ 2 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองทั้งสองกลุ่ม
4. ทำการทดสอบหลังการทดลองทันทีกับข้าราชการทั้งสองกลุ่ม ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการฟัง ที่ได้สร้างขึ้น
5. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความสามารถในการฟัง พบว่าผลสัมฤทธิ์ในการฟังเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่มด้วยการทดสอบค่าที่มีค่า $t = 0.114$ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนค่าเฉลี่ยกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย

ของคะแนนก่อนการทดลอง 14.9 คะแนน หลังการทดลอง 16.85 คะแนน เพิ่มขึ้น 1.95 คะแนน กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการทดลอง 13.2 คะแนน หลังการทดลอง 14.15 คะแนน เพิ่มขึ้น 0.95 คะแนน

2. ข้าราชการที่เข้ารับการอบรมกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการฟังโดยวิธีการใช้แบบเรียนการฟังร่วมกับการดูตามแบบทดสอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.10) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุดได้แก่ ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.06) รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.05) ด้านวิธีการทดสอบและการให้ข้อมูลย้อนกลับ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.05) ด้านผู้สอนและวิธีการสอน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.40) ด้านแรงจูงใจ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.28) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การที่ผลสัมฤทธิ์ในการฟังของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ว่า การเรียนด้วยแบบเรียนการฟังร่วมกับการดูตามแบบทดสอบสามารถช่วยพัฒนาความสามารถด้านการฟัง ของข้าราชการได้ ทั้งนี้เพราะแบบเรียนการฟังมีแนวทางในการฝึกฝนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกับเสียง สำเนียง คำพูด และคำศัพท์ ช่วยพัฒนาทักษะการฟังให้ดีขึ้น สอดคล้องกับความต้องการในการเรียนรู้ สามารถช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะการฟังได้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของจารุณี มณีกุล (2543 : 6) และบำรุง ไตรรัตน์ (2524 : 61-62) ที่กล่าวว่า การสอนทักษะการฟังภาษาอังกฤษนั้น นักเรียนควรได้รับการฝึกทักษะทางด้านการฟังให้ได้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและเข้าใจต่อภาษามากขึ้น ความคุ้นเคยกับคำพูดของผู้ฟังมีส่วนช่วยให้ความเข้าใจได้ดีขึ้น ส่วนการดูตามแบบทดสอบนั้นช่วยให้มีโอกาสฝึกการตัดสินใจและแก้ปัญหาโดยการเลือกคำตอบด้วยความมั่นใจและทำให้ทราบวิธีและเทคนิคในการทำข้อสอบ การเรียนโดยวิธีการดูข้อสอบประกอบการฝึกฟัง

เป็นการเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้และความคุ้นเคยในการฟัง ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะการฟังที่ดีขึ้นได้ เกิดความคุ้นเคยในข้อสอบและช่วยให้เกิดความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการเรียนการฟังร่วมกับการดู ทั้งนี้เพราะผู้เข้าอบรมละทิ้งภาษาอังกฤษมานาน ต้องการการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม และต้องการคะแนนที่สูงขึ้นในขณะที่มีเวลาจำกัดในการเรียนรู้ ดังนั้นการดูโดยใช้ข้อสอบเก่าจึงทำให้บรรลุถึงจุดประสงค์ได้ง่ายขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของวันดี สมมิตร (2553) ที่กล่าวว่า การสอนแบบดูเป็นการสอนโดยการสรุปเนื้อหาสาระหรือนำข้อสอบเก่าต่างๆ มาสอนหลักการแนวคิดในการแก้ไขปัญหาเพื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการเรียนนั้นซึ่งจะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จดังที่ตั้งไว้ ธีรบุญ มิตรมโนชัย (2544 : 19) กล่าวว่า การสอนเสริมหรือการดูเป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาเนื้อหาความรู้เพื่อให้มีความรู้สมบูรณ์มากขึ้นและเป็นพื้นฐานเพิ่มเติมให้ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ หรือทำความเข้าใจในสิ่งที่มีปัญหาอยู่ให้สามารถเข้าใจเนื้อหาดีขึ้น และสมจิตร ชัยพูน (2551 : 32) กล่าวว่า การสอนที่จะช่วยแก้ปัญหาข้อบกพร่องต่างๆ ของผู้เรียนและช่วยส่งเสริมปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น

แม้ว่าการเรียนโดยการใช้แบบเรียนการฟังร่วมกับการดูตามแบบทดสอบ จะสามารถมองเห็นผลได้ชัดเจนว่าการดูย่อมได้ผลที่ดีกว่าแต่จากการทดลองแสดงให้เห็นว่าการดูเป็นเพียงกรรมวิธีหนึ่งซึ่งช่วยเพิ่มผลการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ด้านการฟัง และมีแนวโน้มที่จะช่วยให้ทำคะแนนได้สูงขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากการดูนั้นจะช่วยเพิ่มความมั่นใจและได้รู้ถึงแนวทางในการทำข้อสอบ แต่จากผลการทดลองที่ออกมาเมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประเด็นสำคัญที่ได้รับผลเช่นนี้น่าจะเกิดจากการขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้นั่นเอง

2. ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการพัฒนาทักษะการฟังโดยการใช้แบบเรียนการฟังร่วมกับการ

ติดตามแบบทดสอบอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นถึงประโยชน์ของการเรียนโดยวิธีนี้ว่าสามารถช่วยพัฒนาความสามารถในด้านการฟังของตนได้ ซึ่งจะเห็นได้จากการตอบแบบสอบถาม ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านเนื้อหาและประโยชน์ที่ได้รับ ส่วนด้านตัวผู้สอนและวิธีการสอน ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าผู้สอนไม่ได้จบการศึกษามาทางด้านการศึกษาที่จะมาเป็นครูโดยตรงแม้ผู้สอนจะมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความรู้เพียงพอที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้และวิธีการฟังให้กับผู้เรียนได้ แต่ในด้านวิธีการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนสนใจและมีการพัฒนาการฟังและสามารถทำข้อสอบได้ดีขึ้นนั้นผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจเพียงในระดับมากเท่านั้น ส่วนทางด้านแรงจูงใจ ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในอันดับสุดท้าย และโดยเฉพาะคำถามที่ว่าผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเข้ารับการอบรมนั้น ได้รับคะแนนเป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.28) ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้เข้ารับการอบรมในกลุ่มทดลองนั้นไม่มีผู้ที่ได้รับการเลื่อนยศสูงขึ้น ในปี 2556 จึงทำให้ไม่มีแรงจูงใจในการที่จะเข้ารับการอบรมในครั้งนี้

แต่อย่างไรก็ตามความพึงพอใจโดยรวมของผู้เข้ารับการอบรมในกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบเรียนการฟังร่วมกับการติดตามแบบทดสอบอยู่ในระดับมาก จึงเป็นเหตุผลที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมที่จะนำแบบเรียนการฟังและการติดตามแบบทดสอบนี้มาใช้เป็นแบบการเรียนการสอนให้กับข้าราชการกองบิน 5 เพื่อพัฒนาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ผู้สอนควรต้องเตรียมความพร้อมของตนเองในเรื่องต่างๆ ในบทเรียนและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมเพื่อจะช่วยให้การเรียนการสอนได้ผลดียิ่งขึ้น

1.2 ในบางบทเรียนหรือแบบทดสอบบางข้อในแบบเรียนการฟัง หากผู้เรียนบางคนไม่เข้าใจหรือยังมีข้อ

สงสัย ผู้สอนต้องใช้เวลาในการสอนเพิ่มขึ้นและสามารถยืดหยุ่นและปรับการใช้เวลาในการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมหรือใช้เวลาหลังการเรียนในการแก้ปัญหากับผู้เรียนเป็นรายบุคคล

1.3 ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ แม้ผู้เรียนจะไม่มีสิ่งที่จะนำมาซึ่งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อตนเองช่วยกระตุ้นต่อการเรียนรู้นั้น

1.4 ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้ผู้เรียนรู้สึกถึงความเป็นกันเอง เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายความกดดัน

1.5 ผู้สอนควรทบทวนความรู้เดิมและเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนการเรียนบทเรียนใหม่แต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนจะได้เชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ได้ และเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้ และมีความกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มขึ้น

1.6 การจัดการเรียนการสอนให้กับข้าราชการนั้นควรมีการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและใช้ระยะเวลาที่ยาวนานมากขึ้น เพราะข้าราชการส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ว่างเว้นจากการเรียนมานานและยังเป็นผู้มีภาระรับผิดชอบ ดังนั้นโอกาสที่จะฝึกฝนภาษาหรือพัฒนาทักษะทางภาษามีน้อย หากเรียนไม่ต่อเนื่องอาจไม่ได้ผลเท่าที่ควร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการทำวิจัยครั้งต่อไปถ้าจะต้องทำการวิจัยกับหน่วยทหารเห็นควรทำการวิจัยกับนักเรียนทหารมากกว่าข้าราชการทหาร ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนทหารยังไม่ต้องมีภาระหรือหน้าที่การงานที่จะต้องรับผิดชอบเหมือนกับข้าราชการทหาร การทำการวิจัยกับข้าราชการซึ่งในบางครั้งติดภารกิจราชการจำเป็นเร่งด่วน หน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ทำให้ไม่สามารถมาเรียนได้ต่อเนื่อง ทำให้ผลการวิจัยไม่ได้ผลที่แท้จริง

2.2 หากมีความจำเป็นไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เห็นควรมีการศึกษากับข้าราชการในชั้นยศอื่นๆ ให้หลากหลาย ไม่จำกัดเฉพาะข้าราชการชั้นประทวน (จำอากาศเอก) เท่านั้น

2.3 ควรมีการวิจัยในเรื่องของการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษควบคู่กันด้วยเพื่อนำมาประกอบกับการเรียนรู้ด้านการฟังเพราะข้าราชการกองบิน 5 มีปัญหาด้านการฟังและด้านคำศัพท์

ข้อสังเกตและปัญหาที่พบในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้พบข้อสังเกตและปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. จากผลการทดสอบหลังการเรียนการสอนแม้ว่าผู้เรียนจะได้คะแนนโดยมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นซึ่งแสดงว่ามีแนวโน้มที่ดีขึ้นในการเรียนการสอนโดยวิธีนี้ แต่มีคะแนนสูงขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ในการทดลองสอนให้กับข้าราชการฝ่ายบังคับการบิน กองบิน 5 ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศ จำนวน 16 คน ซึ่งมีพื้นฐานการศึกษาเช่นเดียวกับผู้เข้ารับการอบรมในกลุ่มทดลองและมีชั่วโมงในการเรียนเท่ากัน พบว่ามีคะแนนสูงขึ้น 14 คน ลดลงเล็กน้อย 2 คน และผู้ที่ได้คะแนนสูงขึ้นนั้นเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 7.25 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการกลุ่มนี้มีสิ่งกระตุ้นและแรงจูงใจในการที่จะเรียนรู้ คือการที่จะได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศ

2. ผู้เรียนบางคนขาดความร่วมมืออย่างแท้จริงและขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเห็นว่าตนเองยังไม่มีสิ่งใดมากระตุ้นให้เกิดความต้องการการเรียนรู้ เช่น ยังไม่ถึงช่วงเวลาที่จะทำการเปลี่ยนยศ เป็นต้น

3. ขาดความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์ เนื่องจากในห้องอบรมขาดการซ่อมบำรุงอย่างต่อเนื่อง และอุปกรณ์ต่างๆ มีอายุการใช้งานนานเกิดการชำรุด ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน

4. การเรียนของข้าราชการบางคนมีลักษณะไม่ต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการติดราชการจำเป็นเร่งด่วน ทำให้การเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดควรให้ข้าราชการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและใช้ระยะเวลาที่ยาวนานขึ้นเพราะข้าราชการว่างเว้นจากการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมานาน ดังนั้นโอกาสที่จะได้ฝึกฝนภาษาหรือพัฒนาทักษะต่าง ๆ ทางภาษาจึงมีน้อย หากได้รับการเรียนโดยไม่

ต่อเนื่องแล้วการเรียนอาจไม่ได้ผลเท่าที่ควร

อย่างไรก็ตามแม้ว่าการวิจัยจะประสบปัญหาดังกล่าวข้างต้น แต่ผลของการวิจัยสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของข้าราชการกองบิน 5 ด้วยการเรียนตามแบบเรียนร่วมกับการติดตามแบบทดสอบนั้นน่าจะสามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการฟังของข้าราชการกองบิน 5 ได้ ทั้งนี้เนื่องจากการติวมีส่วนช่วยให้ทำคะแนนได้ดีขึ้นเพราะการติวทำให้ผู้เรียนได้รู้แนวทางในการทำข้อสอบและแนวข้อสอบ นอกจากนี้ยังเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้นด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กองทัพอากาศ. บันทึกข้อความ เรื่องการแจ้งผลการทดสอบภาษาอังกฤษ ที่ กท 0637.11/121 ลงวันที่ 17 ก.พ. 54.
- _____. (2552). ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ พ.ศ. 2551-2562 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://mrdc.dstd.mi.th/MRDCStrategy/> [1 ธันวาคม 2555].
- _____. ระเบียบ กท.ว่าด้วยการแต่งตั้งยศและการเลื่อนยศของข้าราชการทหาร พ.ศ. 2541 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2550.
- จารุณี มณีกุล. (2543). เอกสารประกอบการสอนกระบวนวิชา 058454 การฟังภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธีรบุญย์ มิตรมโนชัย. (2544). ผลการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนไฮเปอร์บุ๊กเพื่อการสอนเสริม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนไชยโรจน์วิทยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บำรุง ไตรรัตน์. (2524). วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

วันดี สมมิตร. (2553). ผลกระทบของการสอบระดับชาติ
ขั้นพื้นฐานที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของครูใน
เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ศรีทัย สุขยศศรี. (2542). การใช้สื่อประสมเพื่อพัฒนา
ทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมจิตต์ ชัยพูน. (2551). การสอนซ่อมเสริมโดยใช้
กิจกรรมเชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาการอ่านออก
เสียงภาษาไทยของนักเรียนชาวชนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิจัยและสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อนงค์กร ศรีเจริญ. (2548). การใช้แนวคิดวิธีธรรมชาติ
เพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษา
อังกฤษและความสามารถในการรู้คำศัพท์ของ
ผู้เรียนในระดับเตรียมความพร้อม. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษา
อังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.